

**CUMHURİYET DÖNEMİ DERGİLERİNDEN
GÜNEŞ DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

(Yüksek Lisans Tezi)

Nejla YILMAZ

Kütahya-2011

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**CUMHURİYET DÖNEMİ DERGİLERİNDEN GÜNEŞ DERGİSİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Abdullah ACEHAN

Hazırlayan:
Nejla YILMAZ

Kütahya-2011

Kabul ve Onay

Nejla YILMAZ'ın hazırladığı “Cumhuriyet Dönemi Dergilerinden Güneş Dergisi Üzerine Bir İnceleme” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir

.... /..... /2011

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Yrd. Doç. Dr. Abdullah ACEHAN (Danışman)		
Doç. Dr. Bilal AKTAN		
Yrd. Doç. Dr. Sabahattin ÇAĞIN		

Doç. Dr. Abdullah YILMAZ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Cumhuriyet Dönemi Dergilerinden Güneş Dergisi Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2011

Nejla YILMAZ

Özgeçmiş

15 Ocak 1989 tarihinde İzmir Konak'ta doğdu. İlköğretimi ve lise öğrenimini İzmir'de tamamladı. 2005 yılında Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. 2005 yılında başladığı üniversite eğitimini 2009 yılında tamamladı. Mezun olduğu yıl başvurduğu Dumlupınar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı yüksek lisans öğrenimini kazandı. 2009 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı anabilim dalında yüksek lisans öğrenimine başlayan öğrencinin bu çalışması, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı bitirme tezidir.

ÖZET

CUMHURİYET DÖNEMİ DERGİLERİNDEN GÜNEŞ DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

YILMAZ, Nejla

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Abdullah ACEHAN

Temmuz, 2011, 132 sayfa

Güneş dergisi Orhan Seyfi Orhon tarafından 1927 yılında çıkarılan ve toplam 17 sayıdan oluşan Cumhuriyet dönemi dergilerindedir ve 1 Ocak – 15 Ekim 1927 tarihleri arasında 15 günlük aralıklarla yayımlanmıştır.

Güneş, döneminde çıkan *Dergâh*, *Küçük Mecmua*, *Hayat*, *Resimli Ay*, *Millî Mecmua* gibi dergilerden farklı bir içerik ve atmosfer taşımaktadır. Diğer dergilerde görülen bilimsel ciddiyetin yerine daha serbest ve magazinél bir mahiyet taşır.

Derginin yazar ve şair kadrosu içinde Abdülhâk Hamit, Faik Ali, Süleyman Nazif, Faruk Nafiz, Enis Behiç, Yusuf Ziya, Şükufe Nihal, Orhan Seyfi, Sabahattin Ali, Kenan Hulusi, Sabri Esat gibi isimler yer almaktadır. İsim kadrosundan da anlaşılacağı gibi dergide değişik anlayışlar bir araya gelmekle birlikte Beş Hececiler ve onların çevresindekiler ağırlığı teşkil etmektedirler.

Güneş dergisi içerisinde şiirler, hikâyeler, tiyatrolar, edebî hatıralar gibi edebî türler ile gezi yazıları, vecizeler, felsefî düşünceler, meşâhire dair nükteler, fıkralar ve makaleler bulunmaktadır. Şiirler aşk, memleket, ölüm ve tabiat konularından oluşmaktadır. Şekil olarak aruzun yanında daha çok hece ve halk edebiyatı nazım şekillerinin tercih edildiği görülmektedir.

Dergide geniş bir yer tutan makaleler Eski edebiyat, Yeni Edebiyat ve Batı Edebiyatı ve temsilcileri üzerine yazılmış yazılardan meydana gelmiştir. Bunun yanında dönemin önemli isimlerine ait çok sayıda edebî hatıra yer verilmiştir. Dergide; biri başka bir derginin yazarıyla, diğeri kendi içindeki iki yazar arasında meydana gelen iki önemli tartışma vardır.

Dergi 15 Ekim 1927 tarihinde çıkan 17. sayısıyla kapanmıştır. Derginin neden kapandığına dair bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu kapanmanın harf inkılâbı yüzünden doğabilecek okuyucu kaybı nedeniyle olabileceğini düşünmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Güneş, Edebî Türler, Cumhuriyet Dönemi, Basın, Dergi

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF THE REPUBLICAN ERA MAGAZINE GUNES

YILMAZ, Nejla

M. A. Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Asst. Prof. Abdullah ACEHAN

July, 2011, 132 pages

Güneş is a Republican Era magazine issued first in 1927 by Orhan Seyfi Orhon. It consisted of 17 issues that were published at intervals of 15 days between January 1 and October 15, 1927.

Güneş had a different content and atmosphere in comparison to other magazines published in the same period such as, *Küçük Mecmua*, *Hayat*, *Resimli Ay*, *Millî Mecmua*. Contrary to scientific seriousness seen in these magazines, *Güneş* carried a more independent stand and focused on softer issues.

Writer and poet staff of the magazine included Abdülhâk Hamit, Faik Ali, Süleyman Nazif, Faruk Nafiz, Enis Behiç, Yusuf Ziya, Şükufe Nihal, Orhan Seyfi, Sabahattin Ali, Kenan Hulusi, Sabri Esat. As it can be understood from the literary staff, the magazine brought different perceptions together. Yet, it is worth to note that Beş Hececiler and people close to them were the dominant names.

The magazine *Güneş* gave way to literary genres like poems, stories, theaters, literary memoirs as well as travel writings, maxims, philosophical thoughts, epigrams relating to celebrities, jokes and articles. Poems contained the themes of love, homeland, death and nature. Concerning the forms, in addition to aruz, polysyllable and verse forms from the folk literature were preferred for the most part.

Articles that loom a large place in the magazine consisted of works on Old Literature, New Literature, Western Literature and their representatives. Additionally, many literary memoirs by the important names of the concerned time period were published in the magazine.

The magazine witnessed two main discussions; one to be with the writer of another magazine and the other to be between two writers within the journal.

The magazine was closed down on October 15, 1927 after its 17th issue had been published. No information stating the reason behind the closure of the magazine has been available. Yet, it is possible to relate the closure to the probable decline in number of readers following the alphabet revolution.

Key Words: Gunes, Literary Genres, Republican Era, Press, Magazine

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜNEŞ DERGİSİNİN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1.1. DERGİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	8
1.2. DERGİNİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	11

İKİNCİ BÖLÜM

GÜNEŞ DERGİSİNDEKİ EDEBİ TÜRLER

2.1. ŞİİR	14
2.1.1. Muhteva Açısından Şiirler	16
2.1.1.1. Aşk Şiirleri	16
2.1.1.2. Memleket Şiirleri	26
2.1.1.2.1. Vatan Şiirleri	26
2.1.1.2.2. Kahramanlık Şiirleri.....	28
2.1.1.3. Ölüm Şiirleri	33
2.1.1.4. Tabiat Şiirleri	38
2.1.1.5. Diğer Şiirler.....	40
2.2. HİKÂYE	42
2.2.1. Muhteva Açısından Hikâyeler.....	43
2.2.1.1. Aşk Konulu Hikâyeler.....	43
2.2.1.2. Ölüm Konulu Hikâyeler.....	47
2.2.1.3. Tabiat Konulu Hikâyeler.....	50
2.2.1.4. Diğer Hikâyeler	51
2.2.2. Şekil Açısından Hikâyeler.....	53

2.2.2.1. Kişiler.....	53
2.2.2.2. Zaman ve Mekân.....	55
2.2.2.3. Dil ve Anlatım.....	57
2.3. TİYATRO	58
2.4. GEZİ YAZILARI.....	60
2.5. HATIRALAR	62
2.6. MAKALELER	67
2.6.1. Edebiyat ve Dile Dair Yazılar	73
2.6.1.1. Eski Edebiyat	73
2.6.1.2. Yeni Edebiyat.....	75
2.6.1.2.1. Eser ve Yazar Tanıtımları	75
2.6.1.2.2. Tarihi Yazılar	78
2.6.1.3. Batı Edebiyatı.....	80
2.6.1.4. Tartışmalar	88
2.7. VECİZELER, FELSEFİ DÜŞÜNCELER.....	97
2.8. MEŞAHİRE DAİR NÜKTELER VE FIKRALAR	99
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	102
GÜNEŞ DERGİSİ BİBLİYOGRAFYASI.....	106
KAYNAKÇA	118
DİZİN	120

TEZ METNİ

GİRİŞ

Bilindiği gibi Türkiye’de basın faaliyetleri Batılılaşma hareketleriyle birlikte kendini göstermiştir. 1726’da sınırlarımız içine giren matbaa ile birlikte dinî kitapların haricinde kitapların da basılmaya başlandığı görülmüştür. Bu hem iyi ama bir o kadar da geç kalınmış bir adımdır. Bu durum matbaanın, o dönemdeki çalışmalarının o kadar kolay şartlarda sürdüremediğini göstermektedir. Nitekim devlet eliyle yayımlanan ilk gazete *Takvim-i Vekayi*’nin yayın tarihinin 1831 olduğunu düşünürsek, matbaanın gazetecilik faaliyetlerine başlayabilmesi için bir asırdan fazla zamanın geçmesi gerekmiştir. Yine önemli bir nokta ikinci gazete olan *Ceride-i Havadis*’in (1840) çıkması için dokuz yıl, ilk özel gazete *Tercüman-ı Ahval*’in yayımlanması için onun üzerine 20 yıl daha beklenmesi gerekecektir. Bütün bunlarla söylemek istediğimiz matbaanın Türkiye’ye gelişinin gecikmesi birçok konularda olduğu gibi basın faaliyetlerini de geciktirmiştir.

1862 yılında Münif Paşa’nın çıkardığı ilk dergi olan *Hazine-i Fünûn* dergisi, onu takip eden diğer Tanzimat dönemi dergileri gibi ansiklopedist bir mahiyet taşırlar. Daha çok insanları bilgi sahibi yapmak, Batı’da ortaya çıkan bilimsel gelişmelerden okuyucularını haberdar etmek gibi bir amaca hizmet ediyorlardı. Nitekim o dönemde çıkan birçok derginin adları da bu durumu açıkça göstermektedir: *Mecmua-yı Fünûn*, *Hazine-i Fünûn*, *Servet-i Fünûn* vb...

Daha sonraki dönemlerde özellikle *Servet-i Fünûn*’un bir edebiyat dergisi hâline getirilmesinden sonra dergiler ihtisaslaşmış ve her biri özel konularda yayımlanan yayınlar hâline gelmişlerdir. Özellikle II. Meşrutiyet dönemi gazete ve dergiler açısından adeta bir patlamanın yaşandığı önemli bir dönem olarak karşımıza çıkar. Bu dönemde *Sırat-ı Mustakim*, *Sebilürreşad* gibi İslamcı, *Genç Kalemler*, *Türk Derneği*, *Türk Yurdu*, *Yeni Mecmua*, *İslam*, *Büyük Mecmua* gibi Türkçü, *İctihad*, *Mehtab* gibi Batıcı dergiler dönemlerinin fikir ve sanat hayatına damgasını vurmuş ve izlerini günümüzde bile devam ettiren dergiler olmuşlardır.

Mütareke yıllarında İstanbul’un işgaline karşı Türk basını büyük bir direniş göstermiş, çeşitli yazılarla işgalcilere karşı durmuşlardır. Anadolu’daki bu hareketlilik ve mücadelenin netlik kazanması bu harekete taraftar olanlar ve olmayanlar arasında bir ayrılığın başlamasına neden olmuştur. Özellikle *Peyam-ı Sabah*, *Alemdar*, *İstanbul*,

Aydede, Ümit adlı gazeteler İstanbul hükümetinden yana olmuş, *İleri, Akşam, Vakit, Yeni Gün* ve *Dergâh* Millî Mücadele'den yana tavır almışlardır. O yıllarda Anadolu hızla işgal edilirken, halkı Millî Mücadele lehinde halkı bilinçlendirmek amacıyla birçok gazete ve mecmua yayımlanmıştır.

Millî Mücadele yıllarında basın Anadolu'da canlanmaya başlamıştır. Bunu sağlayanlar ise İstanbul'dan Anadolu'ya kaçan gazeteciler ve İstanbul'daki gazetelerin muhabirleri olmuştur. Millî Mücadele'den önce Anadolu'da çıkan gazetelerden birkaçı dışında hemen hemen hepsi Millî Mücadele'yi desteklemişlerdir. Desteklemeyen gazetelerden en mühimi de Trabzon'da yayımlanan *İrşat* (1919)tır. Eskişehir'de yayımlanan *Yeni Dünya* ise (1920) Sovyet eğilimli bir gazetedir. 1921'de çıkarılmaya başlanan *Hayat* da bu gruba girmektedir. Muhalif gazetelerden Tan'ın sahibi Ali Şükrü'nün, Mustafa Kemal'in muhafızlarından Topal Osman tarafından öldürülmesi basın tarihi açısından önemli olaylar arasında yer almaktadır.

Millî Mücadele yıllarında Ankara Hükümeti'nin resmî yayın organı olan *Hâkimiyet-i Milliye*, başlarda haftada iki gün sonradan günlük olarak çıkmaya başlamıştır. Millî Mücadele boyunca Ankara Hükümeti'nin resmî basın organı olarak da görev yapmıştır.

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet'in ilanından o yılın sonuna kadar geçen zaman içinde Türk basını tarihinde gelişmeler olmuş ve renkli baskılar da yer verilmiştir.¹ Bu tarihten 4 Mart 1925'deki Takrir-i Sükûn kanununun çıkarılmasına kadar geçen sürede Türk basını en hür zamanlarını yaşamıştır.

Her ne kadar 1921 yılında yayımlanmaya başlasa da bu dönemin en önemli dergisi Yahya Kemal ve Ahmet Haşim önderliğinde çıkarılan *Dergâh* mecmuasıdır. 42 sayı çıkan bu dergi, iki açıdan büyük önem taşır. Birincisi Cumhuriyet'in hemen eşliğinde yayımlanan bu dergi, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının hem Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Yakup Kadri, Halide Edip gibi usta kalemlerini hem de Ahmet Hamdi Tanpınar, Ömer Bedrettin Uşaklı, Kemalettin Kamu, Fevzi Lütüfi gibi genç kalemlere bir mektep vazifesi görmüştür. Yine bu derginin ilk sayısında yer alan Yahya Kemal'in "Üç Tepe" adlı yazısı da Cumhuriyet'in hemen ardından ortaya çıkan "Memleket Edebiyatı" anlayışının yol açıcılarından olmuştur. Bu derginin ikinci önemli

¹ Fuat Süreyya Oral, (1973), *Türk Basın Tarihi*, İstanbul, s.120.

fonksiyonu onun Bergson'un sezgicilik görüşünü savunuyor olmasıdır. Önemlidir çünkü o zamana kadar çıkan bütün dergiler akılcılığı öne çıkarmışlardır. Bunun en önemli sebebi o sırada yapılmakta olan Millî Mücadele ile ilgilidir. Çünkü Millî Mücadele silah ve asker bakımından düşmandan daha az bir güçle yapılmaktaydı ve bu savaşa akılcı bir mantıkla bakmak doğrudan doğruya yenilgiyi göze almak demektir.²

Dönemin güçlü dergilerinden biri Sabiha (Sertel) ve Zekeriya Sertel'in çıkardığı *Resimli Ay*'dır (1924). Başlangıçta daha çok kadın ağırlıklı moda, adab-ı muaşeret ve tiyatro konularına değinen magazin yanı ağır basan bir dergidir. Çıkışından 1928'e kadar olan dönemde bu mahiyetini sürdüren dergi, 1928'den 1930'a kadar olan dönemde bu defa Marksist görüşleri savunmaya başlar. Nazım Hikmet, Sabahattin Ali, Suat Derviş, Sadri Ertem gibi yazarlar bu görüşü savunan eserler ve yazılar kaleme aldılar. Nazım Hikmet'in meşhur "Putları Yıkıyoruz" makaleleri bu dönemde yayımlanmıştır. Bu dönemde çıkan ve harf inkılâbından etkilenmeyerek yayını sürdürülen az sayıdaki dergilerden biridir.

Bu dönemin dergilerinden Milli Mecmua 1923-1925 yılları arasında 48 sayı çıkmıştır. Dergide edebiyat, felsefe, tarih konularında bilimsel yazılar yanında şiir, hikâye gibi edebî eserlere de ağırlıklı olarak yer verilmiştir. Dergi Yahya Saim'in liderliğinde çıkmıştır. Felsefî konulara yer vermesi açısından dikkat çekicidir.

Bu dönemin önemli dergilerinden biri *Hayat*'tır. Dergi diğerlerinden farklı olarak Ankara'da yayımlanır. Hükümetin maddî desteğini alan bir dergidir. Memleket edebiyatına uygun eserlerin yayınladığı bir dergidir. Nitekim Memleket Şiiri anlayışının bir manifestosu olarak kabul edilen Faruk Nafiz'in "Sanat" şiiri bu dergide yayımlanmıştır. Yapılan inkılâplar yazılarla desteklenir. Dergide, edebî eserlerin yanında bilimsel nitelikli dil ve edebiyat yazılarıyla, felsefî yazılara da yer verilmiştir. 151 sayı çıkan bu dergi de harf inkılâbını hasarsız atlatabilen dergilerdendir.

Dönem içinde çıkan önemli dergilerden biri de daha önce edebî ürünlerini *Yedi Meşale* (1927)'de çıkaran Yedi Meşalecilerin başını çektiği *Meşale* dergisi, Yusuf Ziya Ortaç tarafından yayımlanır. Dergide Yedi Meşaleciler içinde yer alıp daha sonra onlardan ayrılan Muammer Lütfü, derginin yazar kadrosu içinde yoktur. Yedi

² Sabahattin Çağın, (2007), "Kerbela'ya Giden Derviş", *Dergâh*, C. XVIII, Sayı: 211, ss. 22-23.

Meşaleciler üzerinde Ahmet Haşim'in güçlü etkisi göz önünde bulundurularak ilk sayıda Ahmet Haşim'den de bir yazı alınmıştır.

Bunlara ilave olarak *Servet-i Fünûn* dergisinin *Servet-i Fünûn – Uyanış* adıyla yayınıını sürdürdüğünü ilave edebiliriz.

Görüldüğü gibi Cumhuriyet'in ilk yılları dergiler açısından oldukça zengindir. Burada belli başlılarını saydığımız dergilerin dışında çok sayıda dergi neşredilmiştir. Bu dergilerde yayımlanan edebî eserler, yapılan edebî ve fikrî tartışmalar dönemin edebiyat ve fikir hayatının şekillenmesinde önemli bir rol üstlenmiş ve Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının zeminini oluşturmuşlardır.

Batılılaşma hareketleri ve matbaanın gelişmesiyle birlikte basın hayatındaki ilerleme, dergi ve gazetelerin sayıca artmasına zemin hazırlamıştır. Bu geç kalınmış gelişme edebiyatta olduğu kadar her alana katkılar sağlamıştır. Sosyal ve siyasal konuları ihtiva eden bu dergiler, tarihe kaynaklık etmeleri açısından da önemli görülmüştür.

Yıllarca yazarların romanları, hikâyeleri, şairlerin şiir kitapları incelenmiş; fakat edebiyata büyük katkı sağlayan dergilerin incelenmesi, edebiyat hayatına katkıları bilim adamları tarafından ihmâl edilmiştir. Oysaki dergiler, dönemin edebiyat hayatını vermesi açısından her türlü edebî türü içinde barındıran yayın organlarıdır. Onlara bu açıdan göz attığımızda edebiyatın ne gibi eksikleri olduğu ya da bu dergilerle nasıl artılar kazandırdığını söylemek mümkün olacaktır.

Nitekim bizim incelemeye çalıştığımız *Güneş* dergisi de döneminin edebiyat anlayışlarının bir yönünü içermesi bakımından önemlidir. Cumhuriyet'in ilanından sonra 1 Kânun-i Sani'de çıkan ve on yedi sayıdan oluşan bu dergide edebî türler ve edebiyat hayatıyla ilgili tartışmalar dikkat çekicidir.

Çalışmamızın giriş bölümü, Cumhuriyet dönemi ilk çeyreğinde Türk basını ve dergiler hakkındaki bilgileri kapsamaktadır.

Güneş dergisindeki edebî türlerin değerlendirmesini yaptığımız bölümlerde şiirler, hikâyeler, makaleler, polemikler, hatıralar ve buna paralel meşâhire dair nükteler, gezi yazıları, vecizeler, felsefi düşünceleri yer almaktadır.

Derginin büyük bir kısmını kapsayan yüz on yedi şiiri muhteva açısından ele aldığımızda şu başlıklar ortaya çıkmıştır: Aşk şiirleri, ölüm şiirleri, memleket şiirleri, tabiat şiirleri ve diğer şiirler.

Sayıda az olan hikâyeleri de şiirler gibi aşk, ölüm, tabiat ve diğer hikâyeler başlıkları altında ele aldık. Ayrıca hikâyelerin yapısal yönünü ortaya koymak bakımından kişiler, yer ve zaman unsurları ile dil ve anlatım başlıkları altında incelememizi genişlettik.

Hikâyelerle paralel mahiyette gezi yazılarından oluşan bölümde Venedik, Pompei gibi şehirlerin yeni eski görünümelerini anlatan yazılar ile tiyatro eseri olarak yayımlanan Nazım Hikmet'in *Ocak Başında* ile Oscar Wilde'nın *Salome* adlı oyunlarını ana hatlarıyla incelemeye çalıştık.

Mizahî bir üslupla yazılan Meşâhire Dair Nükteler başlıklı bölümü hatıralar bölümünden ayrı tutsak da aynı özellikte olduklarını ve aynı konulara atıfta bulunmalarını ortaya koymaya çalıştık.

Şiirlerden sonra derginin büyük bir kısmını teşkil eden makaleleri ise eski edebiyat, yeni edebiyat ve batı edebiyatı başlıkları altında inceledik. Burada sıkça geçen eser ve yazar tanımlarına öncelik tanıyarak, değinilen noktaları ön planda tutmaya çalıştık. Makalelerin içerisinde en önemli bölümü polemikler olarak belirleyip burada temas edilen hususları mukayeseli olarak inceledik.

Çalışmamızın son kısmında "Sonuç"ta yaptığımız çalışmanın kısa bir özetini vermeye çalıştık. *Güneş'in* yazar kadrosunu ve yayımlanan yazılarını daha belirgin bir şekilde ortaya koyabilmek için kronolojik bibliyografya ve yazar adları dizinini vermenin uygun olacağını düşündük.

Ayrıca Güneş mecmuası üzerine başka bir çalışma yapan Erzincan Üniversitesi öğrencilerinden Birol Bulut, bu çalışmasında belli başlı edebî türleri ele almıştır. Dergide yer alan fıkra, piyes, şiir, hikâye, tercüme mahsullerini ve felsefî yazıları çalışması dışında tutmuştur. Birol Bulut, yalnızca makaleleri konu edindiği gibi Osmanlı alfabesiyle basılan derginin transkripsiyonunu yapmıştır. Oysaki aynı dergi üzerinde bizim yaptığımız çalışmada derginin tamamı göz önünde bulundurulmuştur. Derginin şekil ve muhteva özelliklerinin yanı sıra, bibliyografya ve dizin gibi farklı

bölümler de ele alınmıştır. Bizim çalışmamız, dergide yayımlanan bütün edebî türleri genel başlıklar altında sınıflandırmıştır.

Son olarak bu çalışmanın hazırlanışı esnasında büyük emeği geçen, farklı bakış açılarıyla her konuda doğru bilgiler edinmemi sağlayan ve sabrıyla desteğini hiçbir zaman üzerimden eksik etmeyen Yard. Doç. Dr. Sabahattin ÇAĞIN'a, engin hoşgörüsüyle daima tecrübelerini aktaran Yard. Doç. Dr. Abdullah ACEHAN'a ve bu zamana kadar üzerimde emeği olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜNEŞ DERGİSİNİN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1.1. DERGİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

On yedi sayıdan oluşan *Güneş* mecmuasının ilk sayısı 1 Kânuni Sânî 1927 tarihinde Orhan Seyfi Orhon tarafından çıkarılır. On beş günde bir neşrolunan bu dergi 16 sayfadan oluşmaktadır. Fakat derginin dördüncü sayısı yirmi sayfadır. Bunun nedeni, 4.sayıda Ahmet Haşim'in sanatına ayrıntılı bir şekilde yer verilmesidir. Derginin her sayısının başında "15 günde bir neşrolunur" ifadesi kullanılsa da bazı sayıları farklı zamanlarda daha geç çıkmıştır. 15 Haziran'da çıkması gereken on ikinci sayı 30 Haziran'da çıkarken temmuz ayında dergi hiç yayımlanmamıştır. Yeniden 1 Ağustos'ta çıkan *Güneş*, 15 Eylül'de çıkması beklenen on altıncı sayısını, 1 Ekim'de yayımlar. 15 Ekim ve 1 Kasım'da çıkması gereken sayılarda yeniden aksama olur. Derginin son sayısı olan 17.sayı 15 Teşrîn-i Sânî'de çıkar ve bundan sonra derginin basımı gerçekleşmez. Derginin niçin kapatıldığına dair herhangi bir kayıt da yoktur.

Dergi fiyatının 15 kuruş olduğuna dair bilgi derginin her sayısının kapak kısmında belirtilmiştir.

Güneş mecmuası Osmanlı alfabesi ile yazılmış renkli bir dergi olup, bu renkler daha çok derginin ön ve arka kapak kısımlarında kullanılmıştır. Derginin iç kısımları siyah beyaz olup, resimlere fazlaca yer verilmiştir. Fakat 4. sayıda "Vatan Hisleri", "Bu Da Bir Kaside", "Ömer Hayyam" ve "Vecizeler" başlıklı kısımları içeren 9. ,10., 11. , 12. sayfalar renkli basılmıştır. 9. sayfada yer alan "Vatan Hisleri" başlıklı şiir, konuyla bir bütünlük arz eden Türk bayrağı resmi ve kırmızı rengi kullanılmıştır. "Ömer Hayyam" başlıklı kısımlarda yazılar sarı renkli bir tablo içerisinde verilmiştir.

Dergide dikkati çeken bir başka özellik ise kadın resimlerine fazlaca yer verilmiş olmasıdır. Hatta 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 13., 15., 16. ve 17. sayılarda kapak resmi olarak kadın fotoğrafları kullanılmıştır. Ayrıca derginin her sayısında kadın resimleri, edebî türlerin de içerisinde yer almıştır. Özellikle de 5. ve 7. sayılarda bu kadın resimleri fazlacadır. 2. sayıda ise manzara resimleri ağırlıktadır. Bunun dışında dergide eserlerine yer verilen şair ve yazarların fotoğrafları da vardır.

Süleyman Nazif'in ölümü üzerine onun anısına yazılan yazılardan oluşan 3. sayıda, kapak resmi olarak Süleyman Nazif tercih edilmiştir. Benzer kullanım 11. sayıda Ahmet Hikmet'in kapak resmi kullanımıyla karşımıza çıkar. 12.sayıda

Atatürk'ün o yıllarda İstanbul'a gelişinden dolayı halkın duyduğu sevince paralel olarak bu kez de Atatürk resmi, derginin kapak resmi olarak kullanılmıştır.

Derginin genel görünümüne göz attığımızda şunları söylemek mümkündür: Mavi renkle yazılan Güneş yazısından sonra alt köşede derginin sayısı, ortada fiyatı, sol alt köşede ilk sayının çıktığı tarih yer alır. Yine en alt kısmında basıldığı yer olarak İstanbul belirtilmiştir. Derginin her sayısı için sağ üst köşede sayısı ve ortada derginin adı, sol üstte sayfa numarası yazılmıştır. Derginin tüm sayılarının son sayfasında “yeni eserler” başlıklı kısım yer almıştır. Ayrıca üst tarafta derginin çıktığı tarih yeniden verilmiş, ortada sanat ve edebiyat mecmuası olduğu söylenmiş, sol üst köşede derginin fiyatı yazılmıştır. Her sayının sonunda “Abonelerimize” ve “Karilerimize” başlıklı bölümde derginin abonelik fiyatı, ödemeyi eksik yapanlardan geri kalanın temin edilmesi gibi maddi hususlar sık sık vurgulanmıştır.

Ayrıca derginin kapak kısmında “mündericat” başlıklı kısım da derginin içeriği hakkında bilgi vermektedir. Fakat bu kısımda yer alan sıralama dergi sayfalarıyla kimi zaman uyum göstermemektedir.

Dergide makaleler, edebî tenkitler, şiirler, hikâyeler, tanıtma yazıları, vecizeler, hatıralar, fıkralar, meşâhîre dair nükteler ve felsefi düşünceler yer almaktadır.

Dergide yer alan şiir, makale, hikâye gibi bütün türlerin müellifleri altlarına yazılmıştır. Şiirler, bazen hikâyelerin bazen de makalelerin içerisinde tablo şeklinde yer alabilmektedir.

Dergide anılardan oluşan fotoğrafların altına hangi tarihte, kime ait olduğuna ilişkin bilgiler de not olarak düşülmüştür.

Dergideki yazılar kimi zaman iki sütun hâlinde kullanılmıştır.

Derginin yazar kadrosuna baktığımızda pek çok ismi görmek mümkündür. Özellikle de derginin müdürü olan Orhan Seyfi Orhon'un Beş Hececiler grubu içerisinde yer alması önemlidir. Çünkü Beş Hececilerden olan Faruk Nafiz Çamlıbel, Yusuf Ziya Ortaç ve Enis Behiç Koryürek, bu yazar kadrosu içerisinde de yer alır. Bunun dışında diğer isimleri şöyle sıralamak mümkündür: Cenap Şahabettin, Mithat Cemal, Necdet Rüştü, Faik Ali, Ahmet Refik Altınay, Fazıl Behiç, Yahya Saim, Selami İzzet, Ercüment Ekrem, Ziya Gökalp, Nazım Hikmet, Abdullah Cevdet, Osman Cemal,

Salih Zeki, Sabahattin Ali, Samipaşazâde Sezai, Fevzi Lütfi, Süleyman Nazif Tokadizâde Şekip, İsmail Habib, Celal Esat, Halil Nimetullah, Sabri Esat, Ali Canip, Abdülhâk Hamit Tarhan, Mehmet Rauf, Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Ahmet Hikmet gibi daha pek çok isimden oluşmaktadır.

Yabancı yazarlardan da şu isimlere rastlarız: Lui Poyye, Gustave Le Bon, Leconte De Lisle, Alfonse Daudet, Şantor, Bernard Shaw, Oscar Wilde, Tagore, Fernan Vanderan, Edgar Alan Poe ‘dir.

Dergide dikkati çeken başka bir nokta ise, derginin arka kapak kısımlarında ilanlara, reklamlara sıkça yer verilmiş olmasıdır. Örneğin ikinci sayıdan itibaren başlayan *Papağan* gazetesi tanıtımı şu cümlelerle ifade edilir: “ En zarif, en nezih mizah gazetesi, her pazar ve çarşamba günleri neşrolunur. En kıymetli sanatkârlar *Papağan’dadır.*” Yine şu cümlelerle okuyucunun dikkati çekilmek istenmiştir: “ Her pazar ve her çarşamba günü bütün dünya vukuatını anlamak, nezih ve zarif bir tarzda ailelerinize baş başa verip neşelenmek isterseniz, *Papağan’ı* okuyunuz” denmiştir. Hemen hemen tüm sayılarda *Papağan’a* geniş yer verilmiştir. Hatta 5. , 7. ve 8. sayılarda *Papağan’ın* verdiği hediyeler sıralanarak, gazetenin satılması hususunda oldukça atak davranılmıştır.

3. sayının kapak kısmında ise, *Kumarparası* için şunlar söylenmiştir. “ Baştan sona kadar kahkaha ile zevk ile okunacak bir tefrika. Şimdiye kadar okuduğumuz mizah eserlerinin en güzelidir”.

9.sayıda *Davul* gazetesi için yapılan reklamda da şunlar söylenmektedir: “ En çetin hakikatleri en nükteli bir dille nakledecek ve size dünyanın hâlinden bahsedecek olan bu mizahî halk gazetesini pek yakında seve seve okuyacaksınız”

Yine 10.sayıda *Davul’un* cumartesi günü çıkacak olması haberi nükteli bir üslupla verilmiştir. Hatta “Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.” atasözüyle daha bir dikkat çekilmiştir. Fakat bu ifade aynı zamanda o döneme eleştiri mahiyetindedir. Ayrıca dünyanın hâlinden halkı haberdar etmeye yönelik bir görev edindikleri de belirtilmiştir. *Davul* gazetesi halkın bilinçlendirilmesi, yanlış giden bir şeylere cevap verme konusunda atılan bir adım olarak görülmüştür. Buna ek olarak *Yeni Âlem* isimli bir mecmua ise 16.sayının reklam sayfasında karşımıza çıkmaktadır. Bu mizahî derginin yazar kadrosunda dönemin şu meşhur isimleri yer almaktadır: Halil

Nihat, Fazıl Ahmet, Ahmet Haşim, Abdülbâki Fevzi, Kâmuran Şerif, Orhan Seyfi Orhon.

1.2. DERGİNİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Derginin ilk sayısında yer alan “Güneş’e Dair” başlıklı sunuş yazısı, derginin çıkma gayesinin yanı sıra muhteva özelliklerini vermesi açısından da önemlidir.

Güneş dergisinin eski veya yeni hiçbir grubun içersinde yer almadığı belirtilmiş, bu açıdan edebiyatın geçmiş dönemlerine yönelik eleştiri yapılmıştır. Ayrıca Güneş dergisi, her türlü şair ve yazarların eserlerine yer vermesi açısından farklı bir yerde tutulmuştur. Bundan dolayı dergide muhtelif fikirlerin varlığıyla, hür düşünceli bir mecmua özelliği öne çıkarılmıştır.

Yazıda Güneş dergisinin, dünün yetenekleri ile yarının genç yetenekleri ve bugünün seçkin sanatkârlarının eserleriyle var olacağı söz konusu edilmiştir. Bu sanatkârlar çevresinde her türlü fikri edebî ahlâka uygun bir şekilde yayımlayacaklardır.

Ayrıca Güneş’te tekrar edilmiş cansız fikirlere, bir devrin taklit eserlerine asla yer vermeyeceklerdir.

Yazıda, Güneş’in her yönden yeni ve kaliteli bir dergi olduğu düşüncesi aşılacak istenmiş ve bunu “kuru, yavan, cansız ve yarı resmî bir ilim ve ihtisas mecmuası değildir” şeklinde ifade edilmiştir.

“Güzel yazma sanatının tamamen unutulduğu, yüksek sanat ve edebiyat zevkinin basit bir tarzda uydurulmuş olaylarla işlendiği zamanda, Güneş’i yayımlamak bir cesaret işi hâline gelmiştir.” şeklinde iddialı açıklamalar onların böylesine bir cesareti kendilerinde bulacak kadar, sanat ve edebiyat aşkıyla dolu olduklarını dolaylı bir şekilde vurgulamaktadır. Benzer ifadelerin “Yedi Meşale Önsözünde” de geçtiğini söylemek mümkündür. Özellikle de “Yedi Meşale Önsözünde” geçen “canlılık, samimiyet ve daima yenilik” gibi kavramlar Güneş’in çıkma gayesini özetler mahiyettedir.

Bu yazıdaki iki husus dikkat çekicidir. Birincisi derginin “kuru, yavan, yarı resmî bir ilim ve ihtisas mecmuası” olmayacağı ifadesi, diğeri de derginin fiyatının çıkmakta olan diğerkilerden daha pahalı oluşudur.

Her iki ifade de o dönemde devlet desteğiyle çıkmakta olan ve edebî eserlerin yanında daha çok bilimsel nitelikli *Hayat* dergisiyle ilgili bir imayı bulmak mümkündür. Dergi arkasındaki devlet desteğiyle, Güneş'ten daha fazla sayfa sayısına rağmen daha ucuz bir fiyatla satılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM
GÜNEŞ DERGİSİNDEKİ EDEBİ TÜRLER

2.1. ŞİİR

Giineş mecmuası içerisinde en fazla görülen tür şiidir. Her sayıda şiire fazlaca yer verilmesi bunda en büyük etkidir. Bütün şiirlerin, sayılara göre istatistiğini yaptığımızda şu tablo ortaya çıkmaktadır: 1.sayıda 13, 2.sayıda 13, 3. sayıda 6, 4. sayıda 11, 5. sayıda 12, 6. sayıda 9, 7. sayıda 6, 8. sayıda 5, 9. sayıda 8, 10. sayıda 4, 12. sayıda 10, 13. sayıda 8, 14. sayıda 5, 15. sayıda 2, 16. sayıda 2, 17. sayıda 3 şiir olmak üzere toplam yüz on yedi şiire yer verilmiştir.

Derginin çıkış aşamasında şiire büyük önem verilirken, son sayılara doğru şiirin etkisinin yitirildiğini görüyoruz. Hatta kimi sayılarda şiir hiç yayımlanmamıştır. Örneğin üçüncü sayı Süleyman Nazif'in ölümü üzerine çıkan özel bir sayıdır ve ona ait hatıraların, edebî yazıların hâkimiyeti şiiri geri planda bırakmıştır. Aynı şekilde on birinci sayının Ahmet Hikmet özel sayısı olması yüzünden bu sayıda şiir bulunmamaktadır.

Dergide şiirlerine yer verilen şairlere bakıldığında pek çok ismin yer aldığı görülecektir. Bunlar arasında dikkati ilk çekenler Beş Hececiler grubudur. Bunun da nedeni dergiyi Orhan Seyfi Orhon'un çıkarıyor olmasıdır. Yusuf Ziya Ortaç, Enis Behiç Koryürek, Faruk Nafiz Çamlıbel ile devam eden hecenin beş şairinden Halit Fahri Ozansoy'u bu tablonun dışında görüyoruz. Şiir dışında da başka herhangi bir türe ait eserlerinin olmayışını şuna bağlamak mümkündür.

Cumhuriyet dönemi şairleri içerisinde yer alan bu isimler şiirde zamanla aruzu terk ederek, hece ölçüsüyle şiirler yazmaya başlamışlardır. Daha sade bir dille halkın sesi olma yolunda adım atarken, sosyal konulara değinmeyi de göz ardı etmezler. Aynı fikri paylaşan Halit Fahri bir süre sonra heceden aruza geri dönüş yapmıştır. Hatta bu fikir ayrılıklarından doğan münakaşaya Yusuf Ziya "Aruzdan Heceye, Heceden Aruza" başlıklı yazısında şu sözleriyle karşılık vermiştir: "Halit Fahri Bey, birkaç ay evvel, heceye yeni bîat ettiği zaman, bütün mühtedilere has bir hararetle bu vezni müdâfaa için nasıl makaleler yazdıysa, bugün de heceden aruza tekrar ihtida etmesi üzerine, yine aynı şiddetle eski vezni müdâfaa ediyor!"³ şeklinde başlamıştır. Halit Fahri'nin "aruzdan heceye kolaylıkla geçebiliriz" ifadesine karşılık Yusuf Ziya "Vezinden vezne bir adımda geçilemez. Yoksa Halit Fahri Bey gibi fırka siyasetlerine kapılarak, bir sene

³ Yusuf Ziya, (30 Kânun-i Sani 1919), "Aruzdan Heceye, Heceden Aruza", *Şair*, Sayı:8, ss. 113-114.

evvel Yeni Mecmua müdürü Talat Bey'in hece veznine bîat ettikten sonra, aradan kısa bir zaman geçince tekrar zamanın tahavvülâtına uyararak, Sabah gazetesi sermuharriri Ali Kemal Bey'in aruz veznine dönmekle hiç bir şey yapılamaz..." sözleriyle eleştiride bulunduğu Halit Fahri Ozansoy'un heceden aruza geçişini manasız ve çirkin bulmaktadır. Yusuf Ziya'nın bu suçlamayı yaparken "Ali Kemal'in aruzu" ifadesini kullanması oldukça manidârdır. Ali Kemal, o dönemde İstiklâl Savaşı'na muhalif bir hâin olarak nitelendirilmektedir. Halit Fahri de burada dolaylı olarak hece veznine ihânet etmekle suçlanmaktadır.

Hece-aruz üzerinde cereyan eden münakaşa bu şekilde devam etmiş ve Halit Fahri Ozansoy'un *Güneş* mecmuası içerisinde bir yazar olarak bulunmasına engel olmuştur. Fakat yine de 3. sayıda, Halit Fahri Ozansoy'un Sönen *Kandiller* adlı eserinin tanıtımı yapılmıştır. Bu kitap 1920 yılında Darülbedayi Heyet-i Edebiyesince kabul edilmiş ve 1927 yılında temsil edilmiş üç perdelik manzum bir piyestir. "*Sönen Kandiller*, hecenin en lirik vezni olan 6+5 ile yazılmıştır. Eser mevzu itibariyle şairane, nesci itibariyle biraz kurudur."⁴ Fakat bazı kusurlarına rağmen kudretli bir şairin eseri olduğunu kitabın her sayfasında kendini göstermiştir. Halit Fahri ve onun eseri üzerine yapılan olumlu yorumlar bu eserin hece ölçüsüyle de yazılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü Beş Hececiler topluluğunun içinde yer alan ve aynı zamanda *Güneş* Mecmuası'nın kurucusu olan Orhan Seyfi, kendi görüşlerine yakınlığından dolayı olumsuz bir yargıda bulunmamıştır.

Dergide hangi şairin kaç şiirle yer aldığına baktığımızda şu sonuçlar ortaya çıkar: Emin Recep 9, Sabri Esat 7, Mithat Cemal 6, Enis Behiç Koryürek 5, Abdülhâk Hamit Tarhan 5, Fâik Ali 5, Yusuf Ziya 4, Fazıl Behiç 4, Faruk Nafiz Çamlıbel 3, Necdet Rüştü 3, Süleyman Nazif 3, Ali Hadi 3, Şükûfe Nihal 3, Orhan Seyfi Orhon 2, Abdullah Cevdet 2, Ekrem Reşid 2, Celal Sahir 2, Sabri Emir 2, Enis Recep 2, Ali Sarı 2, Halil Nihad 2, Ömer Hayyam 2, Sabahattin Ali 2, Nazım Hikmet 2 ve diğer şairler de (Yahya Saim, Fuzuli Ali, Ziya Gökalp, Salih Zeki, Abdullah Hamid, Recaizade Ercüment Ekrem, Tokadîzâde Şekip, Necmi Nurettin, İbrahim Alaaddin, Rifat Ahmed, Karacaoğlan, Âşık Hasan, Gevherî, Suut Kemaletin, Refet Ahmet, Fuat Hulusi, Recaizade Mahmud Ekrem, Yahya Kemal, Ercüment Ekrem, Reşat Nuri, Kadircan, M.

⁴ *Sönen Kandiller*, (1 Şubat 1927), Sayı: 3, s. 16.

Fikret, G: Sururi, Refik Fikret, Hamdi Ali, Şinasi Gündoğdu, Neyzen Tevfik, Mehmet Refet) 1'er şiirle yer almıştır. Ayrıca bazı şiirler de imzasız kaleme alınmıştır.

Yüz on yedi şiire ev sahipliği yapan Güneş mecmuası muhteva açısından “aşk şiirlerine” öncelik tanımıştır. Aşk konusunun işlendiği 46 şiirden sonra, cumhuriyet dönemi şairlerinin özellikle üzerinde durdukları muhteva “memleket şiirleri” olmuştur. Dergide muhteva açısından 20 memleket şiirinin de kendi bünyesinde vatan sevgisini ve kahramanlığı konu edindiğini görmekteyiz. Kimi zaman aşk şiirleri içerisinde de geçen 12 “tabiat şiirini” de göz ardı etmemek gerekir. Hayatın önüne geçilemeyen kaçınılmaz son olarak bilinen ölüm konusu da 16 şiirle karşımıza çıkmaktadır. Bir grup içerisinde sayıca fazla olmamaları, farklı konulara değinmeleri açısından 23 şiir “Diğer Şiirler” başlığı altında incelenecektir.

Ayrıca şiirleri incelerken, Mehmet Kaplan'ın Şiir Tahlilleri 1–2 kitaplarından hareketle, Kaplan'ın metotlarını göz önünde bulundurduk. Böylece şiirde şekil, muhteva ve üslubu bir bütün olarak ele alıp bu şiirlerdeki temaları cumhuriyet dönemi şiiri çerçevesinde açıklamaya çalıştık.

2.1.1. Muhteva Açısından Şiirler

2.1.1.1. Aşk Şiirleri

Bilindiği gibi Cumhuriyet dönemi Türk şiiri kaynağını Divan şiiri, Halk şiiri ve Batı şiirinden alır.⁵ Yenileşme çabası içerisinde aydınlar, batıyı da kendilerine örnek alarak, şiiri özgün bir hâle getirmeye uğraştılar. İşte bu üç şiir geleneğinden beslenerek yazılan şiirler kendisini en çok aşk konulu şiirlerde gösterir. Fakat buna rağmen güçlü aşk şiirlerinin tesirini görmek mümkün değildir. Çünkü şairler, belirli normlar çerçevesinde hep aynı şeyi söylemişlerdir. Özellikle de “Divan şiiri” mazmunlarını kullanarak tekrara düşmüşlerdir.

Aşk şiirlerinin pek çoğunda karamsar bir tablonun varlığından söz etmek mümkündür. Bu yüzden mutlu bir aşktan uzak, hayal kırıklıklarını ve üzüntüyü konu edinen bu şiirler, hezimet duygusunu şairlerde ön plana çıkarır. Mutlu bir aşkın önündeki engel ise, aşığına yüz vermeyen acımasız sevgili ve bu sevgiliye kavuşamayan

⁵ İnci Enginün, (2010), *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.24.

âşık tipidir. Ayrılığın yarattığı duygular şairde siteme ve hüznü dönuşür. Verilmek istenen melânkolik hava dizelerde çoğu kez şikâyete neden olur. Kimi zaman da ayrılığı kabullenişle son bulur. Şikâyet, sitem, hüznü, ayrılık gibi aşka dair pek çok duygu sadece şiirlerde değil, dergideki diğer türlerde de kendini gösterir. Bunun en iyi örneklerini “vecizelerde”, “felsefi düşüncelerde”, “meşâhîre dair nüktelerde” ve “hikâyelerde” görmek mümkündür. Derginin genel havası içerisinde kadına yönelik olumsuz eleştiriler yapılmıştır. Buna karşılık her sayıda kapak resmi olarak kadın resimlerinin kullanışı ise bir çelişki yaratmıştır. Bu durum kadını hem arzulanan hem de nefretle bakılan bir imaj hâlinde bizlere sunmuştur.

Şiirlerin başlıkları konusuyla paralel olup, içeriği hakkında bize fikir verebilmektedir. Hatta “Özlediğim Aşk”, ”İtiraf”, ”Ümitsiz”, ”Kalbim”, ”Ağlayan Keman”, “İstiğna” gibi şiirlerde şair hüznünü açıkça belirtmiştir.

Cumhuriyet dönemi şiirinin beslendiği řu üç kaynağa yeniden göz attığımızda Divan şiiri ile Halk şiirinin yapısı içerisinde gelişip büyüyen yeni şiirimizin, Batı şiiriyle gelişimini hızlandırdığını görmekteyiz. Dergide yer alan şiirlere bakıldığında en çok Divan şiirinin yansımaları görülür. Divan şiiri denilince akla ilk gelen mazmunlardır. Çünkü aşkın anlatıldığı şiirler belirli imgeler etrafında şekillenmiştir. Nitekim gül-bülbül hikâyesi, sevgilinin bakışları, saçları ve bunların dizelerdeki yansımaları řu şiirlerde en güzel örneklerini bulur: “Bir Genç Kıza Mersiye”, “Hayat”, “Geçti”, “Aşkım”, “Diyorlar”, “Bir Kadına”, “İtiraf” ...

Divan şiirinde zülf diye bilinen sevgilinin saçı önemli bir mazmundur. Çünkü sevgilinin her bir telinde âşıklarının gönlü yatmaktadır. Celal Sahir’in “Hayat” şiiri bu saç mazmununu řu dizelerle verir:

Dünyaya gelen her fert

Onu görünce ağlar

Hepsi çekmek için dert

Saçına gönül bağlar⁶

Burada çekilecek dert de, gönüllerin saça bağlanması da sevgiliye ulaşmadaki bir yoldur. Bu yüzden âşıklar şikâyet etmezler.

⁶ Celal Sahir, (15 Nisan 1927), *Hayat*, Sayı: 8, s.3.

Bir başka mazmun ise, sevgilinin âşığına yüz vermesi manasına gelen bakışlarıdır. Fakat çoğu kez bu bakışlar aldatıcı olduğu gibi sevgilinin canını da yakmaktadır. Çünkü gözün etrafındaki kirpikler âşığının gönlüne bir ok gibi saplanmaktadır. Bu duygunun işlendiği dizelere Yusuf Ziya'nın "Kalbim" şiirinde şu şekilde rastlarız:

Sarışın bir kız gider, şu ateş gibi sözler,
Ah o manalı bakış ah o hummalı gözler
Kirpiklerinin içinden ta ruhuma bakardı
İçin için yakardı, için için yakardı.⁷

Âşığın gönlünü kaptırmasına neden olan, çoğu kez de sitemle sonuçlanan durumlarda vefasız sevgiliye, şair Yahya Saim'in "İtiraf" şiirinde şu dizelerle seslenmektedir:

Aylardan beridir vurgunum sana
Parlak gözlerinin esiri oldum
Şule-yi aşkınla kız yana yana
Karşında gül gibi sararıp soldum
O tatlı gülüşün, mahzun bakışın
Sitemli sözlerle canlar yakışın
Ok olup ruhuma sessiz akışın
Beni çılgın yaptı saçımı yoldu⁸

Sabri Emir'in "Geçti" şiirinin ikinci dördlüğünde bakışlar yeniden ön plana çıkmıştır.

Bir ilahi teselli sandım tebessümünü
Meğerse o bir okmuş kalbimi deldi geçti⁹

⁷ Yusuf Ziya, (15 Nisan 1927), "Kalbim", *Güneş*, Sayı: 8, s.5.

⁸ Yahya Saim, (1 Kânun-i Sani 1927), "İtiraf", *Güneş*, Sayı: 1, s.13.

⁹ Sabri Emir, (1 Nisan 1927), "Geçti", *Güneş*, Sayı: 7, s.4.

“Geçti” şiirinin ilk dördlüğünde ise Divan şiirinde hissedilen dudak mazmunu önemlidir. Dudaklar, kadeh ve içki vuslata erme konusundaki adımlardır. Bundan dolayı aşk kadehinden içen şair, sevgilinin hoş sohbetine nail olacak, sevgiliye bir adım daha yaklaşacaktır. Bu yakınlık, kendisini sarhoş ederek aklını başından alacaktır. Bu duyguyu veren dizeler:

Bir çift sürmeli gözdü, bana aşkın mihrabı

O da şimdi bir başka ufka yükseldi, geçti

Boyalı dudağına gençliğimiz şarabı

Bir yudum gibi sarhoş etmeden geldi, geçti

Fakat bu dörtlükte, yukarıda bahsettiğimiz şair tarafından arzulanan sevgilinin hoş sohbeti gerçekleşmemiştir. Dördlüğün sonundaki “geldi geçti” ibaresi bu durumu yansıtan bir hayal kırıklığını ifade etmektedir. Zaten şiirin başındaki “sandım” kelimesi de bu duyguyu daha baştan sezdirmektedir.

Divan şiirinin temel unsurlarından olan “gül-bülbül” hikâyesi eskimeyen, şiirlere daima konu olan mazmunlardandır. Orhan Seyfi’nin “Diyorlar” şiirinde “gül olmaz ateş yanmadan”¹⁰ dizesiyle kavuşmak için çok cefalar çekilmesi gerektiğini vurguluyor. Şiirin her dizesinde “diyorlar” ifadesinin kullanılması, Divan şiirine bir gönderme niteliğindedir.

Aşk ızdırabının ölüm kadar ciddi bir hadiseyle ancak son bulacağını mesajını Yusuf Ziya’nın “Kalbim” şiiri vermektedir.

Bir gün bu ev bıkacak yaşamak emelinden

Duvarlar sarsılarak bir anda temelinden

Birdenbire sıkılıp topraklara sinecek

Ancak senin hatıran o zaman silinecek¹¹

Sevgilinin terk edişiyle evin şaire hissettirdikleri, odaların boşluğu, duvarların tozlanması; hatta etrafın örümcek ağlarıyla örülmesi gibi bir tablo ortaya çıkmıştır. Şairin ruh hâli ister istemez eve yansımış ve bunun yok olmasındaki tek çare evin

¹⁰ Orhan Seyfi, (1 Kânun-i Sani 1927), “Diyorlar”, *Güneş*, Sayı: 1, s.4.

¹¹ Yusuf Ziya, (15 Nisan 1927), “Kalbim”, *Güneş*, Sayı: 8, s.5.

yıkılmasıyla mümkün kılınmıştır. Burada şair kendine ait duyguları eve atfederek edebiyatta “yansıtma metodu” adı verilen bir tekniği uygulamıştır. Esasen burada yaşamaktan sıkılan, sarsılan ve yıkılmak isteyen şairin kendisidir. Sevgiliyi ancak ölümlle unutacaktır. Bütün bunlar eve yüklenmek suretiyle sanatkârane söyleyişe gidilmiştir. Aynı duyguyu Celal Sahir’in “Hayat” şiirinde de şair “ölürsem bu ızdıraptan kurtulacağım”¹² sözleriyle vermiştir. Tüm bu sıkıntıların doğurduğu tahammülsüzlük Fazıl Behiç’in “Ümitsiz”¹³ şiirinde, hem başlığı yönüyle hem de aylardır çekilen üzüntünün yarattığı durumla yansıtılmıştır. Yine Fazıl Behiç’in “Şarkı”¹⁴ şiirinde “gece” sözcüğünün sık kullanılması gibi. Vuslat anı zor gibi görünen şairler için, her bir dize, beyit, dörtlük umut kaynağıdır. Nitekim Necdet Rüştü’nün “Tanburla Beraber”¹⁵ şiirinin dize sonlarında şair “sen-ben” tekrarıyla, gerçekleşmesini istediği duyguları yüklemiştir. Sabri Esat’ın “Çınlayan Ev”¹⁶ şiiri sevgilinin acımasızlığını yeniden vurgularken, Rıfat Ahmet’in “Gönlüm”¹⁷ şiiri melânkolik durumun yarattığı ümitsizliği, Emin Recep’in “Dağlı Kız”¹⁸ şiirinde ancak vuslat anıyla mutluluğa dönüşebileceğinin sinyalini verir. Fakat dergide yer alan tüm aşk şiirlerinden farklı bir duyguyu veren Enis Behiç’in “İstiğna”¹⁹ şiirinde şair, bu çileden, sevgiliyi gönlünden attığı zaman kurtulmuş ve mutlu olmuştur. Yani diğer şairlerde olduğu gibi kavuşmak, onun için önemli değildir. Hatta bu duyguları geçici, küçük heyecanlar olarak görür. G. Sururi’nin “Duyduğum Zevke Bakın”²⁰ şiirinde de aynı düşünce tekrarlanır. Şair sevgilinin güzelliğini işlerken bu duygulara kapılmamış ve kendini perişan etmemiştir.

Aşk, imkânsızlaştığında vuslat uzak görünür, firkat ise son bulduğunda mutluluk daim olur. Dergideki şiirlerde aşkın hissettirdiği hoş intibalar, bahar manzaralarıyla, doğa tasvirleriyle kendini gösterir. R. Nuri’nin “Haset”²¹ şiirinde âşık bir gencin, kendini bulutlarla eş değer görmesi gibi. Aşk elimizden kayıp gittiğinde ise bu bahar bizden geri alınmıştır. Bu duyguyu bize veren ve mutsuzluğun altını çizen dizelere Şükûfe Nihal’in “Çaldın” şiirinde rastlıyoruz:

¹² Celal Sahir, (15 Nisan 1927), “Hayat”, *Güneş*, Sayı: 8, s.3.

¹³ Fazıl Behiç, (15 Mayıs 1927), “Ümitsiz”, *Güneş*, Sayı: 10, s.11.

¹⁴ Fazıl Behiç, (1 Kânun-i Sani 1927), “Şarkı”, *Güneş*, Sayı:1, s.13.

¹⁵ Necdet Rüştü, (15 Kânun-i Sani 1927), “Tanburla Beraber”, *Güneş*, Sayı: 2, s.11.

¹⁶ Sabri Esat, (1 Ağustos 1927), “Çınlayan Ev”, *Güneş*, Sayı: 13, s.11.

¹⁷ Rıfat Ahmet, (1 Mart 1927), “Gönlüm”, *Güneş*, Sayı:5, s.7.

¹⁸ Emin Recep, (1 Ağustos 1927), “Dağlı Kız”, *Güneş*, Sayı: 13, s.7.

¹⁹ Enis Behiç, (1 Kânun-i Sani 1927), “İstiğna”, *Güneş*, Sayı: 1, s.11.

²⁰ G. Sururi, (30 Haziran 1927), “Duyduğum Zevke Bakın”, *Güneş*, Sayı: 12, s.5.

²¹ Reşat Nuri, (15 Mayıs 1927), “Hased”, *Güneş*, Sayı: 10, s.7.

Benden bahar çaldın

Kalan ömrüm kış²²

Fakat Yusuf Ziya'nın "Özlediğim Aşk" şiirinde ise aynı duygular paylaşılsa da şair bunu, daha hoş bir atmosfer içinde sunmuştur. Aşkın insanda uyandırdığı duygularla baharın coşkusu arasında benzerlik kurularak mutlu, ferah bir tablo resmedilmiştir.

Gel... Koruda bülbüller nasıl şakıyor, dinle!

Dinle, sihirli bir ses nasıl sarıyor kalbi...

Aşkı henüz anlayan iki genç âşık gibi

Kuşlardan, çiçeklerden konuşalım seninle!²³

Görüldüğü gibi şiirde Cenap Şahabettin'in "Temaşa-yı Hazan" , "Temaşa-yı Leyâl" şiirlerini andıran sevgiliyle tabiatı birlikte seyretmeye davet tarzında bir söyleyiş vardır. Ancak Cenap'ın gece ve sonbaharı seyretme arzusu burada yerini daha aydınlık ve ilkbahar atmosferine bırakmıştır.

Güneş mecmuası şiirleri içerisinde aşkı tanımlarken şairler bazı kavramlar üzerinde sıkça durmuştur. Aşkın güzelliğinden bahsederken kendilerini bulutlar kadar yüksekte görmüş, baharın gelişinin doğada yarattığı değişimleri kendilerinde hissetmiştir. Fakat tersi durumlarda aşk "kahpe" sözcüğüyle nitelendirilecek kadar kötü algılanmıştır. "Hayat", "Kahpe", "Anne", "Muztaripler" (kahpe) şiirlerinde kahpe kelimesi değişik açılardan ele alınmıştır. Sevgilinin aşığına çektiği ızdırap neticesinde şair kahpe sözcüğünü kullanarak sitemde bulunmuştur. Ali Hadi'nin "Anne"²⁴ şiirinde aldatılan biri olarak şair öfkesini bu sözcükle veriyor. Ali Hadi'nin "Kahpe"²⁵ şiirinde yine kadın aşağı bir mahlûk olarak nitelendiriliyor. Fakat Faruk Nafiz'in "Muztaripler"(Kahpe)de ise kadını kahpe olarak nitelendirirken şair, ondan cinsel bir obje olarak bahsediyor. 1945 sonrası şiirlerde bazen aşk romantik duygulardan arındırılıp, erotizme dayalı bir ilişkiye dönüştürülür²⁶. İşte yukarda da

²² Şükûfe Nihal, (15 Mart 1927), "Çaldın", *Güneş*, Sayı: 6, s.9.

²³ Yusuf Ziya, (1 Kânun-i Sani 1927), "Özlediğim Aşk", *Güneş*, Sayı: 1, s.3.

²⁴ Ali Hadi, (15 Mayıs 1927), "Anne", *Güneş*, Sayı: 10, s.10.

²⁵ Ali Hadi, (1 Nisan 1927), "Kahpe", *Güneş*, Sayı: 7, s.6.

²⁶ Mustafa Özseri, (2002), "Ege Bölgesi Halkevi Dergilerindeki Edebî Kültürel Muhteva Üzerine Bir İnceleme", Doktora Tezi, **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İzmir, s.158.

bahsettiğimiz bu durum Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Kahpe" şiirindeki şu dizesiyle "güzelleşir kadın gözümde kahpeleşince"²⁷ açıklık kazanıyor. Buna rağmen bazı şiirlerde bu duygu hissedilse de şair sonradan gerçek niyetini tekrar dizelere döküyor. Enis Behiç'in "Son Aşkıma" şiirindeki şu dizeler bu duruma açıklık getirmektedir:

Kimine lanet edip, kimiyle öpüşerek

Busemle ürperdiğin o anları tanırım²⁸

Arzuladığı duyguyu bu dizelere aktaran şair, gerçek niyetini "Sevişmek zalimlik inan ki en fena yol" dizesiyle vermektedir.

Şiirlerdeki aşk konusu zaman kavramıyla paralel gitmiştir. Uzun bir zaman diliminden kaynaklanan olumsuzluklar nihayetinde şairlerin dizelerine yansımıştır. Şükûfe Nihal'in "Çaldın" şiirinde şairin "Benden bahar çaldın" demesi, Fazıl Behiç'in "Ümitsiz" şiirinde aylardır çektiği ızdırabı öne sürmesi, Abdullah Cevdet'in "Mefkûre'ye" şiirinde yıllarca bir bekleyişin verdiği tahammülsüzlük zaman kavramının önemini ise üçüncü dizede açıkça geçmektedir:

Sessiz bir ateş oldu hayatımda hasretin.

Geçmiş değıldir ayrılığın ah u zar ile.

Çekindim, ölmedim, seni yıllarca bekledim.

Bir kaldırım taşında yanan intizar ile.²⁹

Bazı şiirlerde aşk yan fikir olarak ele alınmıştır. Yusuf Ziya'nın "Ölüm" adlı şiiri, ilk dizeleri itibarıyla kadının güzelliğini ele almış; fakat bu güzelliğin zamanla geçip gittiğine vurgu yapmıştır. Yaşlılıkla beraber ölümün gerçekleşmesi bunda en büyük etkindir.

²⁷ Faruk Nafiz Çamlıbel, (1 Kânun-ı Sani 1927), "Kahpe", *Güneş*, Sayı: 1, s.8.

²⁸ Enis Behiç, (15 Kânun-ı Sani 1927), "Son Aşkıma", *Güneş*, Sayı: 2, s.10.

²⁹ Abdullah Cevdet, (1 Mayıs 1927), "Mefkûre'ye", *Güneş*, Sayı: 9, s.5.

Daha böyle bir afet görmemişti bu diyâr
 Uğrunca can verenler sayılırdı bahtiyâr,
 Adı bir masal gibi dolaşırdı dillerde
 Ansızın benzi soldu, düştü gizli bir derde
 Gece sayıklayarak uykundan uyanıyor
 Bir yudum su zavallı cayır cayır yanıyor.³⁰

Aşk insanı aldatmaya, kandırmaya en müsait duygudur. Çünkü âşık kimse karşısındakinin yalnızca güzel yanlarını görür. Hatalarına gözü kapalıdır. Görmek istemez. Aşkın verdiği hazla kanmamak mümkün değildir ki şair “bari kendi kendimi bir an olsun aldatsam” dizesiyle “Özlediğim Aşk” şiirini bir kez daha akıllara getiriyor. Enis Behiç’in “Son Aşkıma” şiirindeki “Bırak gönlüm kendini bu aşka hâkim sansın” dizesi, “Özlediğim Aşk” şiiriyle aynı fikre sahip olmaları bakımından benzer yapıdadır. Çünkü şair her iki şiirde de bilincinde olduğu bir aşk aldatmacasını arzulamaktadır. Nitekim “Özlediğim Aşk” şiirinin birinci dördlüğünde –sa, -se şart ekiyle yapılan “yatsam”, “dalsa”, “aldatsam” kelimeleri bu duyguyu en iyi ifade eden kelimelerdir.

Diğer taraftan Celal Sahir’in “Hayat”, Ekrem Reşid’in “Çoban Kızı”, Ali Hadi’nin “Anne”, Emin Recep’in “Dağlı Kız” şiirleri Halk şiirlerinden izler taşımaktadır. Karacaoğlan’ın ve Âşık Hasan’ın “Türkü” adlı şiirleri zaten halk şiirleridir.

Halk şiirini anımsatan şiirler muhtevadan çok şekil ve ifade özellikleri yönüyle dikkat çeker. Bu tarz şiirler, köy yaşantısı içerisinde masumane aşkları konu edinir. Kahpe gibi hakarete varan sözcüklerden uzak, cinselliği çağrıştırmayan saf bir aşk hikâyesi verilir. Fakat belirttiğimiz gibi halk şiirinin şekil ve ifade özelliklerini hatırlatması açısından, muhteva geri planda kalmıştır.

Emin Recep’in “Dağlı Kız”³¹ şiirinde “ey dağlı kız” ve “ey nazlı kız” tekrarları halk şiirinin klişeleşmiş ifade özelliklerini hatırlatır. Aynı şey, halk şiiri ürünü olan Âşık Hasan’ın “Türkü” adlı şiirinde de görülür.

³⁰ Yusuf Ziya, (15 Kânun-i Sani 1927), “Ölüm”, *Güneş*, Sayı: 2, s.7.

³¹ Bkz. Dipnot: 18.

Ali Hadi'nin "Anne" şiirinde olumsuz bir durumu simgeleyen sevgili yılan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hala dilim varmaz kahpe demeye.

Yıllarca kahrını çekmişim niye?

Meğer gece gündüz sevgilim diye.

Bağrıma bastığım yılanmış anne!³²

Şairin annesine dert yandığı bu dizelerde, sevdiğini başkasıyla görmesinden dolayı yaşadığı üzüntü, şairin onu yılan olarak nitelendirmesine neden olmuştur. Halk edebiyatında yılan düşmanı simgeler ve tüm kötülüklerin işaretidir. Sevgili de aşğın gözünde kötüdür ve ona ihanet etmiştir.

Batı şiirinin esintilerine ise M. Ercüment Ekrem'in "Boğazda Gurup, Emin Recep'in "Ağlayan Keman"³³ şiirlerinde rastlarız. Batılılara özgü bir çalgı aleti olan keman, aşğın feryadının sesi olarak nitelendirilir. Bir bakıma elem, kemanla sembolleştirilmiştir.

Şiirdeki derin âhenk ve müzik unsurlarıyla oluşması beklenen dizeleri, bu dergide görmek mümkün değildir. Şekil ve muhteva açısından güçlü olmadıklarından Batı'nın etkilerine de pek fazla yer veremezler.

Aşk şiirlerine şekil açısından baktığımızda genelde 14lü hece ölçüsünün hâkim olduğunu görürüz. Çünkü Beş Hececiler grubunun en çok kullandıkları on birli ve on dörtlü hece ölçüleridir. Dörtlülüklerden meydana gelen şiirlerde birinci dize ile üçüncü dize, ikinci dizeye dördüncü dize kafiye bakımından benzerlik gösterir. Bu benzerlik şu şiirlerde çapraz kafiye olarak karşımıza çıkmaktadır: "Yüz Bir Sene, "Kahpe", "Âşık", "Bülbülüm", "Çınlayan Ev, "Çakıl Taşları", "Boğazda Gurup", "Ağlayan Keman", "Leylak Fidanı", "İstiğna," "Geçti", "Haset", "Hayat", "Bir Genç Kıza Mersiye".

14lü hece ölçüsüyle yazılan şiirlere gelince şu başlıkları sıralamak mümkündür: "Ada Kızları", "Pek Çokları", "Muhtaripler (aç)(kahpe)", "Âşık", "Çınlayan Ev", "Çakıl Taşları", "Son Aşkım", "İstiğna", "Geçti", "Çoban Kızı", "Siz De Bir Çiçeksiniz", "Bir Genç Kıza Mersiye", "Sefil", "Aşkım", "Özlediğim Aşk".

³² Bkz. Dipnot: 24.

³³ Emin Recep, (15 Şubat 1927), "Ağlayan Keman", *Güneş*, Sayı: 4, s.17.

11li hece ölçüsüyle yazılan diğer şiirler ise; “Dağlı Kız”, “Bülbülüm”, “Leylak Fidanı”, “Kahpe”, “Diyorlar”.

Dergide ilk örneklerine Servet-i Fünûn ve Meşrutiyet döneminde rastladığımız nesir cümlelerinden oluşan, konuşma havası içerisindeki şiir tarzının yer aldığı şiirler de vardır. “İlk İtiraf”, “Ne İstiyorum”, “Tasadüf”, “Bir Kadına” şiirler bu gruba girmektedir. Daha ilk dizelerinden nesir şeklinde cümlelere rastlamak mümkündür.

Faik Ali'nin “İlk İtiraf” şiirinin ilk iki dizesi:

Seni sevdim Bu nasıl sevdadır,

Kimse bilmez... Seni sevmekte, hayır³⁴

Mithat Cemal'in “Tesâdüf” şiirinin ilk dizesi:

Hayatı siz benim gözümle seyredin, gülersiniz:

“Müessiriz,, mi sandınız? Hayır, hata! Esirsiniz!³⁵

Fazıl Behiç 'in “Ne İstiyorum” şiirindeki ilk iki dize:

Dün yine oturmuştum, dalgın düşünüyordum,

"Ne istiyorum?" diye kendi kendime sordum.³⁶

Lui Poyye'nin “Bir Kadına” şiirindeki ilk iki dize:

Ne? Bana: “seni seviyorum”

Dediğin yalan mıydı vâh, zavallı³⁷

şeklinde nesir cümlelerinden oluşan şiirlerinden örneklerdir.

Sonuç olarak aşk şiirleri başlığı altında ele aldığımız bu bölümde, vuslata erememiş âşık tiplerini, Divan şiirinde geçen acımasız sevgilinin varlığını görmekteyiz. Divan şiirindeki mazmunların kullanıldığı bu şiirlerde genel olarak karamsar bir tablo hâkimdir. Bu karamsar tabloda aşkın tüm hâllerini dizelerde görmek mümkündür.

³⁴ Faik Ali, (1 Mart 1927), “İlk İtiraf”, *Güneş*, Sayı: 5, s.8.

³⁵ Mithat Cemal, (1 Kânun-i Sani 1927), “Tesadüf”, *Güneş*, Sayı: 1, s.6.

³⁶ Fazıl Behiç, (15 Kânun-i Sani 1927), “Ne İstiyorum”, *Güneş*, Sayı: 2, s.15.

³⁷ Lui Poyye, (1 Kânun-i Sani 1927), “Bir Kadına”, *Güneş*, Sayı: 1, s.6.

2.1.1.2. Memleket Şiirleri

Dergide, aşkı konu edinen şiirlerden sonra en çok yer alan memleket konulu şiirlerdir. Cumhuriyet dönemi şair ve yazarları, ülke sorunlarını dile getirerek halkı bilinçlendirmeyi amaç edinmişlerdir. Kullandıkları akıcı, sade, anlaşılır bir üslûpla sosyal konulara değinmişlerdir. Ayrıca vatan sevgisini halka aşlamaya çalışmışlar ve sahip çıkılması gereken değer yargılarının üzerinde durmuşlardır. Bu duyguyla birlikte milli görüşler şiirlerde ön plana çıkmıştır.

Vatanın her karışının zorlu mücadeleler sonucunda elde edildiği şiirlerde sıkça vurgulanılır. Bu duygu verilirken de kahramanlığına şahit olduğumuz genç-yaşlı, kadın-erkek pek çok kimselerin mücadeleleri ortaya konmuştur. Birkaç cümleyle bahsetmeye çalıştığımız vatan sevgisi ve kahramanlık mücadelesi fikrinin öncüleri, cumhuriyet dönemi topluluklarından Beş Hececileridir. Bu yüzden bu topluluğun şiirlerine sıkça rastlamak mümkündür.

Derginin ilk dört sayısında memleket konulu şiirlere yer verilmez. Dördüncü sayıdan itibaren vatan ve kahramanlık konulu şiirler yer almaya başlar. Bu konuların yer aldığı şiirler derginin 5. , 6. , 7. , 9. , 12. ,13. ,14. ,15. sayılarında daha fazladır. Ayrıca derginin 12. sayısında, Atatürk'ün İstanbul'a gelişi konu edilmiştir. Bu durumun halkta yarattığı sevinç ve benzeri duygular dizelere de aksetmiştir. Hatta 12. sayının ön kapak kısmında Atatürk resmi yer almıştır.

Memleket şiirleri başlığı altında kahramanlık ve vatan konusunu ayrı ayrı işlemek mümkündür. Fakat iki ayrı başlık olarak ele alacağımız bu bölüm, konu olarak birbirinden bağımsız düşünülmemelidir. Çünkü aksine birbirinin tamamlayıcısı rolündedir. Buradaki şiirlerde verilmek istenen mesaj; milli birlik ve beraberlik duygusunu aşlamak, her koşulda vatana sahip çıkmaktır.

2.1.1.2.1. Vatan Şiirleri

Daha önce de belirttiğimiz gibi vatan sevgisini ve kahramanlığı anlatan şiirler bir bütünlük arz eder. Bir şiir vatan sevgisini aşılarken, aynı zamanda kahramanlığa da atıfta bulunabilir. Nitekim bu dergideki şiirler de bu özelliği taşımaktadır.

Vatan sevgisini tezahürüne özellikle şu iki şiirde rastlamak mümkündür :
“Vatan Hisleri” ve “Açık Deniz”.

Mithat Cemal’in “Vatan Hisleri” şiirinde şair kahramanlığı vurgularken, vatana nasıl sahip çıktığının da altını çizmektedir. Şiir boyunca bu duygunun izlerine rastlamak mümkündür. Ayrıca şiirde bir ulusun varlığına delalet eden en önemli şey onun bayrağıdır. Şair de bayrağı tüm duyguların özeti olarak sembolleştirmiştir.

Düşmez yere zira o bizim bayrağımızdır.

Arada şafaklar ki doğar her dağımızdan

Ey yıldız o mazideki bir süstür emin ol!

Atide güneşle doğacak bayrağımızdan.³⁸

Yukarıdaki dizelerde şair “bizim bayrağımız” diyerek sahiplendiğini gösteriyor. Mazideki süs olan yıldız ise, doğrudan bayraktaki işarettir. Fakat dolaylı olarak da geçmişte zorlu yollardan edinilmiş zaferlerin tanığı durumundadır. Başka bir konu ise son dizede, şairin gelecekte umutlu olmasıdır. “Âtide güneşle doğacak bayrağımızdan” ifadesi ile ülkenin ve insanların geleceği daima aydınlık olacaktır mesajı verilmiştir.

Günlük yaşantının dışına çıkarak tarihin kahramanlıklarını şiirlerinde konu edinen Yahya Kemal Beyatlı,“Açık Deniz” şiirinde bu duygunun sonsuzluklarına uzanır. Sonsuzluk duygusunun verildiği kelimeler : “hülya”, “hayal”, “rüya”, “sonsuz” ,“ufuk”, “deniz”, “engin” ...hatta şiirin başlığı “Açık Deniz” de bu duyguyu verebilmektedir. Hem şekil hem de muhteva açısından bir bütünlük arz eden “Açık Deniz” şiiri, daha çok anlatımıyla kendini ön plana çıkarır. Çünkü Yahya Kemal’de önemli olan anlamdan ziyâde anlatımdır. Bu yüzden şiirde kelimeleri dikkatle seçer ve biçim mükemmelliği üzerinde durur. Şiiri sessiz bir musikiye benzeten şair, şiirde kelimeleri de buna önem vererek seçmektedir:

“Mahzûn sınırların ötesinde kalan vatan topraklarının dinmeyen feryâdı, bitmeyen ağrısıdır. Bu şiirde milletin mâzideki ideali, idrâki, iz’anı, irfânı yirminci asrın duyuş ve telakkileriyle muhâkeme edilerek mukayeseli bir tarzda, ahenkli ve estetik bir şiir diliyle ortaya konulmuştur. Şairin ruh haline hâkim olan bu ince melâl, bu sosyal iç sıkıntısı; bir zamanlar dünya hâkimiyetini kuran ve yaşatan Osmanlı Devletinin çöküşüyle

³⁸ Mithat Cemal, (1 Nisan 1927), “Vatan Hisleri”, *Güneş*, Sayı: 7, s.3.

birlikte aydınlarımız nezdinde başlayan, daha sonra da devam eden bir dağılma, bir yıkılış psikolojisinin derin akislerini, estetik tahassürlerini taşır".³⁹ İlk dizelerinde mazinin özetini şu dizelerle verir:

Balkan şehirlerinde geçerken çocukluğum;
Her lâhza bir alev gibi hasretti duyduğum.
Kalbimde vardı "Byron"u bedbaht eden melâl
Gezdim o yaşta dağları, hülyâm içinde lâl...
Aldım Rakofça kırlarının hür havâsını,
Duydum, akıncı cetlerimin ihtirâsını,⁴⁰

Tanzimat'tan beri yıkılmaya ve unutturulmaya çalışılan Divan şiiri Yahya Kemal ile yeniden keşfedilir. Türk aruzuna en güzel şekli vermiş, aynı zamanda İstanbul Türkçesi'ni de unutmamıştır.

Cumhuriyet dönemi şiirinin kaynağının Halk, Divan ve Batı şiirinden etkilendiğini söylemiştik. Bunun en güzel örneğini Yahya Kemal Beyatlı'dır. Aruzu unutmadan, Batıyı da öğrenerek şiirlerinde özgün olmayı başarmış bir şairdir. Batının bilinmesini, öğrenilmesini dile getirmiş; fakat bunun milletimizin ve dilimizin özellikleri göz önünde tutularak uygulanması gerektiğini savunmuştur. Nitekim mesnevi tarzında yazdığı "Açık Deniz" şiirinde vezin, kafiye ve iç ahengi gösterişsiz, sade bir dille verir.

Dergide yer verilen vatan konulu şiirlerde büyük zaferler sonucu elde edilen vatanın bütünlüğü söz konusudur. Bu hususta millete düşen görevler dile getirilmiş ve bu uğurda mücadele veren büyük küçük kahramanların fedakârlıkları "kahramanlık şiirleri" başlığı altında yeniden ortaya konulmuştur.

2.1.1.2.2. Kahramanlık Şiirleri

Kahramanlığı konu edinen şiirlerde güç, kararlılık, azim ve coşku duyguları sezilir. Cetlerimizin kazandığı zaferler, bu uğurda verdiği mücadeleler coşkulu bir

³⁹ Rıfat Araz, (2008), "Yahya Kemal'in Açık Deniz Başlıklı Şiiri Üzerine Görüş ve Düşünceler", *Berceste Aylık Kültür Sanat Edebiyat Dergisi*, Yıl:7, Sayı: 77, ss. 24-27.

⁴⁰ Yahya Kemal Beyatlı, (1 Mayıs 1927), "Açık Deniz", *Güneş*, Sayı:9, s.9.

lirizmi de taşır. Kimi zaman hezimet kimi zaman da galibiyetler söz konusu olmuştur. Fakat bu dergideki şiirlerde şairler daha çok zaferler üzerinde durmuştur. Kahramanlığı konu edinen şiirlere gelince şöyle sıralamak mümkündür: “Süleyman Nazif”, “Milli Neşide”, “Malul Gaziler”, “Yol Verin Dağlar”, “Büyük Gaziye”, “Gazi Hazretlerine Kudumiye”, “Kahramanlar”, “Gazimize”, “Coşan Kaynak”, “Gazi Hazretlerine”, “Vatan Hisleri”, “Nal Sesleri”, “Büyük Misafir”, “Milli Neşide” dir.

Derginin 12. sayısı, Atatürk’ün İstanbul’a gelişi üzerine yazılan şiirlerden oluşmaktadır. Atatürk’ün İstanbul’a gelişinin halkta yarattığı büyük sevinç dizelere de yansımıştır. Atatürk’ün İstanbul’a gelişinin anlatıldığı şiirler ise şunlardır: “Gazi Hazretlerine Kudumiye”, “Büyük Misafir”, “Gazimize Tarih” , “Gazimize”. Aynı zamanda bu şiirlerde Atatürk’e olan büyük sevgi övgülerle tekrarlanır. Halil Nihat’ın “Gazi Hazretlerine Kudumiye” şiirinde daha ilk dörtlükte onun İstanbul’a gelişi müjdelenmiştir.

Şevk ve şadı haram-ı cana şitban geldi

Müjde İstanbul’a gazi-yi cihanban geldi

Sanki gökten yere hurşid-i derheşan geldi

Müjde İstanbul’a gazi-yi cihanban geldi⁴¹

Hatta her dörtlüğün sonunda tekrar edilen “Müjde İstanbul’a gazi-yi cihanban geldi” dizesi bu coşkuyu arttırmıştır. “Bugün İstanbul ahali için şan günüdür”, “Huzur-ı elinden bugün içmiş gibiyiz ab-ı hayat”, “Bugünün aşkına nuş eyleyelim mi bu gece “/ “Çekelim parlatalım cam-ı payanı bu gece” dizeleri halkın sevincini açıklayan dizelerdir.

Faruk Nafiz Çamlıbel’in “Büyük Misafir” şiirinde şair Atatürk’ten dolayı olarak bahsetmektedir. Atatürk’ün İstanbul’a gelişinin, şehrin görüntüsünde dahi güzelliklere neden olduğu hissi verilmiştir. Bu güzellik, aslında şairin ve halkın duyduğu sevincin etrafa yansımış hâlidir. Tıpkı aşk şiirlerinde, sevgiliden yüz bulamayan şairin, karamsar duygulara sahip olması gibi veya sevgiliye kavuşan şairin, hissettiği mutluluğu tabiat manzaralarına aksettirmesi gibi.

⁴¹ Halil Nihat, (30 Haziran 1927), “Gazi Hazretlerine Kudumiye”, *Güneş*, Sayı: 12, s.3.

“Büyük Misafir”⁴² şiirinde ilk dördlüğün son dizesinde geçen “Çağlıyor her yanı alkışla yeşil Marmara’nın” ifadesi, olumlu bir tablo çizmiştir. “çağlamak”, “alkışlamak”, “yeşil” kelimeleri bu duygunun verilmesi için seçilen kelimelerdir.

Benzer duygu Yusuf Ziya’nın “Gazimize Tarih”⁴³ şiirinde de görülür.

Orhan Seyfi Orhon’un “Gazimize” şiiri, halkın Atatürk’ü İstanbul’da bekleyişi ve Atatürk’ün zaferleri övgülerle anlatılmıştır. İlk dördlüğünde geçen “asırlarca”, “emekleyip”, “köhne” kelimeleriyle şair vatanın içinde bulunduğu zorlu durumu tasvir etmiştir. Halk, bu makûs talihini Atatürk ile yenmiştir. Şair ona bu övgüyü “kartal pençe”, “uçurdun” kelimeleriyle yapar.

Büyük küçük her ferdi asırlarca bu yurdun
Emekleyip dururken köhne izler üstünde;
Sen o kartal pençenle tutup bizi uçurdun
Aşılamaz ne dağlar, ne denizler üstünde.⁴⁴

Şiirin devam eden dörtlüklerinde aynı manzarayı görmek mümkündür. Gözü yaşlı bir halk, onunla güler; sert bakışlarından düşmanlar çekinir. Zıt kelimelerin duyguyu daha da netleştirdiğini söylemek gerekir. “Bir güneş tesiri var o ilâhi başının”/ “Karanlıklara düşmüş ümitsizler üstünde” dizelerinde şair bir karanlığı aydınlatan güneşi söylemiştir. Bu güneş, ümitsizlik içinde duran insanların kurtuluşu olan Atatürk’tür.

Yukarıda bahsettiğimiz şiirlerdeki Atatürk’e duyulan sevgi, İstanbul’da heyecanlı bir bekleyişe sahne olmuştur. Bunun en içten, en samimi ifadesini Orhan Seyfi son dördlüğünde açıkça söylemektedir.

Titriyor İstanbul'un sevinçle her bucağı,
"Gel!" diyor bir el gibi sana vatan sancağı;
Kapanıp öpmek için basacağıın toprağı,
Bütün şehir bekliyor seni dizler üstünde.

⁴² Faruk Nafiz Çamlıbel, (30 Haziran 1927), “Büyük Misafir”, *Güneş*, Sayı: 12, s.8.

⁴³ Yusuf Ziya, (30 Haziran 1927), “Gazimize Tarih”, *Güneş*, Sayı: 12, s.8.

⁴⁴ Orhan Seyfi Orhon, (30 Haziran 1927), “Gazimize”, *Güneş*, Sayı: 12, s.9.

Bazı şiirlerde şair vatan uğruna verilmiş mücadelelere değinir. Güçlü bir halkın varlığını geçmişe dayandırılır. Askerin gür sesini verir. Enis Behiç'in "Milli Neşide" şiirinde, eskiye hatta çok eskiye giderek Altay'dan gelen erler olduğunu söyler. Ayrıca kendine güvenen, mücadelecı, hırslı ve başarılı bir millet olduğumuzun altı çizilir. Mağlubiyete, yer verilmeyerek, zafer dile getirilmiştir.

"Felaketler pençemizde oyuncak olur." İfadesi düşmana meydan okuduğunun kanıtıdır. Hatta özgüvenin işaretidir. Şiirin ilerleyen kısımlarında benzer ifadeler devam etmiş, genç-yaşlı, kız-erkek pek çok kimselerin bu uğurda verdiği mücadele anlatılmıştır. "Milli Neşide" şiiri, şekil ve muhteva açısından birbiriyle paralel gitmiştir. Zaferlerle dolu güçlü bir ulusun geçmişini anlatan şair, dize sonlarında "Türk" ifadesini sık kullanarak, halka seslenmiştir. Hitap unsurları şiirin dinamizmini arttırmıştır. Şüpheye yer vermeden deliller ortaya konarak bu ulusun gücünü ortaya koyan şair şu dizeleriyle daha açıklayıcıdır:

Soyumuzda ne kahraman kardeşler vardır:

Türkmen, Oğuz, Başkır, Tatar ve Kırgızımız...

Demir dağlar delmiş olan "bozkurt"larız ki

"Orhun"da var "Kül Tigin"den kalma yazımız...

Biz kimleriz? Biz "Altay"dan gelen erleriz.

"Çamlıbel"de uğuldarız; coşar, gürlüyoruz...

Biz öyle bir milletiz ki ezelden beri

Hak yolunda, yalın kılıç, hep seferberiz...

"Zafer" bizim şaha kalkmış küheylanımız;

Atıldı mı durduramaz ne dağ ne deniz...

Felaketler pençemizde oyuncak olur.

Yangınlarla bütün cihan al sancak olur.⁴⁵

⁴⁵ Enis Behiç, (1 Mart 1927), "Milli Neşide", *Güneş*, Sayı: 5, s.14.

Emin Recep'in "Kahramanlar"⁴⁶ şiirinde şair bu milletin bahtının güzelleşmesini Oğuzhan ve Cengiz gibi kahramanlara borçlu olduğumuzu hatırlatır.

Yüceden yücedir Oğuzhan, Cengiz,

Onları gönülden alkışlarız biz,

Biri rüzgâr gibi savurdu atını,

Biri de ak etti Türkün bahtını.

Memleket şiirlerinin atmosferi ferah, mutlu ve umutlu bir havayı teneffüs ettirir. Hemen hemen hepsinde şairler, zaferler üzerinde durmuş, kahramanlıklar övülmüş, güçlü bir ulusun tablosu çizilmiştir. Şinasi Gündoğdu'nun "Nal Sesleri"⁴⁷ şiiri bu duygunun vermiş olduğu hareketliliği her dizede hissettirir. Buna paralel olarak şiirin başlığı da bu duyguya eşlik eder. Kısalan uzayan dizeler, hareketliliğin işareti olduğu gibi, "nal sesleri" ifadesiyle ordunun at üzerinde savaşa giden görüntüsünü aksettirir. "Tıkı tak, tıkı tak" dizesi de bu coşkuyu tamamlıyor. "koşarak", "aşarak", "çoşarak". "taşarak" sözleri şiirin son iki dizesinde geçse de, şiirin bitmediği duygusunu veriyor.

Ali Hadi'nin "Yol Verin Dağlar" şiiri hem şekil hem de muhteva açısından halk şiirin anımsatır. Şiirin başlığıyla bu duygu verildiği gibi, Mahmut Onbaşı'nın türküsü; ifadesi bu kanımız doğruluyor. "Yol verin geçeyim, yol verin dağlar." Dizesinin sık tekrarı da halk şiirinin şekil özelliklerindedir. Bu şiirin diğerlerinden farkı, cenge giden bir gencin, sevdiğine, ailesine kavuşma arzusudur.

Bir sabah köyümden beni aldılar.

Onbaşı ettiler, cenge saldılar.

Benimle gidenler orada kaldılar.

Yol verin geçeyim, yol verin dağlar.⁴⁸

Dörtlüğünde şair, gencin yaşadıklarını özetlemiştir. Bu şiire konu olan genç, vatan için mücadele etmekten yakınmaz. Fakat esir düştüğünün ve savaşta verilen pek çok kaybın üzüntüsünü dile getirir. Yârine kavuşmayı dileyen genç, karşılaştığı engelin büyüklüğünü "dağ kelimesini" kullanarak veriyor. Çünkü büyüklüğü itibarıyla dağ,

⁴⁶ Emin Recep, (30 Haziran 1927), "Kahramanlar", *Güneş*, Sayı: 12, s.7.

⁴⁷ Şinasi Gündoğdu, (15 Ağustos 1927), "Nal Sesleri", *Güneş*, Sayı: 14, s.5.

⁴⁸ Ali Hadi, (15 Mayıs 1927), "Yol Verin Dağlar", *Güneş*, Sayı: 10, s.10.

aşılması güçtür. Halk arasında da “dertlerim dağ gibi oldu” sözü, sıkıntıların çokluğunu belirtmek için kullanılır. Şair de “yol verin dağlar” diyerek engelin ortadan kalkmasını ister.

Görüldüğü gibi kahramanlık konulu şiirler vatan konulu şiirlerin paralelinde aynı amaca hizmet etmektedir. Her iki başlık altında da aslında geçmişe atıfta bulunularak milli duygularla vatana sahip çıkmanın mesajı verilmiştir.

2.1.1.3. Ölüm Şiirleri

Tüm olumsuz duygulara çağrışım yapan, hayal kırıklıklarının ardından insanda derin yaralar bırakan durumlar çoğu kez ölüm gibi güçlü temlerde kendini öne çıkarır. Divan edebiyatında tasavvufi açıdan ilahi aşka ulaşmada yegâne yol iken, Halk edebiyatında büyük yeislere sahne olan bir duygudur. Kimi zaman kahramanlığın konu edildiği şiirlerde, savaşta yenik düşen askerlerin karşılaştığı acı bir son olarak işlenmiştir. Kimi zaman da aşkın verdiği derin ızdırapla şairlerin seçtikleri bir yol olmuştur. Yani ölüm, birçok şiirde kendine mutlak bir yer edinmiştir.

Ölüm konusu, “Hicran Ne Kelimedir”, “Ölüm”, “Yol Verdin Dağlar”, “Tufan”, “Yakışmadı”, “Süleyman Nazif’e Nazire”, “Mersiye”, “Babam İçin”, “Süleyman Nazif İçin”, “Süleyman Nazif’e”, “Ölüm”, “Yılbaşı Hediyesi”, “Bir Genç Kıza Mersiye”, “Sefil”, “Âdem”, “Yüz Bir Sene” şiirlerinde kendini gösterir.

Her dördlüğünde üzüntüsünü farklı şekillerde yansıtan şair, bu duyguyu ifade eden kelimeleri sık kullanma yoluna gitmiştir. Şükûfe Nihal’in “Hicran Ne Kelimedir”⁴⁹ şiirinde şair bir kuş gibi korkuya maruz kaldığını söylemiş, ölüm karşısındaki acizliğini de kabul etmiştir. Ölüm, hayatın acımasızlığını şaire erken yaşta öğretmiştir.

Sabri Emir’in “Tufan” şiirinin son dördlüğünde “çizgiler, beyaz saçlara ölüm giydirir ruha” dizesiyle yaşlılığın beraberinde ölüm fikrini doğurduğunu, beyaz saçların, yüzdeki çizgilerin ölümü simgelediğini şair çekinmeden söylemiştir. Aynı şiirde ölüm karşısında hiçbir şeyin duramayacağını, Âdem ve Havva hikâyesi gibi nice aşkların bu sona mecbur kalacaklarını vurgulamıştır.

⁴⁹Şükûfe Nihal, (1 Mayıs 1927), “Hicran Ne Kelimedir”, *Güneş*, Sayı: 9, s.11.

Tufan bir afettir ki her gönülde yeri var.
 Çizgiler, beyaz saçlar ölüm giydirir ruha,
 Kurtulmak yok, çıksan da ‘Cudi’ dağına kadar,
 Ben ne zavallıyım gıpta et, demedi ‘ruh’⁵⁰

R. Mahmud Ekrem’in “Yakışmadı” şiirinde halk şiirinin formel sayılarından olan 15 yaş simgesini görüyoruz. Genç yaşta oğlunu kaybeden bir annenin feryatları bu dizeleri oluşturur. 15 yaşında oğlunu kaybedişi, Dede Korkut hikâyelerinde gençlerin bu yaşa geldiğinde sorumluluk sahibi olmaları açısından önemlidir. On beş yaşına gelen her genç bu hikâyelerde evlendirilir ve o gence, boyun başına geçme fırsatı sunulurdu. Fakat ölüm için çok erken bir yaştır. Ölüm herkes için, her yaş için erkendir. Özellikle genç yaştaki kayıplar daha büyük bir üzüntüyü beraberinde getirir. Bir annenin oğlunu kaybetmesinden dolayı feryadı şu dizelerde kendini gösterir:

Gittin, ama yavrum onbeş yaşında
 Yakışmadı adın mezar taşında⁵¹

Şekil açısından da bu dizelerin şiir boyunca tekrarı halk şiirini anımsatır.

Ölümün vakitsiz oluşunu anlatan bir diğer şiir de “Bir Genç Kıza Mersiye” şiiridir. İkinci dördlükte geçen “Bu mevsimsiz ölüme acep ne sebep vardı” dizesi erken gelen ölüme bir sitem niteliğindedir. Üçüncü dördlükte hiç istenmeyen ölümün zamansız olduğu açıkça dile getirilmiştir. Bunu anlatan dizeler:

Şimdi senin arkandan ağlamak muhaldir.
 Zavallı kız yüzün de kalbin gibi güzeldi.
 Böyle vakitsiz ölmek ne acıklı bir haldir.
 Seni bizden ayıran hangi uğursuz eldi.⁵²

Daha önce de belirttiğimiz gibi derginin üçüncü sayısı o sırada ölmüş olan Süleyman Nazif’e ayrılmış, özel bir sayıdır ve bazı şiirler onun ölümü üzerine şiirler kaleme alınmış şiirlerinden oluşur. Süleyman Nazif’le ilgili şiirlerde genelde ölüm konu

⁵⁰ Sabri Emir, (1 Mayıs 1927), “Tufan”, *Güneş*, Sayı: 9, s.15.

⁵¹ R. Mahmut Ekrem, (1 Mayıs 1927), “Yakışmadı”, *Güneş*, Sayı: 9, s.3.

⁵² Emin Recep, (1 Nisan 1927), “Bir Genç Kıza Mersiye”, *Güneş*, Sayı: 7, s.11.

edilirken böyle bir yazarın dünyaya zor geleceğinden, onun kaleminin gücünden edebiyat âlemine yaptığı katkılardan sıkça söz edilmiştir. Mithat Cemal'in "Süleyman Nazif'e"⁵³ başlıklı şiirinde "Dökülen gonca ki yaprakları matemindir" dizesinde onun ölümü üzerine duyulan büyük üzüntü dile getirilmiştir.

Recaizâde Ercüment Ekrem'in "Süleyman Nazif'e Nazire" şiirinde ölümden duyulan büyük elem "ağlamak" sözcüğünün sıklıkla tekrar edilmesiyle ortaya konmuştur.

Perişan oldum aşkımdan bu hale ulyâ ağlar
Zemîn ağlar, sîmâ ağlar, esen bâd-ı sabâ ağlar.
Ortaya münkesir her şeye kalp-ibi nesim ki,
Dehânımdan hüdâya yükselen her bir duâ ağlar
Zebûn-ı firkatın kaldım cihanda bir enîsim yok,
Bana ancak zalâm-ı leyle-i derd-âşına ağlar.⁵⁴

Ali Hadi'nin "Mersiye" şiirinde Süleyman Nazif'in ölümü sitemli ifadelerle dile getirilir. Şiir boyunca şairin bu ölüme karşı direnişi görülür. Şair bu direnişi toprağa yöneltir. Bu duyguyu veren dizeler:

Ey gözleri ukbaya açılmış kara toprak,
Üstadı neden kendine ettin bugün ortak?
Fânîlere gayzın ne ki aç kurt gibi yersin?
Git Kâbil'i bul istediğin şeyleri versin.⁵⁵

Sabahattin Ali'nin "Babam İçin" şiirinde, babasını kaybeden bir gencin kederi söz konusudur. Ölüm gibi hayatı derinden etkileyen olay, insanın hayatının her alanına etki etmektedir. Nitekim bu şiirde babasını kaybeden şairin dünyası yıkılmıştır. Hayatın onun için hiçbir önemi yoktur.

⁵³ Mithat Cemal, (1 Şubat 1927), "Süleyman Nazif'e", *Güneş*, Sayı: 3, s.4.

⁵⁴ Recaizade Ercüment Ekrem, (1 Şubat 1927), "Süleyman Nazif'e Nazire", *Güneş*, Sayı: 3, s.5.

⁵⁵ Ali Hadi, (1 Şubat 1927), "Mersiye", *Güneş*, Sayı: 3, s.10.

Allah'ım! İşte bu gün,
 Şu zavallı ömrümün
 En matemli bir günü.⁵⁶

Daha ilk dizelerde üzüntüsünü vermek isteyen şair, hayattan tat almadığı gibi tüm olumsuz fikirlere kapılır. Yaşadığı bu acı kayıp, onu, derinden yaralamıştır.

Ölüm kelime itibarıyla olumsuz çağrışımlar uyandırmaktadır. Bu yüzden şiirlerde de buna eş değer duygular verilmiş, en hazin kelimeler seçilmiştir. Yusuf Ziya'nın "Ölüm" şiirinde geçen "son ümit", "inlemek", "ayın kararması" ve "ocağın sönmesi" gibi ifadeler ölümü simgeleyen sözcüklerdir:

Fırtına **vahşi vahşi** dışarıda **inildi!**
Ay battı, ocak söndü, karardı son yanan mum,
 Uzaklarda bir **baykuş** haykırdı **meşum, meşum!**⁵⁷

Yine Mithat Cemal'in "Adem" şiirinde kirpiklerin ve gözlerin kapanması, tamamen cansızlaşan insan bedeni, ölümü yavaş yavaş gerçekleştirmiştir.

Ölüm hiçbir zaman kabul edilmemiş ve ağıtlar yakılacak derecede mateme sebep olmuştur. Fakat Ali Hadi'nin "Kahpe" şiirinde farkı bir durum görülür. Şair sevdiği kadının hatasından dolayı onun ölmesini arzuladığı dizeler şu şekildedir:

Tahammülüm kalmadı artık yalana kahpe.
 Gebersen olmazsın yavruma anne kahpe.
 El koynunda tattığın şehvete kanmadınsa,
 Bir döşek hazırladım toprakta sana kahpe.⁵⁸

Bazen de ölümün en büyük simgesi olan Azrail sahneye çıkar. Ali Hadi'nin "Sefil" şiirinde Azrail'i kadın olarak gören şair, gizliden farklı bir mesaj verme yoluna gider:

⁵⁶ Sabahattin Ali, (15 Kânun-i Sani 1927), "Babam İçin", *Güneş*, Sayı: 2, s.12.

⁵⁷ Yusuf Ziya, (15 Kânun-i Sani 1927), "Ölüm", *Güneş*, Sayı: 2, s.7.

⁵⁸ Ali Hadi, (1 Nisan 1927), "Kahpe", *Güneş*, Sayı: 7, s.6.

Kalbin bir mezar taşı kendin de bir sefilsin.

Boyalı dudakların bir zehir bakracıdır.

Sana bizden diyemem, çünkü insan değilsin.

Elinde salladığın Azrail kırbacıdır.⁵⁹

Bu dörtlük, aşk şiirlerindeki sevgilinin vefasızlığından yakınan âşık tipini hatırlatır. “Kalbin mezar taşı” derken, sevgilinin zalimliği vurgulanmış, şairin ölmesine sebep olan kişi olarak anlatılmıştır. Ölümü gerçekleştiren bu kez Azrail kadar güçlü bir kadındır. Boyalı dudaklar ifadesi de bu fikrin doğruluğunu ispatlamaktadır.

Kimi zaman da ölüm gerçek bir ölüm değil, hayattaki yaşanmışlıkların kötü tecrübelerin bıraktığı izler olarak karşımıza çıkar. Necdet Rüştü’nün “Yüz Bir Sene” şiirinde bir cezaevi anlatılmıştır. Tek bir pencereden ibaret olan bu yer, taşlarla örülüdür. Pek çok hayatların burada yok oluşunu şair akıllara kazımıştır. Ölümü ve ona yakın duyguları anlatan dizelerden karışık bir sırayla şu örnekler verilebilir:

Kaç kişi bu odada dönmüştür iskelete.

Damla damla erirken, geçer uzun seneler,

Bir gün mecâli kalmaz en küçük harekete.

Bu odada çekilir kâbir azâbı belki.

Bu namlı duvarların yine siyahtır rengi.

Kış bir gün geri döner, uzun geceleriyle⁶⁰

Son dizelerinde şair bu adamın kim olduğunu neden bu hâlde olduğunu şu dizelerle aktarır:

Bu bir delikanlıdır, ne çılgın, ne azılı,

Gözleri bulutlanmış, var yirmi yaşlarında.

Kıskandığı kadının durur ismi yazılı,

Parmağının kanıyla, duvarın taşlarında.

Seneler uzun gelmiş asırlar kadar belki,

⁵⁹ Ali Hadi, (15 Nisan 1927), “Sefil”, *Güneş*, Sayı: 8, s.5.

⁶⁰ Necdet Rüştü, (1 Kânun-i Sani 1927), “Yüz Bir Sene”, *Güneş*, Sayı: 1, s 9.

Bu kederle kaplamış uzun saçını aklar.

Kolları bir hayali kucaklar gibi sanki

Onu bir gün taşlarda can vermiş bulacaklar

Ölümlle son bulan bir hayat, aşkın verdiği acı bekleyişin neticesinde görülmüştür.

Şekil açısından 7'li ve 14'lü hece ölçüsünün hâkim olduğu bu şiirler dörtlüklerden oluşmaktadır. Genelde çapraz kafiyenin kullanıldığı bu şiirlerde ölüm duygusu tüm dizelerde verilmeye çalışılmıştır. Örneklerde de göstermeye çalıştığımız şiirlerde kullanılan kelimeler ölümü çağrıştıran kelimelerle doludur. Hem muhteva hem şekil açısından bu yönüyle diğer şiirler gibi bir bütünlük arz etmektedir.

2.1.1.4. Tabiat Şiirleri

Şiirleri konuları bakımından sınıflandırırken temalar arası geçişleri de gözden kaçırmamak gerekir. Çünkü tabiatın anlatıldığı şiirlerde aşk hemen sahneye çıkar ve kendini gösterir. Aşkın insanda bıraktığı etki sık sık tabiat tasvirlerinde belirir. Nitekim aşk konulu şiirlerde bahar tasvirlerine geniş yer verilmesi de buna bir örnektir.

Tabiatı konu alan şiirler, “Bulutlar”, “Tabiatın Şiirleri”, “Bahçemde Bir Gül Açtı”, “Veriniz”, “Gülüm”, “Dere”, “Nal Sesleri”, “Köyde Sabah”, “Yalak”, “Menbaa”, “Sel ve Göl” şiirlerinde daha çok öne çıkar.

Tabiat manzaralarının anlatımında kişiselleştirmelerden de kaçınılmamıştır. Emin Recep'in “Tabiatın Şiirleri”inde;

Kırlarda rastladığım o beyaz papatyalar,

Neden öyle uzaktan bakıp güler yüzüme.

Beni bilmem ki onlar niçin böyle oyalar.

Aşktan bahsedin desem cevap almam sözüme.⁶¹

⁶¹ Emin Recep, (15Mart 1927), “Tabiatın Şiirleri”, *Güneş*, Sayı: 6, s.11.

Aynı gülümsemeyi daha önce “ilkbaharda canlanan güler yüzlü bir nergis” dizesiyle veren şair, bir yandan da baharın coşkusu yaşar. Aynı sevinç Sabri Esat’ın “Bahçemde Bir Gül Açtı” şiirinde de görülmektedir.

Kalbim mi çarpmaz oldu, gözüm mü perde perde,
Koşarak iniyorum, bahçemde ilk gül açtı.
Kırmızı bir tebessüm gördüm, yeşilliklerde,
Neden seviniyorum, bahçemde ilk gül açtı.⁶²

Kimi zaman da köy hayatından manzaralarla doğa bize aksettirilir. İneklerin, koyunların, tabiattaki diğer hayvanların yaşamları, bitkilerdeki değişim, kır hayatı bu şekilde konu edilir. Emin Recep, “Yalak” şiirinde sürülerden şu şekilde bahsetmektedir:

Akşam yorgun sürüler tepelerden indiler
Yine su içmek için bu asırlık yalaktan,
Önce derin bir hisle ansızın sevindiler
Belki yorulmuş onlar bütün gün otlamaktan.⁶³

Bu başlık altında değerlendirdiğimiz şiirler için “bulut” ve “menekşe” kelimelerinin sık tekrarlandığını görürüz. Söz konusu doğa olunca, onu simgeleyen, tasvir edildiğinde zihnimize canlanan kelimeler en başta yer almaktadır. Emin Recep’in “Menba” şiirinde bunun izlerine rastlamaktayız.

Etrafını bürümüş yine sazlar çimenler.
Menba ey güzel menba baharı terennüm et!
Her an derinleşiyor besteyi dinleyenler,
Doğuşun bir sevinçtir akışın bir saadet.⁶⁴

Daima olumlu, huzur verici durumların anlatıldığı bu grupta, bazı şiirlerde bunun tam tersi görülür. Mesela Kadircan’ın “Veriniz” şiirinde sislerin dağ başını sarması, yırtıcı bir fırtınanın varlığı, zihnimize en kötü manzaralara ev sahipliği yapmıştır.

⁶² Sabri Esat, (15 Nisan 1927), “Bahçemde Bir Gül Açtı”, *Güneş*, Sayı:8, s.7.

⁶³ Emin Recep, (15 Nisan 1927), “Yalak”, *Güneş*, Sayı: 8, s.15.

⁶⁴ Emin Recep, (1 Mayıs 1927), “Menba”, *Güneş*, Sayı: 9, s.7.

Bir yeşil dağ başı, etrafı sisler sarmış;
 Dövüyor yırtıcı bir fırtına zümrüt yamacı,
 Döküyor kalbe yolundan bile korkunç bir acı...
 Bir yeşil dağ başı, etrafı sisler sarmış;
 Eskiden bunların üstünde güneşler varmış⁶⁵ ...

Yine Şinasi Gündoğdu'nun "Nal Sesleri"⁶⁶ şiirinde gök gürültüsü ve olumsuz doğa şartları aynı duyguyu verir. Sabri Esat'ın "Sel ve Göl" şiirinde de yapılan kişiselleştirmeye rüzgârın kırbacı ürkütücü ve sert bir doğa görüntüsü vermektedir. Fakat ilerleyen dizelerde bahsedilen çiçekler bu durumu biraz daha yumuşatıyor.

Sonuç olarak tabiat şiirlerinde olumlu bir tablo resmedilmiş ve bu durum aşk şiirlerindeki mutlu anlarla özdeşleştirilmiştir. Kimi zaman köy hayatından manzaralarla tabiat betimlenirken kimi zaman da doğanın genel görünümü ele alınmıştır.

2.1.1.5. Diğer Şiirler

Çeşitli konulara değinen ve sayı bakımından bir başlık altında toplayamadığımız bu şiirleri diğer şiirler başlığı altında incelemeye çalıştık.

Abdülhâk Hamit Tarhan'ın "Yaranı Safa'ya", "Şiir Değil Nazım", "Diğer", "Bu Eğer Şiir İse" başlıklı şiirlerde, şiir kavramı üzerine açıklamalarda bulunulmuştur. Mithat Cemal'in "Ben Değilim" şiirinde de şairin kendi kendine konuşmasına şahit olmaktadır. Sürekli soru sorarken bulduğumuz şairin, cevapları da kendisinin verdiğini görüyoruz.

Kime sorsam acaba kim şu beyaz saçlı adam?
 Hem beraber yaşarız hem de fakat hiç tanımam.
 Konuşursam konuşur, ben susuyorsam o da lâl.
 Ben miyim yoksa bu insan boy-ı zulmet, bu hayal?⁶⁷

⁶⁵ Kadircan, (30 Haziran 1927), "Veriniz", *Güneş*, Sayı: 12, s.4.

⁶⁶ Şinasi Gündoğdu, (15 Ağustos 1927), "Nal Sesleri", *Güneş*, Sayı: 14, s.5.

⁶⁷ Mithat Cemal, (15 Kânun-i Sani 1927), "Ben Değilim", *Güneş*, Sayı: 2, s.3.

Mithat Cemal'in "Tesadüf" şiirinde hayata dair pek çok konuya değinen şair, her dizede "tesadüfen" kelimesini tekrarlamaktadır. Mesnevi nazım şekliyle yazılan bu şiirde, zıtlıklarla da bir uyum yakalamaya çalışılmıştır. "Sefa-cefa", "cehalet-ilim", "bu çehre parlıyor- o çehre kapkara" gibi kelimelerin kullanımını şiire farklı bir hava vermiştir.

Tesâdüfen bu çehre parlıyor, o çehre kapkara;

Tesâdüfen bu: Mu'tena, tesâdüfen o: meskûre.

Tesâdüfen bu, an'anedir, bu: muhterem, bu: mültefit;

Tesâdüfen o bir paçavra, bir kucak kiralık et.

Neticeler içinde gizlenir sebep tesâdüfen;

Tesâdüfen! Tesâdüfen! Hülâsa hep tesâdüfen⁶⁸

Bu şiirler içinde farklı bir mahiyet taşıyan şiirlerden biri de Tokadizade Şekip'in "Elemlî Sanihalar"⁶⁹ adlı felsefî yanı ağır basan şiiridir. Bu şiir, Tokadizade Şekip'in ruh hâlini yansıtan karakteristik şiirlerden biridir.⁷⁰ Şiirde derin bir karamsarlık duygusu hâkimdir. Dünyadaki her şey ona üzüntü vermektedir ve bu yüzden de hayattan ve yaşamaktan şikâyetçidir.

Diğer iki şiirden derginin davranış tarzını ortaya koymak maksadıyla söz etmek istiyoruz. Şiirlerden biri Nazım Hikmet'in "Kitab-ı Mukaddes"⁷¹ şiiridir ki, bu şiir Kuran-ı Kerim hakkında baştan sona olumsuz fikirlerle doludur. Muhtemelen bu fikirlere gelebilecek tepkiler göz önünde bulundurularak... "Şairi hakkında karilerimize bir fikir vermek için" notu şiirin başına konmuştur. Bununla da yetinilmeyerek Ziya Gökalp'in "Ali Kemal'e"⁷² adlı şiirini karşı sayfada yayımlanmıştır. Böylece dergi yukarıda da belirttiğimiz gibi, gelecek tepkilerden çekinerek tarafsız olduğu fikrini dolaylı şekilde vurgulama yoluna gittiği kanaatini taşıyoruz.

Sonuç olarak Güneş dergisinde yayımlanan şiirlerin birkaç aruzlu şiirin yanında çoğunlukla heceyle yazıldığını söylemek mümkündür. Bunda Beş Hececiler'in

⁶⁸ Mithat Cemal, (1 Kânun-ı Sani 1927), "Tesâdüf", *Güneş*, Sayı: 1, s.6.

⁶⁹ Tokadizade Şekip, (1 Şubat 1927), "Elemlî Sanihalar", *Güneş*, Sayı: 3, s.15.

⁷⁰ Geniş bilgi için bkz. Sabahattin Çağın, (2000), "Tokadîzade Şekip", Doktora Tezi, **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İzmir, ss.224.

⁷¹ Nazım Hikmet, (15 Kânun-ı Sani 1927), "Kitab-ı Mukaddes", *Güneş*, Sayı: 2, s.4.

⁷² Ziya Gökalp, (15 Kânun-ı Sani 1927), "Ali Kemal'e", *Güneş*, Sayı: 2, s.4.

bir üyesi olan Orhan Seyfi Orhon'un önemli bir katkısı vardır. Dergide yer alan şiirler büyük miktarda Cumhuriyet'in ilk yıllarında görülen acemice yazılmış heceli şiirlerden olduğu görülmektedir. O yıllarda hece veznini ustalıkla kullanan Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Kemalettin Kamu, Ömer Bedrettin Uşaklı gibi isimlerin bu dergide yazmamış olmaları da dikkat çekicidir.

2.2. HİKÂYE

Güneş dergisi içerisinde yer alan başka bir tür ise hikâyelerdir. Hikâyeler şiirlere oranla daha azdır. Hikâyelerin şiirlerle benzer yanı aşk, doğa, ölüm konularına öncelik vermesidir. Hikâyelerin başlıklarının konularıyla paralel oluşu da yine şiirleri hatırlatmaktadır. Sayıca az olan yirmi dört hikâyeyi şu şekilde sıralamak mümkündür: “Bir Borç Hikâyesi”, “Bir Şimendifer Kıssası”, “Züleyha”, “Sanmayın Ki Karga Delmiş”, “Fırtına”, “Hamlikar'ın Kalbi”, “Siyah ve Kırmızı”, “Nekâhet”, “Kanarya”, “Sürek Avı”, “Nermin'le Fikret”, “Fransa'nın Peri Kızları”, “Dudakların Zehri”, “Cadı”, “Pamuk Hanım”, “Deli”, “Bir Ceza”, “Yarasa”, “Mustatil Sandık”, “Görünmeyen Yara”, “Bir Temmuz Günü”, “Tokat”, “Bahr-ı Muhitte”, “İki Küçük Çukur”

Dergide yer alan hikâyeler Çehov tarzı hikâyelerdir. Bu tarz hikâyelerin başlangıcı ve sonu bir düğüm hâlinde, olay örgüsü dâhilinde verilmez. Hikâyeye kahramanları hakkında ayrıntılı bilgi verilmediği gibi, anlatılmak istenen mesaj okuyucuya aktarılır. Maupassant tarzı hikâyeye ise klasik bir tarzdadır. Çehov tarzı hikâyeye anlatıma dayalı olduğundan modern hikâyenin doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Dergide yer alan hikâyeleri incelerken Şerif Aktaş'ın *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş* adlı kitabındaki hikâyeye tekniklerini göz önünde bulundurduk. Dergideki Çehov tarzı hikâyelerde geçen kahramanlar, bunların yaş grupları, statüleri, hikâyeye yansıtış biçimleri, hikâyede geçen mekân (açık, kapalı, dar, geniş) ve bu mekânın kahramanlar üzerindeki etkileri, kahramanların ruhsal ve psikolojik yönleri, hikâyelerde kullanılan üslup ve kaçınıcı şahıs ağzından anlatıldığına dair ayrıntılı bir çalışma yaptık. Kahramanlar hakkında detaylı bilgi verilmemekle birlikte, hikâyelerde anlatılanlar ışığında kişiler hakkında çeşitli çıkarımlar yapmak mümkündür. Bunun dışında okuyucuya verilmek istenen mesaj söz konusu olduğunda tercih edilen mekânlar

da dikkat çekicidir. Nitekim aşk hikâyelerinde dar ve kapalı mekânlar daha çok kullanılmıştır. Çoğu kez İstanbul ve İstanbul'un semtleri burada ön plana çıkmaktadır. Tüm yönleriyle ele aldığımız hikâyeleri muhteva açısından incelediğimizde en fazla aşk konusunun işlendiğini görmekteyiz. Bu yüzden ilk sırada aşk konulu hikâyelere yer veriyoruz.

2.2.1. Muhteva Açısından Hikâyeler

2.2.1.1. Aşk Konulu Hikâyeler

Dergide yer alan şiirlerde, hikâyelerde ve vecizelerde aşka çokça değinilmiştir. Hikâyelerde işlenen aşk temi, mutlu bir aşkı anlatmaktan uzaktır. Toplam on bir hikâyede aşk konusu bu şekilde ele alınmıştır. Çoğu kez kavuşmaya engel üçüncü bir şahsın varlığı, kimi zaman da ölüm, ayrılığa zemin hazırlamıştır. En nihayetinde kavuşma gerçekleşmemiş, aşk melânkolik bir hava içerisinde verilmiştir.

Aşk konusunun işlendiği hikâyeleri sıralamak gerekirse: “Nermin’le Fikret”, “Dudakların Zehri”, “İki Küçük Çukur”, “Görünmeyen Yara”, “Bir Temmuz Günü”, “Bahr-ı Muhitte”, “Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf”, “Bir Şimendifer Kıssası”, “Züleyha”, “Sanmayın Ki Karga Delmiş”, “Hamelikar’ın Kalbi”ni söylemek mümkündür.

Celal Esat’ın “Nermin ile Fikret”⁷³ arasında geçen aşk hikâyesinde, onların yıllar sonra yeniden karşılaşmaları, ayrılıklarına sebep olan durumları ortaya konulmaktadır. Nermin, 18 yaşında bir genç kızken babasını kaybeder. Bir süre sonra annesi de hastalanır. Bu esnada harbin çıkmasıyla Fikret askere gider ve ilk ayrılık beraberinde ebedî ayrılığa sebep olur. Çünkü babasını yitiren Nermin maddi açıdan zor günler geçirmeye başlar. Komşularının ve yakınlarının ısrarı üzerine zengin biriyle evlendirilir. Aşksız yapılan bu evlilik tamamen zorlu şartların doğurduğu bir sonuçtur. Fikret’in bir süre sonra karşılık bulamadığı mektuplar ona derin bir acı yaşatır. Yıllar sonra mühendis olan Fikret, iş için Samsun’a gitmek üzere çıkan Nermin’e rastlar. Tüm bu yaşananlara rağmen Fikret’in yeniden birleşme arzusu, Nermin’in “kısa bir süre sonra anne olacağım” demesiyle yerini sessizliğe bırakır. Aşama aşama üç ayrılığın

⁷³ Celal Esat, (1 Nisan 1927), “Nerminle Fikret”, *Güneş*, Sayı: 7, s.5.

verildiği bu hikâyede Nermin'in anne oluşu tüm umutları yok eden cümle olmuştur. İlk ayrılık Fikret'in askere gitmesi, ikinci ayrılık Nermin'in evlenmesi ve üçüncü ayrılık Nermin'in anne olmasıdır. Ayrılık konusu yavaş yavaş güçlendirilmiştir.

Üçüncü bir kişinin araya girmesiyle zorlaşan durum kendini Selami İzzet'in "Bir Şimendifer Kıssası"⁷⁴ hikâyesinde de göstermektedir. Mediha ile Celil arasında geçen bu durumda hikâyenin en başında yasak aşkın sinyalini okuyuculara vermektedir. Celil, evli bir erkektir. Mediha ile ilişkisi vardır ve bir süre sonra Celil'in eşinin bu durumu öğrenmesi konunun gidişatını etkileyecektir. Fakat hikâyede Nermin'in bunu nereden ve ne şekilde öğrendiğine dair bir bilgi verilmemektedir. Zaten hikâye için de mühim olan bu durumun karakterler üzerinde yarattığı etkidir. Adından da anlaşıldığı üzere trende geçen bu hikâye, Celil'in eşinin yazdığı bir mektupla her şeyin alt üst olmasına sebebiyet verir. Tesadüf eseri bu mektubu okuyan Mediha, kendini ölüme terk edecektir. Tek bir ayrılık söz konusudur. Fakat buradaki kaçınılmaz son olarak bilinen ölüm, ayrılığı ebediyete kadar sonlandırmış, başka bir ayrılığa da gerek kalmamıştır. Aldatmak, aldatılmak gibi konular İbrahim Hüseyin'in "Görünmeyen Yara" ile "Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf'ta" da görülmektedir. "Görünmeyen Yara" hikâyesinde ise aldatmanın doğurduğu kötü sonuçlar anlatılmıştır. Karısının kendisinin aldattığı fikrine kapılan eşi, onu öldürür. Bir süre sonra, eşinin kendisine sadık olduğunu ve asla aldatmadığını öğrenmesi üzerine, psikolojik olarak elinde bir ağrı hissetmeye başlar. Bu ağrının sebebi vicdan azabıdır. Doktora gittiği hâlde bu duruma çözüm bulamaması ve yıllar önce işlediği cinayeti doktoruna itiraf etmesiyle durum açıklık kazanır. Kahramanın duyduğu vicdan azabı, doktoruna yazdığı mektupta şöyle ifade edilir: "Karımın defnedildiğinden tam bir hafta sonra idi ki, o müthiş gecede elimin üzerine düşen kan damlasının bulunduğu yer batarak sızlamaya, acımaya başladı. Elimde yara olmadığını ve bu hissini sırf "telkin bi-nefsihîden" ileri geldiğini biliyorum. Fakat ne yapayım ki kendimi bu fikirden, kâbustan kurtaramıyorum. Bu acelem, zalimliğim yüzünden masum ve sevgili karımı öldürmemin müstahak cezasıdır. Artık buna karşı gelmeye çalışmıyorum. Ona, karıma, pek yakında melaike olacak. Ve kendisinden af dileyeceğim. Eminim ki o beni affedecek ve hayatta iken sevdiği gibi, aynı ihtiras ve kuvvetle sevecek..."⁷⁵

⁷⁴ Selami İzzet, (1 Kânun-i Sani 1927), "Bir Şimendifer Kıssası", *Güneş*, Sayı: 1, ss.14-15.

⁷⁵ İbrahim Hüseyin, (1 Eylül 1927), "Görünmeyen Yara", *Güneş*, Sayı: 15, s.15.

Kimi zaman da araya giren üçüncü şahsın itirafı, duruma farklı bir boyut kazandırır. “Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf”ta⁷⁶ ev sahibinin eşiyle yasak aşk yaşayan doktor, “Bir Şimendifer Kıssası” hikâyesini bu açıdan anımsatır. Fakat kadının ölümünden sonra doktorun bunu ev sahibine bir yılbaşı gecesini itiraf etmesiyle hikâye sessizce sonlanır. Çünkü ev sahibi de eşini aldatmıştır. Yalnız doktorun itirafı masum bir sevginin ifadesidir. Yasak aşk hikâyelerinde, bu konular olumsuz olarak algılanmamıştır. Aksine masum, nahif, hoş duygular olarak verilmiştir.

Le Conte De Lisle’nin “Hamlikar’ın Kalbi” hikâyesinde ayrılığa sebep olan “Nermin ile Fikret” hikâyesindeki savaş durumudur. Burada yazar, yaralı bir hâlde iken kargadan yüreğini alıp İlver’in kızına götürmesini şu sözlerle dile getirir: “İnsan kalbi yiyen cesur karga! Buraya gel... Yarın bizi bu halde bulamazsın. Göğsümü demir gaganla aç ve kalbimi sıcak sıcak ‘İlver’ in kızına götür!”⁷⁷

Bu hikâyede de görüldüğü gibi vuslat yine zorlaştırılmıştır. Aşk hikâyelerinde kavuşamamanın verdiği mutsuzluk, karamsarlık daima ortak bir son olmuştur.

Hikâyelerdeki betimlemelerde sıfatlardan oluşan bir yol benimsenmiştir. Bu durum aşk hikâyelerinde, kahramanın âşık olduğu kadınları anlatışıyla sınırlıdır. Burada kadınların fiziksel özelliklerine değinilirken, divan edebiyatını da anımsatarak bir geçiş yapılıyor. Mesela Osman Cemal’in “Sanmayın Ki Karga Delmiş” hikâyesinde sözü edilen kızların saçlarının teline gönüllerin bağlanması, divan şiirindeki âşıkları anımsatır. Yazar bu duyguyu hikâyenin sonunda sitemli bir şekilde söylemektedir. “Hayattaki faciaların en müthiş ve en uzununu, tecrübemle söylüyorum, insanın yüzüne sizin bir ufak gülümsemenizle başlıyor ve gülmenin sonu daima ağlama geliyor. Benimse güldüğümde yeter, ağladığımda, gönlümü vaktiyle saçlarınızın teline bağladığım da.”⁷⁸

Olumsuz bir aşkın izlerini taşıyan pek çok cümle, yazar tarafından ısrarla vurgulanmaktadır. Hayattaki faciaların en müthiş ve uzununu olarak tarif ettiği bu duygu, beraberinde ağlamak duygusunun önüne geçilmediğini göstermiş ve bu da hüznün en açık örneği olmuştur.

Cemil Süleyman’ın “Dudakların Zehri” hikâyesinde geçen bir başka kadın ise basit bir mahlûk olarak verilmiştir. Buna rağmen yazara hissettirdikleri açısından özel

⁷⁶ İbrahim Hüseyin, (15 Teşrin-i Sani 1927), “Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf”, *Güneş*, Sayı:17, ss.10-12.

⁷⁷ Le Conte De Lissle, (15 Şubat 1927), “Hamelikar’ın Kalbi”, *Güneş*, Sayı: 4, s.16.

⁷⁸ Osman Celal, (15 Kânun-i Sani 1927), “Sanmayın Ki Karga Delmiş”, *Güneş*, Sayı: 2, s.11.

biridir. Musikiye de yer veren bu anlatım tarzı, cinselliği ön plana çıkarmaktadır. Fahri karakteri bu hislerini, “dudaklar kanımı, saadetimi zehirledi” şeklindeki cümlesiyle arzularını ortaya koymaktadır. Bu duygulara iştirak eden cümleler şöyle sıralanmıştır:

“Musiki insanları bir kasırğa gibi savuruyordu. Şiddetli ziyanın altında renkler, hayaller birbirine karışarak duvarlara akseden müphem gölgeler gibi eriyor. Hayat hissedilen, fakat seçilmeyen hummalı bir rüyaya benziyordu. Bütün gece başım ateş içinde yandı. Yüreğimin alevi dudaklarımdaki esareti kuruttu. Uzun çöl yollarında susuzluktan kumlara serilen bir zavallı ceylan gibi, heyecan içinde aşka o kadar susamıştım. Elinin teması, zevk veren bir buse gibi, yüreğimi heyecanla doldurdu. Avuçlarımda ateşi onun kalbine de gizli bir yol bulmuştu.”⁷⁹

Güçlü bir aşkın tezahürüne Semiha Cemal’in “Züleyha”⁸⁰ hikâyesinde rastlanır. Yusuf ile Züleyha aşkının anlatıldığı bu hikâyeye, diğerlerinden çok daha farklıdır. Çünkü Züleyha’nın Yusuf’a duyduğu aşk dillere destan olacak derecede yüzyıllar boyu konuşulmuştur. Züleyha’nın aşkı Nermin ile Fikret aşkından çok daha farklı, Mediha ve Celil aşkından da çok uzakta bir yerde durur. Züleyha ne bir üçüncü şahıs olacak kadar yasak aşk kurbanı olmuş ne de ayrılığın verdiği sıkıntıları dile getirmiştir. O, kör olan gözlerinin Yusuf’u görmesi için bir kere açılmasını dilemektedir.

Züleyha hikâyesi gibi benzer aşkın işlendiği bir duygu, Celal Esat’ın “Bahr-i Muhitte”⁸¹ hikâyesinde Âdem ile Havva aşkına atıfta bulunularak yapılmıştır.

Aşkı tanılaştıran, farklı bir perspektiften baktıran Alman yazar Yonganikel ‘in “İki Küçük Çukur”⁸² hikâyesi, Eros ile Zeus arasında geçen aşk ve kadın konulu bir hikâyedir. Bir şairin yitirdiği sevgilisinden dolayı duyduğu üzüntü Eros’a kadar ulaşır. Bunu Zeus’a taşıyan Eros, şairin sevdiğinin bir benzerinin geri getirilmesini, aksi takdirde şairin güzel eserler ortaya koyamayacağını söylemesi üzerine gelişir.

⁷⁹ Cemil Süleyman, (1 Mayıs 1927), “Dudakların Zehri”, *Güneş*, Sayı: 9, ss.12-13.

⁸⁰ Semiha Cemal, (15 Kânun-i Sani 1927), “Züleyha”, *Güneş*, Sayı: 2, ss. 6-7.

⁸¹ Celal Esat, (15 Teşrin-i Sani 1927), “Bahr-i Muhitte”, *Güneş*, Sayı: 17, s.3.

⁸² Yonganikel, (15 Ağustos 1927), “İki Küçük Çukur”, *Güneş*, Sayı: 14, s.11.

Dergideki diğer aşk hikâyeleri herhangi bir konu çerçevesinde gelişmeden tamamen tasvirlerle yüklü bir anlatımla sunulmuştur. Celal Esat'ın “Bir Temmuz Günü”⁸³ hikâyesinde ada manzarasıyla beraber aşk duygusu anlatılmıştır.

Sonuç olarak aşk hikâyelerinde mutlu sonu görmek mümkün değildir. Hikâyelerin konusu başlığıyla paralel olup, yasak aşk ön sırada yer almıştır. Ayrılıklar savaş gibi olağanüstü hâllerde, üçüncü bir kişinin araya girmesiyle ve de ölüm gibi güçlü bir sonla verilmiştir. Cinsellikten uzak, maneviyatı yüksek olan Züleyha, Âdem ve Havva gibi aşkların varlığı yanı sıra, cinselliği çağrıştıran hikâyeler de ele alınmıştır. Kimi zaman da aşkın yarattığı etki, tasvirlerle başvurulmuş anlatılmıştır.

2.2.1.2. Ölüm Konulu Hikâyeler

Ölüm, pek çok konu başlığı ile birlikte buradaki hikâyelerde yer almaktadır. Aşk hikâyelerinde ayrılık duygusunu vermek üzere ölüme başvurulur. Kahramanlığın anlatıldığı vatan konulu hikâyelerde de üzücü bir son olarak yeniden karşımıza çıkar. Tüm bunlar gösteriyor ki ölüm tek başına ele alınacak türden bir konu değildir. Diğer hikâyelerin içerisinde, varlığını mutlaka hissettirmiştir.

“Züleyha”, “Bir Şimendifer Kıssası”, “Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf” , “Görünmeyen Yara” hikâyelerinde aşk temi ele alınmış; fakat ölüm de buna eşlik etmiştir. Ölümün buradaki fonksiyonu ayrılık konusunu işlemek içindir. Bu yüzden bu hikâyeleri sadece adlarıyla vermenin yeterli olacağı kanaatindeyiz.

Ölümün yardımcı unsur olmaktan çıkıp, konu olarak verildiği hikâyeleri; “Kanarya”, “Sürek Avı”, “Cadı”, “Deli”, “Yarasa” şeklinde sıralamak mümkündür.

Cemil Süleyman'ın “Kanarya”⁸⁴ hikâyesinde, bir kanaryanın yaşamöyküsü anlatılmaktadır. Kanarya, altın tüyleri, küçükbaşı, narin kemikleri ile dikkat çekecek derecede güzeldir. Fakat bir zaman sonra bu güzelliği, onun ölümüne sebebiyet verecektir.

Kanaryayı okuyucunun zihninde tasavvur etmesi için, sıfatlarla dolu bir anlatım tercih edilmiştir. Hatta kimi zaman “nazlı bir çocuk gibi” şeklinde benzetmelere

⁸³ Celal Esat, (1 Teşrin-i Evvel 1927), “Bir Temmuz Günü”, *Güneş*, Sayı: 16, s.10.

⁸⁴ Cemil Süleyman, (15 Mart 1927), “Kanarya”, *Güneş*, Sayı: 6, s.8.

başvurulmuştur. Hikâyenin en başında kanaryanın gün boyu yaptıkları, fiziksel özellikleriyle verilirken “inşirah, yeşil ufuklar, neşe, coşku” gibi olumlu bir tablo çizilmiştir. Fakat hikâyenin ilerleyen kısımlarında kanaryanın ölümü gerçekleşeceğinden bu tablo olumsuzluğa çağrışım yapacaktır.

Kazara açık kalan kafesin kapısından kaçan kanarya, uzun bir müddet sahibi tarafından beklenilmiş, tam kavuştuğuna inandığı bir anda siyah başlı serçeler onun tüylerini gagalarıyla yolarak ölümüne neden olmuştur.

Mebrure Hurşit’in “Cadı”⁸⁵ başlıklı bir başka hikâyede fiziksel olarak kötü bir görüntüye sahip olan yaşlı bir kadının ölümü anlatılmıştır. Saçları dökük, dişleri olmayan, kambur, yaşlı bir dilenci olarak betimlenen bu kadın, hissettikleri ve kişiliği bakımından tam tersi durumu çağrıştırır. Bu durum okuyucuya bir zıtlığı da vermektedir. Çünkü “Kanarya” hikâyesinde kanaryanın güzelliğine dair anlatılanlar, hikâyenin sonunda tam tersi bir durumu vermiştir. Aynı şey “Cadı” hikâyesinde, hoş olmayan görüntüsü ile tasvir edilen yaşlı kadının, sahip olduğu güzel yüreğiyle bu görüntüden uzak bir kişiliğiyle ön plana çıkmıştır. Yani negatif durumdan pozitif duruma geçiş, aşama aşama verilmiştir.

Köyde küçük bir kız çocuğuna duyduğu masum hisle, ona sarılmak istemesi, küçük kızın babasının kaba kuvvete dayalı tutumuyla karşılık bulmuş ve yanlış anlaşılmaya sebep olmuştur. Gale yana gelen köylü, bu aciz kadını köyden def etmek için elinden geleni yapmıştır. Bir süre sonra küçük kızın kendisine verdiği buseyi düşünerek yaşlı kadın mutlu bir şekilde can vermiştir.

Ölümü ele alan İbrahim Hüseyin’in “Yarasa”⁸⁶ adlı hikâyesi hasta bir kızın anlatımıyla başlamıştır. Daha önce de gördüğümüz gibi ölüme yakınlık, ölümü çağrıştıracak hisler, kendi içinde bir bütünlük arz eder. Nitekim burada genç bir kızın hasta oluşu bu duyguyu vermede ilk adım olarak görülür. Hasta kızın belki de son zamanlarıdır. Kalan zamanı güzel değerlendirmesi, daha mesut geçirmesi amacıyla gezintiye çıkan aile, bir otelde kalır. Vapurla kısa süren bu seyahatte, Yunanlı bir ressamdan söz edilmesi önemlidir. Bu önem, hikâyenin sonunda açıklık kazanacaktır.

⁸⁵ Mebrure Hurşit, (15 Mayıs 1927), “Cadı”, *Güneş*, Sayı: 10, ss.5-6.

⁸⁶ İbrahim Hüseyin, (1 Ağustos 1927), “Yarasa”, *Güneş*, Sayı: 13, ss.12-13.

Çünkü bu ressam ölecek her canlının resmini yapmaktadır. Vapurda gözlemlediği bu hasta kızın resmini de çoktan çizmiştir.

Mebrure Hurşit'in "Deli"⁸⁷ hikâyesinde de tımarhaneyi merak eden bir ailenin, burayı gezmesiyle gelişen olaylar öncesi ve sonrasıyla birlikte verilmektedir. Tımarhanede yatan adam, yıllar önce kızının kaza sonucu ölümüne sebep olmuştur. Merak amacıyla tımarhaneyi gezmek isteyenlerden biri de küçük bir kız çocuğudur. Bu kız çocuğu deli adamın, yıllar önce kaybettiği kızını anımsatır. Olaylar bunun etrafında gelişir. Daha önceki hikâyelerden farkı, ölümle birlikte sonlanmamış bir hikâyedir. Az evvel bahsedilen diğer hikâyelerde ölümle hikâye de bitmiştir. Ölümü sonuç olarak vermek için yazar, hikâyenin başından itibaren bunu işlemeye odaklanmıştır. Oysa burada ölüm çok önce olup bitmiştir. Fakat yarattığı etkiler daha sonraki aşamalarda anlatılmıştır.

Kaza sonucu Hacı Mustafa'nın ölümüyle sonlanan Hakkı Sûha'nın "Sürek Avı"⁸⁸ hikâyesi bu bakımdan "Deli" hikâyesiyle benzerlik taşır.

Bir kış günü, zor şartlar altında yola koyulan Mestan Pehlivan, Koca Çomak, Rüstem Bey, Çomak Ali, Hacı Mustafa'nın avda yaşadıkları konu edilir. Yazarın av sırasında Hacı Mustafa'yı av sanarak yanlışlıkla vurması ve bu durumu Rüstem Bey'in örtmeye çalışmasıyla hikâye sona yaklaşır. Kış önemli bir mevsimdir. Ölümü çağrıştırmaları açısından kış mevsimi buna yardımcı olur.

Sonuç olarak ölüm konusu kimi zaman ana fikir olarak kimi zaman da yan fikir olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölüm, kelime anlamı itibarıyla olumsuz kötü bir durumun simgesidir. Bu yüzden bunu konu alan hikâyelerde yazar, ölümü çağrıştıracak anlatımlara, kelimelere başvurur. Sürek Avı'nda kış manzarasının verilmesi, Yarasa'da hasta kız hikâyesi, gibi. Bunun yanı sıra ölüm kendi başlığı dışında aşk, kahramanlık gibi pek çok konuda da kendisini hissettirmiştir.

⁸⁷ Mebrure Hurşit, (30 Haziran 1927), "Deli", *Güneş*, Sayı: 12, ss.11-13.

⁸⁸ Hakkı Suha, (15 Mart 1927), "Sürek Avı", *Güneş*, Sayı: 6, ss.13-15.

2.2.1.3. Tabiat Konulu Hikâyeler

Dergide yer alan tabiat konulu hikâyeler içerisinde, şehir tanıtımlarını ve seyahat manzaralarını görmek mümkündür. Fakat seyahat notlarından aktarılan kimi yazılar, hikâye görünümü altında gezi yazıları mahiyetindedir. Bu yüzden “Pompei”, “Tivoli”, “Venedik”, “Pompei ve Serçe” başlıklı yazıları, gezi yazıları içerisinde değerlendirmek gerekir.

Tabiat konulu hikâyeler, aşk, kahramanlık, ölüm ve daha birçok konuda genelde yan tema olarak işlenmektedir. Özellikle aşk hikâyelerinde bu durum daha bir açıklık kazanır. Çünkü yazar, sevgiliyle olan diyalogunun yansımalarını tabiata yükleyecektir. Bu durumun aşk şiirlerinde işleniş biçimine daha önceki örneklerde değinmiştik. Benzer şekilde aşk hikâyeleri de mutlu bir anı, en güzel doğa manzaralarıyla verirken, aksi ve olumsuz durumları da hoş olmayan doğa manzaralarında gösterecektir.

“Şimendifer Kıssası” gibi trende geçen Celal Esat’ın “Siyah ve Kırmızı”⁸⁹ adlı hikâyelerinde aşk anlatılırken, trenden dışarıya açılan dünyanın izleri en güzel cümlelerle betimlenmiştir. “Siyah ve Kırmızı” başlıklı hikâyede, trenle Anveres’ten Brüksel’e giden bir yolcunun izlenimlerine daha çok yer verilmiştir. “Dışarıda otlar, çayırlar, ağaçlar, renkli çiçekler, çiçekli aşıklarıyla taze nesiller yetiştiriyor. Kuşlar yuvalarına yemek taşıyor, kelebekler birbirlerini arıyordu.” cümlesiyle trenden dışarıdaki dünyayı algılayış biçimini ortaya koymuştur. Hikâye aslında baştanbaşa papazla, süslü bir bayanın davranışları üzerine kuruludur. Fakat herhangi bir konunun ele alınmayışı, seyahat esnasındaki izlenimlerine dayanması ufak da olsa doğa tasvirleri yapması bu hikâyeyi, bu konu başlığı altında değerlendirmeyi gerektiriyor.

Alfonse Daudet’in “Fransa’nın Peri Kızları”⁹⁰ hikâyesinde kendisini peri kızı olarak adlandıran Melorin isimindeki bayanın sözleri üzerine kuruludur. Pek çok değer zamanla yitirildiği düşüncesindedir. Kendisine eskisi gibi itimat edilmediği, kaybedilen değerlerin de buna eklenmesiyle Paris’i yakmak eğilimindedir. Eskiden köylülerin onun gibi pek çok peri kızına itimat ettiğini, şimdilerde değişen dünya şartları, teknolojinin gelmesiyle olumsuz durumlar anlatılmıştır.

⁸⁹ Celal Esat, (1 Mart 1927), “Siyah ve Kırmızı”, *Güneş*, Sayı: 5, ss. 6-7.

⁹⁰ Alfonse Daudet, (1 Nisan 1927), “Fransa’nın Peri Kızları”, *Güneş*, Sayı: 7, s.15.

Celal Esat'ın kaleme aldığı “Fırtına” adlı hikâyede, yazarın gemiyle yapılacağı yolculuktan bahsedilmiştir. Fakat bu yolculuğa ortaya çıkan şiddetli fırtına gölge düşürmüştür. Bu olumsuz tabloyu yazar, şu cümlelerle resmetmiştir:“Rüzgârı sitemleriyle asabiyetten deniz hiddetini gemiden almak istiyor. Onu muttasıl çimdikliyordu. Gıcıklanan geminin rahatı bozulmaya başladı. Dalgalardan sakınır gibi sallanıyordu.

Enginlere açıldıkça rüzgâr daha şımarıdı. Artık geminin içleri direkleri, demirleri ve telleriyle asırlardan beri süren bir kinin kavgası başlamıştı. Sanki hava ile deniz kendilerinin bu aile kavgasına karışan gemiye, bu asri züppeye kızıyor, birbirini bırakıp ona hücum ediyorlardı.

Dalgalar geminin bordasından yükseliyor şaha kalkan bir at gibi köpükler içinde sıçırıyor, tepiniyor fakat başını geminin demir göğsüne çarparak homurdana homurdana geri dönüyordu”⁹¹

Tabiat konulu hikâyelerde daha çok doğa manzaraları kaleme alınmıştır. Bunun haricinde aşk hikâyelerinde de sıkça doğa tasvirlerine rastlamak mümkündür. Aşkın mutlu anlarının sevgilide hissettirdiği duygular bahar ve yaz aylarını, ayrılıklar ise kış aylarını resmederek anlatılmıştır. Ve bu hikâyelerde betimlemelerin ve kişileştirmelerin fazlaştığını görmekteyiz.

2.2.1.4. Diğer Hikâyeler

“Mustatil Sandık”, “Pamuk Hanım”, “Bir Borç Hikâyesi”, “Nekâhet”, “Bir Ceza” , “Tokat” başlıklı hikâyeleri farklı konuları işlemeleri bakımından bu kategori içerisinde yer alır.

F.Celaleddin'in “Tokat”⁹² ismindeki hikâyede yazarın İstiklal muharebesinden sonrası yaşadıkları anlatılmıştır. Yazar, bu muharebeden sol kolunu kaybederek çıkmıştır. Daha sonra evine dönmüş ve burada cereyan eden olaylar konu edilmiştir.

⁹¹ Celal Esat, (15 Şubat 1927), “Fırtına”, *Güneş*, Sayı: 4, ss. 6-7.

⁹² F. Celaleddin, (1 Teşrin-i Evvel 1927), “Tokat”, *Güneş*, Sayı: 16, ss.13-14.

Ercüment Ekrem'in "Bir Ceza"⁹³ adlı hikâyesi, İstanbul'da bir Ada'da geçmektedir. Buraya tatile gelen iki küçük çocuğun simit çalmaları üzerine babanın tavrı konu edilmiştir. Çocukların hâl ve hareketlerinden bu durumu anlayan baba, hiçbir eleştiri yapmadan çocuğuna simit parası uzatır. Çocuklar da simitçiye parayı bırakıp büyük bir utanç duyarak oradan ayrılırlar.

Günlük tarzında yazılmış ve tüm hikâyelerden bu yönüyle farklı duran Belma Suat'ın "Nekahet"⁹⁴ hikâyesinde hasta bir kızın hissettikleri anlatılmıştır. Bir gün boyunca yaşadıkları, annesi ve kardeşiyle paylaşımları konu edilmiştir.

Celal Esat'ın "Pamuk Hanım"⁹⁵ hikâyesi bir kedinin yaşam hikâyesi üzerine kuruludur. Pamuk adındaki bu kedinin dışarıda kalışı ve bulduğu sıcak yuvadaki huzuru anlatılır. Fakat bir süre sonra bu mutluluğuna gölge düşecektir. Yeniden soğuk kış gecelerini dışarıda geçirecektir.

İmzasız yazılan "Bir Borç Hikâyesi"⁹⁶nde babasının ölümünden sonra, kendisine kalan altın saati, Aleksandır Duma'ya vermek isteyen gencin, hikâye sonunda bu işten nasıl kârlı çıktığı anlatılmıştır.

Le Conte De Lisle'nin "Mustatil Sandık"⁹⁷ adlı hikâyesinde yazar, hikâye kahramanının İstiklal adındaki yolcu gemisiyle New York'a yapacağı seyahat anlatılmıştır. Geminin genel özellikleri verildikten sonra, seyahat etmek üzere gemiye binen başka bir yolcunun esrarengiz sandığı hikâyenin konusu olur ve bunun üzerine gelişen olaylar anlatılır.

Diğer hikâyeler başlığı altında ele aldığımız bu bölümde, çeşitli konulara değinen ve bir başlık altında toplayamadığımız hikâyeler yer almaktadır.

⁹³ Ercüment Ekrem,(1 Ağustos 1927), "Bir Ceza", *Güneş*, Sayı: 13, s.4.

⁹⁴ Belma Suat, (1 Mart 1927), "Nekahet", *Güneş*, Sayı: 5, s.11.

⁹⁵ Celal Esat, (30 Haziran 1927), "Pamuk Hanım", *Güneş*, Sayı: 12, ss.6-7.

⁹⁶ "Bir Borç Hikâyesi", *Güneş*, (1 Kânun-i Sani 1927), Sayı: 1, s.9.

⁹⁷ Edgar Alan Poe, (15 Şubat 1927), "Mustatil Sandık", *Güneş*, Sayı: 4, s.16.

2.2.2. Şekil Açısından Hikâyeler

2.2.2.1. Kişiler

Dergide yer alan hikâyeler durum öyküsüdür ve bunun tüm özelliklerini içinde taşır. Durum öyküsünün en büyük ustası Antov Çehov'dur. Olay öyküsünden farklı olarak merak unsurunu ikinci plana atar. Hikâyede yer alan kahramanlar hakkında detaylı bilgi verilmediği gibi mesaj verme kaygısı içerisine de düşmez. Yazar anlatmak istediği konuya değinir. Bu yüzden dergide yer alan tüm hikâyelerde kişiler üzerine yaptığımız tahlil, hikâyeden anlatılanlar doğrultusunda kendi çıkarımlarımızı içermektedir.

Hikâyelerde geçen kahramanların ortak özelliklerinin bulunup bulunmadığı, yaş gruplarının kaç olduğu, sınıfsal ayrımların yer alıp almadığı gibi pek çok husus çerçevesinde kişilere göz atmak mümkündür. Buradaki amaç, kişilerin fiziksel, ruhsal yani psikolojik durumlarının hikâyelere nasıl yön verdiği üzerinedir.

İki kişi arasında geçen aşk hikâyelerinde kalabalık şahıs kadrosuna rastlamak mümkün değildir. Fakat bu hikâyelerde aldatmanın konu edilmesi hususunda üçüncü bir şahsın varlığı söz konusudur. Yine de bu şahıs silik olarak verilmiştir. “Bir Şimendifer Kıssası” hikâyesinde Mediha ve Celil, yasak aşkın başkahramanlarıdır. Celil'in eşinden hikâye boyunca bahsedilmez. Ancak hikâyenin sonunda ortaya çıkan bir mektupla aldatılan kadın, varlığını hissettirmiştir. Bir başka hikâyede “Dudakların Zehri'nde” Fahri İlsam ve bir hayat kadını başrolüdür.

Hikâye kahramanlarının maddi durumlarına ilişkin net bir bilgi yoktur. Fakat bazı hikâyelerde anlatılan durumlar, bu konuda fikir sahibi olmamıza yardımcı olur. “Dudakların Zehri” hikâyesinde Fahri İlsam'ın görüntüsü itibari ile zengin olduğu, hayat kadınının durumu ise meydandadır. Nermin'le Fikret hikâyesinde ise zamanla kötüye giden bir yoksulluk anlatılır. Nermin 18 yaşında bir genç kız iken maddi durumları iyidir. Babasını kaybettikten sonra bu durum kötüye gider. Annesi muallim, Fikret ise mühendistir. Nermin'in evlendirildiği adam da zengin bir tacirdir. Bu özellikler eğitim seviyesinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Kimi zaman hayvanların başkahraman olduğu hikâyeler ön plana çıkar. “Pamuk Hanım” hikâyesinde bir kedinin, “Kanarya” hikâyesinde de bir kuşun gün boyunca tüm hareketleri gözlenmiştir.

Kişiler hakkında bu hikâyelerde göze çarpan unsur, bu kişilerin fiziksel, ruhsal ve buna benzer pek çok özelliklerinin yüzeysel olarak anlatılmasıdır. Hatta çoğu kez kahramanların özelliklerinden bahsedilmemiştir. “Görünmeyen Yara”, “Bir Şimendifer Kıssası”, “Bir Borç Hikâyesi”, “Sürek Avı” gibi hikâyelerde kahramanların özelliklerine pek fazla değinilmemiştir. Bazen de hikâye boyunca anlatılanlar kahramanlar hakkında çeşitli yorumlar yapmamıza neden olmaktadır. “Bir Şimendifer Kıssası’nda” Mediha’nın duygusal bir yapıda olduğu fikrini veren yazar, onu aldatan kadın imajından çok mağdur bir kadın imajına sokar. Çünkü Mediha yaşadığı yasak aşkın sonuçlarını düşünmeden Celil’e sıkı sıkıya bağlıdır ve her zaman onunla olmak istemektedir.

Hikâyelerde geçen kahramanlar ya genç ya da orta yaşlı grubu temsil etmektedirler. Yaşlı kahramanlara rastladığımız hikâyeler azdır. “Fransa’nın Peri Kızları” hikâyesinde Madam Melorin 51 yaşındadır. Bir diğer kahraman ise reistir. Reisi bize anlatan yazar onun yaşlı, bıyıklı ve mülayim bir adam olduğunu söyler. Melorin ise, çirkin, solmuş, yüzü morarmış gibi pek çok kötü sıfatlarla anlatılmıştır. Yine “Cadı” hikâyesinde, cadı olarak nitelendirilen bir kadından bahsedilir. Genel olarak köylüden bahsedilmiş, Nihal adında küçük bir kız çocuğu ve onun babası anlatılmıştır. Hasan, Halime, Mahmut, Veli, Çamaşırıcı Fatma ve kızı, Hatice Nine ve torunu sadece isim olarak geçmektedir. Cadı olarak nitelendirilen ve köylü tarafından sevilmeyen bu yaşlı kadının kötü görüntüsü verilmiş, hatta köylü tarafından dilenci olarak adlandırılmıştır. “Deli” hikâyesinde de kahramanın özelliklerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmemiştir. Meliha adındaki solgun çehreli nahif üç yaşındaki kız çocuğu, kuvvetli pehlivan gibi iri yarı bir adam (Çetin Ali) 40 yaşlarında ve çiftçi, tımarhane müdürü ve onun Hüsnü adındaki iyi kalpli oğlu, yazarın amcasının kızı ve tımarhane görevlileri. Benzer kişi anlatımları Yarasa hikâyesinde de görülür. İyi kalpli nazik bir anne, aynı şekilde baba, hasta kızları, yakışıklı, uzun saçlı, yüzü soluk, Yunanlı bir ressam, Fransız otel sahibi, yazar ve arkadaşı.

Hikâyelerde dikkati çeken bir diğer husus da kahramanların ruh hallerinin iyi olmadıkları yönündedir. Hatta kimi kez bedenen hasta oluşları, kimi kez de ruhsal çöküntü yaşamaları dikkat çekicidir. “Nermin ile Fikret”, “Bir Şimendifer Kıssası”, “Deli”, “Cadı”, “Görünmeyen Yara” gibi çoğu hikâyeyi buna dâhil edebiliriz.

Herhangi bir sosyal tabakaya mensup olmayan bu kahramanlar, maddi açıdan orta hallidir. Fakat Edgar Alan Poe, “Mustatil Sandık”⁹⁸ hikâyesinde üst tabakaya ait zengin kişilerden bahsedilir.

Genç yaştaki kahramanların hikâyelerde konu edildiği hatta küçük çocukların da başkahraman olduğu hikâyelerin varlığından da söz etmek mümkündür. “Deli”, “Bir Ceza”, “Cadı” hikâyelerindeki kahramanlar genç ve çocuklardan oluşmaktadır.

Tüm hikâye kahramanlarından farklı bir yerde duran “İki Küçük Çukur” hikâyesinde Zeus ve Eros başkahramandır. İlahi Tanrı olarak bilinen bu kahramanların gerçek hayatla ilgisi yoktur. “Bir Borç Hikâyesinde” babası ölen bir genç ve Aleksandır Duma başrolüdür. Genç, maddi açıdan zor durumda olan, zeki, kurnaz biridir. Aleksandır Duma ise, hali vakti yerinde, maddi açıdan güçlü, orta yaşlı bir kimsedir.

Bütün kahramanların erkek olarak verildiği hikâyelerden “Sürek Avı” dikkat çekmektedir. Mestan Pehlivan, Rüstem Bey, Koca Çomak Ali, Hacı Mustafa, Çiftlik Beyi, kâhya ve diğer avcılar bu hikâyede yer almaktadır. Mestan pehlivan, Tuna muhaciri eski bir kurt olarak verilir. Kahramanlar hakkında bunun dışında pek bir bilgi yoktur. Hikâye akışı içerisinde onlarla ilgili bazı bilgilere edinmiş oluyoruz. Yazarın yorumları onların yalancı, pek çok konuda abartmaya giden bir yanları olduğu fikrini ortaya koyuyor. “Humar bile kahramanlarına bu kadar harikalar yaptırmamıştır” ifadesi bunun bir örneğidir. Köy halkından oluşan bu kimseler, genç ve orta yaşlıdır.

Sonuç olarak hikâyelerin tamamında, kahramanlar hakkında ayrıntılı bilgi verilmemektedir. Fakat hikâyelerde anlatılanlar kahramanlar ile ilgili fikir verebilmektedir.

2.2.2.2. Zaman ve Mekân

Hikâyelerde geçen zaman ve mekân önemli unsurlardandır. Konularına göre ayrı başlıklar altında ele adığımız tüm hikâyelerde mekân unsuruna dikkat etmiştir. Bilhassa aşk hikâyelerinde daha çok kapalı ve dar mekânlar tercih edilmiştir. “Bir Şimendifer Kıssası” hikâyesi trende geçer. “Nermin ile Fikret”te önce konak ve çevresi ve daha sonra başka başka şehirler. “Görünmeyen Yara”da köşk ve doktor yazıhanesi,

⁹⁸ Bkz. Dipnot: 96.

gibi. Bu tarz mekânların tercih edilmesinde aşkın ön plana çıkarılması ve hikâyeye kahramanlarının duygularının ortaya çıkarılması açısından özellikle seçilmiştir. Dikkati çeken bir diğer husus da hikâyelerde mekân olarak köşk, konak gibi yerlerin tercih edilmesidir.

“Kanarya”, “Pamuk Hanım” gibi hayvanların yaşamlarına dair bilgilerin verildiği hikâyelerde, kapalı mekân tercih edilmiştir. Evler ya da kafesler bu hikâyelerde mekân olarak işlenir.

İstanbul, Samsun, Konya gibi yerlerde aşk hikâyeleri, seyahatler anlatılmıştır. Konak ve köşkerin sıkça geçmesi, adalar, vapurla gezmeler akıllara İstanbul’u getirmiştir. İstanbul bu noktada mekân olarak ilk tercih yerlerinden biridir. Yüzyıllar boyu Osmanlı imparatorluğuna başkentlik yapmış bu şehir, bin bir zorluklarla fethedilen İstanbul, yazar ve şairlerin de eserlerinde vazgeçilmez bir yer olarak sürekli telafuz edilmiştir. Kahramanlar hikâyede her ne kadar İstanbul’u terk etseler de bir süre sonra geri dönmüşlerdir. “Nermin ile Fikret” hikâyesinde Nermin İstanbul’dayken Konya’ya gider, yeniden İstanbul’a döner. Bu gidiş zorunlu bir gidiştir.

İstanbul’un çeşitli semtlerinde geçen hikâyeler de söz konusudur. Deli hikâyesi Mecidiyeköy’de, “Bir Ceza” Kanlıca’da geçmektedir. Vapurla geçişler de önemlidir. “Yarasa”, “Mustatil Sandık”, “Bir Ceza” hikâyelerinde vapurla gezintiler söz konusudur.

Şehir içinde geçen hikâyelerden yalnızca “Nerminle Fikret” adlı hikâyede, Fikret iş için Almanya’ya gitmiştir. Bunun dışında ülke dışına çıkış pek olmamıştır. Tabiatın konu edildiği hikâyelerde, daha çok uzak yabancı yerlerin tanıtımlarına başvurulmuştur.

Hikâyelerde tek bir mevsime dikkat çekmek zordur. Yalnızca “Sürek Avı” hikâyesinde kış mevsimi anlatılmıştır. Doğa manzaralarının anlatıldığı hikâyelerde ise ilkbahar ve yaz mevsimi tercih edilmiştir. “Pamuk Hanım” hikâyesinde “mor salkımların pencereden girdiği mevsimde” diye başlayan ifadesi bahar ve yaz aylarını anımsatır. Buna benzer dolaylı anlatımlarla zaman ifadesine gönderme yapılırken “Cadı” hikâyesinin Mayıs ayında, “Bir Ceza” hikâyesinin de temmuz ayında geçtiğini yazarın ağzından net bir şekilde öğreniyoruz.

Hikâyelerde geçen mekân, anlatılmak istenen konuya göre değişiklik göstermektedir. Aşk söz konusu olduğunda kapalı mekânlar, doğa anlatılmak istendiğinde açık mekânlar tercih edilmiştir. Mekân konusunda dikkati çeken durum ise İstanbul ve İstanbul'un semtlerinin ele alınmasıdır. İstanbul yazın hayatında geçmişte de olduğu gibi bugün de tüm yazarların eserlerinde vazgeçilmez bir mekân olmuştur.

2.2.2.3. Dil ve Anlatım

Dergideki tüm hikâyeler 3. şahıs ağzından anlatılmıştır. Hikâyelerin tamamı için sade bir dilin kullanıldığını söylemek mümkündür. Tabiat hikâyelerinde doğa manzaralarını okuyucuya hissettirmek adına kişileştirmelere başvurulmuştur. “Fırtına” hikâyesinde geçen şu cümleler bu fikri doğrular niteliktedir:

“Rüzgârı sitemleriyle asabiyetten deniz hiddetini gemiden almak istiyor. Onu muttasıl çimdikliyordu. Gıcıklanan geminin rahatı bozulmaya başladı. Dalgalardan sakınır gibi sallanıyordu. Enginlere açıldıkça rüzgâr daha şımarıdı. Artık geminin içleri direkleri, demirleri ve telleriyle asırlardan beri süren bir kinin kavgası başlamıştı. Sanki hava ile deniz kendilerinin bu aile kavgasına karışan gemiye, bu asri züppeye kızıyor, birbirini bırakıp ona hücum ediyorlardı. Dalgalar geminin bordasından yükseliyor şaha kalkan bir at gibi köpükler içinde sıçırıyor, tepiniyor fakat başını geminin demir göğsüne çarparak homurdana homurdana geri dönüyordu”⁹⁹

Geriye dönüş metodunun kullanıldığı hikâyelere de rastlamak mümkün. “Deli” hikâyesinde, tımarhanede yatan adamın neden bu hâle geldiği, hikâye sonunda verilmiştir. “Nermin ile Fikret” de buna dâhil edilebilir. Hikâyenin başında üzgün duran Fikret’in, bu ruh hâlinin sebebi yıllar öncesine gidilerek açıklık kazanmıştır. Aynı şey “Görünmeyen Yara”da elinin sürekli ağrıdığını doktora şikâyet eden kahramanın, bir zaman sonra doktora itiraf amaçlı yazdığı mektupla açıklık kazanır.

Bazen yazar araya girerek okuyucunun düşünmesini istediği fikri aşılar. Kendi görüşlerini de ortaya koyar. Hikâyeyi okurken okuyucuyu etkilemeye çalışır. “Cadı” hikâyesinde “ cadı dedikleri biçare mahlûkun güç hâliyle yoldan geçmesi hakikaten bir korku tevlid ediyordu, herkes onun sihirbaz olduğuna kaniydi. Zaten nasıl kani

⁹⁹ Bkz. Dipnot: 90.

olmasınlar, bu şekilde bir vücut ile yaşayabilmek için herhalde iblisin yardımı lazım değil midir?” Başta bu derece kötü bir izlenim yaratan yazar, hikâye akışı içerisinde ve hikâyenin sonuna doğru tam tersi düşünmemizi sağlamış, çirkin görüntüsü altında, onun iyi kalbini ortaya koymuştur.

Karşılıklı konuşmalar “Sürek Avı”, “Bir Şimendifer Kıssası”, “Bir Borç Hikâyesi”, “Görünmeyen Yara” gibi hikâyelerde kendisini gösterir

Bazı hikâyelerin giriş kısmında hikâyenin konusu özet olarak geçilmiştir. “Bir Borç Hikâyesi”, “Nekahet” gibi hikâyeler buna örnektir. “Bir Borç Hikâyesinde” geçen ilk cümleler, hikâyenin konusunu şu şekilde özetlemektedir: “Büyük adamların hayat hususiyetlerinde görülen keşmekeşin esbabını izaha çalışırken, Aleksandır Duma’ya 300 franga sanıldığı halde gel zaman, git zaman, edibe 50000 franga mal olan altın saati, bir misâl olarak göz önünde bulundurmalı!”

Sonuç olarak hikâyelerin tamamı için sade, anlaşılır, abartıdan uzak bir anlatım yolu izlenmiştir. Bunun yanı sıra aşk, tabiat, ölüm başlıkları altında incelediğimiz hikâyeler, konularıyla paralel bir anlatımdan oluşmuştur. Mesela aşk hikâyelerinde daha az betimlemelere başvurulurken, tabiat hikâyelerinde bu sınır ortadan kalkmıştır. Hatta benzetmelere, kişileştirmelere yer verilmiştir. Ölümü konu edinen hikâyelerde ise bu olumsuz duyguyu veren sözcükler ağırlık kazanmıştır.

2.3. TİYATRO

Dergide Oscar Wilde’ın Salome adlı oyunu ile Nazım Hikmet’in Ocak Başında adlı eserinden bazı bölümler yayımlanmıştır.

Oscar Wilde’ın yazdığı Kâmuran Şerif’in tercüme ettiği tiyatro oyunu *Salome*¹⁰⁰, tek perdelik bir hikâyedir. *Salome* adlı bu oyunun bir bölümü Güneş dergisinde yayımlanmıştır. Salome’de anlatılan hikâyenin özeti ise şu şekildedir:

Oscar Wilde, kraliçe Victoria’nın dönemi İngiltere’inde geçen toplumun geleneklerini sorgulayan, evlilik durumunu, kadın-erkek eşitsizliğini konu alan komedileriyle tanınmaktadır. Salome oyunu ise öncekilerden farklı bir özellik

¹⁰⁰ Kâmuran Şerif, (15 Teşrin-i Sani 1927), “Salome”, *Güneş*, Sayı: 17, ss.14-15.

taşımaktadır. *Salome* oyunu doğuya özgü pek çok özelliği bünyesinde barındırmasından dolayı Fransa’da pek çok sanatçıyı da etkilemiştir.

“*Salome* hikâyesi, Kral Herod’un sarayında geçmektedir. Herod’un doğum günü sebebiyle yapılan kutlamada Salome güzelliğiyle herkesi etkilemektedir. Narraboth, Salome’nin güzelliği karşısında yenik düşen ilk isim olur. Jokanaan’ın sesinin duyulması üzerine Salome meraklanır. Duyduğu sesin nerden geldiğini görmek isteyen Salome’nin isteği, kendisine aşık olan Narraboth tarafından yerine getirilir. Tutuklu olan Jokanaan, Salome’nin yanına getirilir. Jokanaan’ı gören Salome ona bağlanır; fakat Jokanaan buna inanmaz ve Salome onu kışkırtıcı sözler savurur. Fakat Yahya tarafından sürekli reddedilir. Bu duruma dayanamayan Narraboth intihar eder. Bir süre sonra Herod kendisini iyi hissetmek adına Salome’den dans etmesini söyler. Salome de bu isteğini bir şartla yerine getirebileceğini söyler. Dans etmesi karşılığında Yahya’nın kellesini ister. Salome’yi bu isteğinden vazgeçirmek için çeşitli öneriler sunan Herod, Salome’nin itirazlarıyla karşılaşır ve Yahya’nın kellesini ona getirir. Aradığı aşkı bulamamış olmanın çaresizliği içinde Yahya’nın başını öpmeye başlayan Salome, Herod’u şaşkınlık içinde bırakır. Bundan sonra Herod, askerlerine Salome’yi öldürmeleri emreder ve Salome öldürülür.”¹⁰¹

Dergide yer alan bir başka tiyatro oyunu da Nazım Hikmet’in 18 yaşında yazdığı *Ocak Başında* adlı eseridir. Derginin 10, , 11. , 12. ,13. sayılarında belli bölümleri yer alan bu piyesin konusu şöyledir:

“Çok yaşlı, çok akıllı, çok iyi bir adam dağ başında yaşamaktadır. Karlı bir gece, soluk soluğa kalmış bir kadın, bu adamın kapısını çalmaktadır. Koca kişi olarak adlandırılan bu adam, kadını eve alır ve onu ocak başında oturtur. Kadın bir süre korkmaktadır. Koca şair ise kadının korkusunu yatıştırmaya çalışır ve kadına ocak başında geçirilen uzun kış gecelerinin güzelliklerini anlatmaya başlar. Ona aklın, felsefenin, ilmin, düşünce ve şiir dünyasının kapılarını açar. Hatta bu kapıdan içeriye girip mutlu olacağı inancını verir. Tam bu esnada karlı pencerenin camlarını kırarak içeriye bir genç girer. İçeriye giren bu genç, aslında genç kadının korkusudur. Genç

¹⁰¹ Kıvılcım Yıldız Şenürkmez, (2010), “*Salome ve Elektra Operalarında Edebiyat ve Müzik İlişkisi*”, www.istanbul.net.tr, 2011.

erkek, kadının ondan kurtulamayacağını ve onun gelmesini söyler ve Koca kişi de kapıyı onlara açar ve ikisi de kapıdan çıkarak gider.¹⁰²

Dergiye magazinel bir görünüm kazandıran Salome ve Ocak Başında adlı oyunlar, derginin okuyucu kitlesini arttırmaya yönelik de bir çabadır. Kimi zaman da uzun uzadıya yer alan makalelerden sonra okuyucunun soluklanması üzerine dergide yer verilen bölümlerdir.

2.4. GEZİ YAZILARI

Daha önce de bahsettiğimiz gibi “Pompei”, “Tivoli”, “Venedik”, “Pompei ve Serçe” başlıklı yazılar gezi yazılarıdır. Kimi zaman seyahat edilen yerlerin manzaraları resmedilirken, kimi zaman da bir şehrin doğal afetler sonucu değişen görüntüsü anlatılmıştır.

Tabiatın ele alındığı bu tür yazılarda daha çok bir değişim anlatılmıştır. Doğa felaketleri sonucu kendini yenileyen şehir görüntüsü ve herkesin beğenisini kazanmış, görmeye değer bir yer resmedilmiştir.

Celal Esat’ın bir başka yazısında da “Pompei” şehrinin yaşadığı felaketleri konu edilmiştir. Yaşanmış bir hadiseden elde edilen verilerle “Pompei” yazısı kaleme alınmıştır. Burada bir doğa olayı sonucu şehrin eski ve yeni görüntüsü okuyucuya verilmiştir. Bu görüntü şu cümlelerle anlatılmıştır: “Şimdi ucu püsküllü, gecelik külahıyla sakın sakın denizleri seyrederek gibi görünen Vezüv, miladın yetmiş dokuzuncu senesi bir ağustos günü semayı kaplayan cesim dumanlarla, ateşler püskürerek kudurmuş, yavrularını yiyen bir hayvan gibi civarındaki Pompei şehirlerini yakıp kavurmuş, insanların boğmuş, ağaçlarını yıkmış.”¹⁰³

Napoli Körfezi’nin kenarında Vezüv Yanardağının etrafında 2600 sene önce var olan Pompei isimli bir şehrin doğal afet sonucu yok oluşu anlatılır. Vaktiyle tüm güzellikleri bünyesinde tutan bu şehir, pek çok Roma imparatorluklarına da ev sahipliği yapmıştır. Bu noktada tarihe de atıfta bulunulmuş, o dönem hakkında bilgi sahibi olmamıza vesile olunmuştur. Çoğu kez hikâyelerde geçen bir kelime yahut cümle, bize

¹⁰² Orhan Aydın, (2011), *Oyunların Üstüne/Nazım Hikmet*, Nazım Hikmet Tiyatrosundan Bize Kalan, Sol Kültür.

¹⁰³ Celal Esat, (15 Mart 1927), “Pompei”, *Güneş*, Sayı: 6, s.10.

o şeyin nerde, ne zaman, hangi tarihlerde cereyan ettiği fikrine açıklık kazandırır. Vezüv yanardağının püskürttüğü lavlar sonucu, şehrin yok olmasına sebebiyet vermesi, beraberinde korkunç bir tabloyu ortaya çıkarır. Kara dumanlar, ateşler, lavlar, kesif bir zift tabakası, cehennem gibi kelimelerle verilen olumsuz durum bir zaman sonra yerini yeni bir şehrin görünümüyle baş başa bırakacaktır. 1748’de bir köylünün bu yeni şehirde bulmuş olduğu heykel, Pompei şehrinin geçmişteki izlerine rastlamasına sebebiyet verir. Yıllar önce yaşanan felaketin tüm kalıntıları toprak altında muhafaza edilmiş gibidir. Bu şehri merak edip gelen yazar, yanardağın yaratmış olduğu faciayı, öncesini ve sonrasını tüm ayrıntılarıyla anlatmaktadır.

Celal Esat’ın “Pompei ve Serçe” hikâyesi, Pompei hikâyesiyle aynı konuları ele alır. Vezüv yanardağının patlaması sonucu oluşan görüntüleri gözler önüne sermiştir. Tek fark, serçenin yeni şehrin görüntüsü üzerinde aşk nağmelerini veren ötüşüdür.

Yazar daha hikâyenin ilk cümlelerinde bu duyguyu bize şu şekilde vermektedir: “Güneş- Danimarka şehirlerinden ayrılıp, şimal denizi sularına girdiği vakit, Kopenhag’ın semasında bu aydınlık Tivoli’nin bulutlara varan ışıklarıdır.”¹⁰⁴

Bir başka yazıda ise şehrin daimi güzelliği işlenmiştir. Celal Esat’ın “Tivoli” ve “Venedik”¹⁰⁵ adlı hikâyelerinde betimleme yoluna gidilmiş ve birinde “Kopenhag”, diğerinde “Venedik”ten bahsedilmiştir.

Gezi yazılarında görsel anlatım ön planda olduğu için mekân olarak geniş ve açık mekânlar seçilmiştir. Çünkü doğa manzaraları, sel, yanardağ patlaması gibi kötü hadiselerin anlatımı için bu durum kaçınılmazdır. Venedik’in güzelliklerinin anlatıldığı “Venedik” başlıklı gezi yazısı ve “Pompei” adlı bir başka gezi yazısında bu tür mekânlar tercih edilmiştir. “Pompei” şehrinin anlatıldığı “Pompei” adlı gezi yazısında pek çok zaman kavramı geçmektedir.

Yazar daha hikâyenin ilk cümlelerinde bu duyguyu bize şu şekilde vermektedir: “Güneş- Danimarka şehirlerinden ayrılıp, şimal denizi sularına girdiği vakit, Kopenhag’ın semasında bu aydınlık Tivoli’nin bulutlara varan ışıklarıdır.

¹⁰⁴ Celal Esat, (1 Eylül 1927), “Pompei ve Serçe”, *Güneş*, Sayı: 15, s.5.

¹⁰⁵ Celal Esat, (1 Mayıs 1927), “Venedik”, *Güneş*, Sayı: 9, ss.4-5.

Tivoli bir eğlence bahçesidir. Dünyadaki lunaparklar büyük babası ve en ihtişamlısı olan bu bahçe Kopenhag ismiyle beraber hatıra gelen ilk şeydir. Kopenhag'a gidip de bu eğlence yerinde bir akşam olsun geçirmeyen yoktur.

Kiliseler kapılarını kapatıp, çanlarının iplerini duvarlara astıktan sonra kandilleri yanan bu bahçede çalgılar, ziller, davullar, cazbandlar çalmaya, dönme dolaplar atlıkarıncalar dönmeye, kızaklar çarklar tekerlekler uğuldamaya başlar. Cephesi ziyadar yüzlerce köşkler yaprakları şaleden binlerce ağaçlar, oyuncağa benzeyen binalar yalancı köprüler, uydurma havuzlar, fiskiyeler, şelaleler, kızıl sema, mavi çimen, yeşil kav, havai fişekten dökülen elvan kandilleri, gibi renkli ampullerle donanmış yollar, setler, tak-ı zaferler, insana sanki kamerde veya arzdan hariç bir âlemde bulunuyor, hissini verir.”¹⁰⁶

Kopenhag'da Tivoli adındaki bir eğlence bahçesi anlatılır. Neşesi olmayan, karamsar, mutsuz surat ifadesi takınan halkın, bu eğlence merkezine gelmesiyle tamamıyla ruh hâli değişecektir. Yazar okuyucuda bu fikri uyandırıyor.

Venedik'in eşsiz güzelliğini konu edinen yazar, bu şehrin dünyadaki hiçbir yere benzemediği görüşündedir. “Sokakları sudan, suları gümüşten, binaları mozaik, ahalisi, masal eşhası, hayatı kurun-ı vusta bir şehirdir” şeklindeki açıklamasıyla şehrin farklılığını ortaya koymaktadır. Tarihteki pek çok topluluğa (Hunlar, Avarlar, İskitler) ev sahipliği yapmıştır. Tarihi önemi de vurgulanmıştır.

Gezi yazıları başlığı altında ele aldığımız bölümde Venedik, Pompei gibi başka başka şehirlerin kimi zaman yaşadığı felaketleri kimi zaman da doğal güzellikleri kaleme alınmıştır.

2.5. HATIRALAR

Hatıralar başlığı altında ele aldığımız bölüm, dergide yer alan “Meşâhire Dair Nükteler” başlıklı bölümle de paralellik göstermektedir. “Meşâhire Dair Nüktelerin” bu bölümden farkı, halk edebiyatı ürünü olan fıkraya yakın durmalarından ileri gelmektedir. Kısa ve komik cevapları içinde barındıran nükteler anıların birer parçası niteliğindedir.

¹⁰⁶ Celal Esat, (15 Nisan 1927), “Tivoli”, *Güneş*, Sayı: 8, s.10.

Dergide yer alan hatıraların edebî yazılarla da alakası büyüktür. Toplam yirmi hatırayı şöyle sıralamak mümkündür: “Bir Safha-i Mazi”, “Nazif ile Dostluğumuz”, “Süleyman Nazif’e Dair Müşahedeler ve Tahassüsler”, “Ah Süleyman Nazif”, “Merhum Üstada Dair Bazı Hatıralar”, “Süleyman Nazif Bey’e”, “Sosyete Hayatına Dair”, “Hüseyin Cahit’le Hayret Efendi”, “İlk Ders”, “Yeşilyurt Hikâyesi”, “Edebî Bir Seyahat”, “Dostluklar”, “Ahmet Hikmet’e Dair”, “Ahmet Hikmet’i Nasıl Tanıdım”, “Ahmet Hikmet Hakkında İhtisaslar”, “Ahmet Hikmet ve Hususiyetleri”, “Üzümcü”, “Ahmet Hikmet Bey’in Mektubu”, “Servet-i Fünûn’da Sansür” ve “Ada Beyi”

Özellikle Mehmet Rauf’un anılarından oluşan “Dostluklar”, “Hüseyin Cahit ile Hayret Efendi”, “Ahmet Hikmet’i Nasıl Tanıdım”, “Yeşil Yurt Hikâyesi” başlıkları, Serveti Fünûn dönemini ele alması açısından önemlidir.

“Dostluklar” adlı yazıda Mehmet Rauf’un Serveti Fünûn topluluğundaki arkadaşları olan Tevfik Fikret, Halit Ziya, Cenap Şahabettin gibi yazarların eserlerinin mütalâası sayesinde aralarında bir tanışıklık ve yakınlık başladığını bildirir. Aynı amaç etrafında bir araya gelen bu isimler, uğraş verdikleri daldaki sevinçlerini Mehmet Rauf şu sözlerle dile getirir: “Muhaliplerin hücumu rabıtamızı takviye eder, aynı dava için çarpan kalplerimiz bin bir rabıta ile bağlanır, aynı gaye için hayatımızı fedaya kadar bizi sevk ederdi.”¹⁰⁷ Servet-i Fünûn idarehanesinde buluşan bu grubun edebiyatla ilgili dedikodular yaptığı, daha çok okudukları kitapların istişaresini yaptıkları belirtilir. Gezinti yerleri olarak seçtikleri mekânlar ise Boğaziçi, Kanlıca, Beykoz, Tarabya, Bentler Yolu, Büyükdere, Sarıyer ve Hisar’dır. Mekân üzerine Mehmet Rauf’un yorumu ise şöyledir : “Şâyet birimiz her nasılsa meçhul bir köşe keşfedersek mutlaka diğerlerini haberdar edip oraya götürerek göstermek vazife idi. Ve böylece ben onlara Tarabya’nın, Beykoz’un, Bentler Yolu’nun ve Büyükdere ve Sarıyer sularının bütün köşelerini bucaklarını gösterdiğim gibi Cahit, Kanlıca Korusu’nun en ücra tabakalarını tanıtmış, Fikret Hisar tepelerini ve Baltımanı kovuklarını öğretmişti.” Böylece İstanbul’un en güzel, gözde mekânları dile getirilmiştir.

“Hüseyin Câhit’le Hayret Efendi” başlıklı yazı, Hüseyin Cahit, Hayret Efendi, Fikret, İsmail Safa gibi isimlerin bir iftar yemeğinde tartıştıkları edebiyat konularını içermektedir.

¹⁰⁷ Mehmet Rauf, (15 Mayıs 1927), “Dostluklar”, *Güneş*, Sayı: 10, s.2.

Hüseyin Cahit'in bir makalesinde, Arapçanın Türk hanesine hiçbir fayda sağlamadığını söylemesi üzerine tartışma başlar. Çünkü ona göre bu dilde, bize gerekli olan ilimler adına hiçbir eser yoktur ve olmayacaktır. Aynı konuyla ilgili Veled Bahâ Efendi, Tarık gazetesinde bir makale yazmıştır. Bu makalesinde Hüseyin Cahit'in aksine Araplardan öğrenilecek faydaları dile getirmiştir.

Tahir Bey'in iftar yemeğinde bu konu yeniden gündeme gelmiştir. O akşam yemekte bulunanlar arasında sözleriyle herkesçe tanınan, Meclis Maarif azasından sarıklı Hayret Efendi de vardır.

Hayret Efendi Arapçayı savunan ve Yeni Edebiyat karşıtı biri olarak bilinen bir isimdir. İsmail Safa Bey de, onun Arapça ile ilgili olan düşüncelerinin hararetlendirmek üzere ona Hüseyin Cahit'in makalesi hakkındaki görüşlerini sorar. Hayret Efendi de "bırak şu katırı" şeklinde kaba bir üslupla cevap verir. Fakat sorusuna cevap almak için uğraşan İsmail Bey, bu konuda her fırsatta Hayret Efendi'yi sıkıştırır. Oysaki Hayret Efendi bu konuda konuşmaya tenezzül bile etmemektedir. İsmail Bey'in ısrarı üzerine Hayret Efendi şu cevabı vermiştir:

"Canım Safa Bey, bırak şu cahil herifi diyorum sana, hem bu herif yalnız cahil değil bir cahil-i müka'abdır. Çünkü cahil, cehl-i basit, cehl-i müka'ab diye iki nevidir derler ya... Bence üç nevidir. Cehl-i basit bilmemek, cehl-i mürekkeb hem bilmemek, hem bilmediğini bilmemektir. Fakat bunlardan eş'ad bir de cehl-i müka'ab vardır ki, bu hem bir şeyi bilmez, hem bilmediğini bilmez, hem de kimse bilmiyor, yalnız ben biliyorum, diye iddia eder. Bu Cahit denilen herze vekil işte cehl-i müka'abdır"¹⁰⁸ şeklinde cevabıyla yine kendine yakışan bir üslupla son noktayı koymuştur.

Hatıralar da tıpkı hikâyeler, şiirler gibi konularıyla paralel olan başlıklara sahiptir. Nitekim "Ahmet Hikmet'i Nasıl Tanıdım"¹⁰⁹ hatırası bunun en açık örneğidir. Serveti Fünûn'da yaptıkları çalışmalar, M. Rauf'un Ahmet Hikmet'in bir yazısına eleştiri niteliğinde yazdığı başka bir yazı vesilesiyle aralarında geçen konuşma verilmiştir.

¹⁰⁸ Mehmet Rauf, (15 Nisan 1927), "Hüseyin Cahit'le Hayret Efendi", *Güneş*, Sayı: 8, ss.6-7.

¹⁰⁹ Mehmet Rauf, (1 Haziran 1927), "Ahmet Hikmet'i Nasıl Tanıdım", *Güneş*, Sayı: 11, s.6.

“Yeşilyurt Hikâyesi”¹¹⁰Servet-i Fünûn döneminde, İstanbul’dan dışarıya çıkmanın yasak olduğu dönemlerde Hüseyin Cahit, gizlice Manisa dolaylarına doğru gitmiştir. Hüseyin Kazım Kadri’nin, Manisa üzerine bulunduğu birkaç söz de Hüseyin Cahit’i etkilemiş ve oraya gitmesine vesile olmuştur. Bu bir anlamda Serveti Fünûncuların hicreti sayılmaktadır. Bu hicret, Tevfik Fikret’in Rübâb-ı Şikestesî’nin ancak bir sayfasında “Yeşil Yurt” manzumesi olarak yer almıştır.

“Serveti Fünûnda Sansür”¹¹¹, adından da anlaşılacağı gibi o döneme bir eleştiri mahiyetindedir. Dönemin baskıcı yapısından dolayı aydınların, rahatça eserler veremeyişi, bu durumun yarattığı sonuçlar anlatılmıştır. Cumhuriyet’in getirmiş olduğu yeniliklere olan aşk ve bunun zıddı olan farklı örf, âdet ve geleneklerin hayatımıza sindirilmeye çalışılmasına duyulan tepki ifade edilmiştir. Hatta yazarın *Siyah İnciler* kitabında geçen “Zehirlerim” yazısında bu hisler açıkça belirtilmiştir.

“Bir Safha-i Mazi” R. Ercüment Ekrem’in anlattığı anıdır ve “Boğaziçi öldü” cümlesiyle kinaye yapılmıştır. Yazar kendisinin de bu durumun farkında olmasına karşın, dostundan bir kez daha katî bir şekilde bu sözü duyması onun içini acıtmıştır. Hadisenin bu şekilde cereyan etmesinden sonra yazar, bahar ve yaz ayları arasında yaşadığı duyguları, denizi, pek çok şeyi zihnimizde tasavvur etmemizi şu cümlelerle sağlamaktadır:“Mevsim bahar ile yaz arası ılık bir rüzgâra karşı tepelerden buram buram yonca bahçe ve kekik göğün kokusu getirip serpiyor. Denizin üstünde kıştan kalma avare kar parçaları gibi tek tük martılar uçuşuyor. O vakit bana dev gibi görünen, fakat bu günkülere kıyasen bir sandaldan farkı olmayan bir posta vapuru arkasına bir iki balıkçı kayığı takmış muzdarip bir pervane gürültüsüyle suları ara yara köpürte köpürte Karadeniz’e gidiyor.

Bu manzara karşısında saniyelerce baka kaldığım olurdu acaba onları hafızama iyice nakş edip bütün gün müteelim olmak için mi ?”¹¹²

Yazar, babasının dostları ile arasındaki konuşmalara şahit olur. Bu konuşmada babası, Rahmi Bey’e yeni bir şeyler inşa edip etmediğini sorar. O da “gül hazine” adındaki bestesinden bahseder. Aletler hazır olduktan sonra çalmaya başlayan Rahmi Bey’i, Tevfik beğenmez. Fakat yine de nezaketen güzel olduğunu söyler. Bu esnada

¹¹⁰ Mehmet Rauf, (1 Mayıs 1927), “Yeşilyurt Hikâyesi”, *Güneş*, Sayı: 9, ss.6-7.

¹¹¹ Mehmet Rauf, (1 Nisan 1927), “Servet-i Fünûnda Sansür”, *Güneş*, Sayı: 7, ss.10-11.

¹¹² R. Ercüment Ekrem, (15 Kânun-i Sani 1927), “Bir Safha-i Mazi”, *Güneş*, Sayı: 2, ss.2-3.

Peyami Safa hatırlanır ve onu kaybedişlerinin üzüntüsünü bir kez daha yaşarlar. Bu anıda, görüntü olarak Boğaz içi kötü bir hâldedir. Fakat asıl mühim olan Peyami Safa gibi değerli yazarları İstanbul'un kaybetmiş olmasıdır. Bu yüzden, kömür depolarının simsiyah yığınları, bu matemi temsil etmektedir.

Hatıralarda da mekân olarak İstanbul seçilmiştir. Ercüment Ekrem'in "Nazif ile Dostluğumuz"¹¹³ hatırası da buna dâhildir.

Daha önceki hatıralarda geçen, yazılan her türlü yazıların kolayca basılmadığından burada da söz edilmiştir. Devrin baskıcı yapısı tekrarlanmıştır. Serveti Fünûn yazarlarından olan Süleyman Nazif, Osmanlı Devletinin bölünüp parçalanmasından doğan feryadı ele almıştır. "Fırak-ı Irak" adlı eseri de, Osmanlı devletinin bir parçası olan Irak'ın bizden koparılmasını kaleme aldığı bir eserdir. Hatırada geçen bu eserin bahsi, sansüre uğramadan basımının nasıl gerçekleşmesi gerektiği üzerindedir.

Ercüment Ekrem'in "Ahmet Hikmet'e Dair"¹¹⁴ adlı hatırasında, Yunan harbinde şehit düşen dul ve yetimlerin menfaatine bir nüsha neşredilmek üzere çalışmanın başlatılması anlatılır. Bununla ilgili eserleri de Tefvik Fikret ile Ercüment Ekrem'in babası toplamaktadır.

Abdülhâk Hamit ve Halit Ziya'nın yazdığı "Ahmet Hikmet Hakkında İhtisaslar"¹¹⁵ yazarın, Ahmet Hikmet hakkında söylediklerini içermektedir. Daha birinin matemi dağılmadan öbürü gitti diyen Hamit, önce Fikret ve Süleyman Nazif'in ardından Ahmet Hikmet'i kaybetmenin üzüntüsünü dile getirmiştir. Hüseyin Rahmi, Celal Sahir, Yusuf Ziya'nın da aynı konuda yazdığı "Ahmet Hikmet Hakkında İhtisaslar" başlığı altında bir bölüm daha bulunmaktadır.

Ercüment Ekrem'in "Ada Beyi"¹¹⁶ başlıklı yazısı, Şemsi Molla'ya Ada Beyi lakabının verilmesiyle alakalı anılar konu edilmiştir.

¹¹³ Ercüment Ekrem, (1 Şubat 1927), "Nazif ile Dostluğumuz", *Güneş*, Sayı: 3, ss.4-5.

¹¹⁴ Ercüment Ekrem, (1 Haziran 1927), "Ahmet Hikmet'e Dair", *Güneş*, Sayı: 11, ss.2-3.

¹¹⁵ Abdülhâk Hamit, (1 Haziran 1927), "Halit Ziya, Ahmet Hikmet Hakkında İhtisaslar", *Güneş*, Sayı: 11, s.8.

¹¹⁶ Ercüment Ekrem, (15 Ağustos 1927), "Adabeyi", *Güneş*, Sayı: 14, ss.4-5.

Sonuç olarak hatıralar, dönemin eleştirisini, devrin yazarları hakkında bilgi vermesi açısından önemlidir. Bu açıdan Mehmet Rauf'un anılarından oluşan yazılar dikkati en çok çekenlerdir.

2.6. MAKALELER

Dergide önemli bir yere sahip olan makaleler her türlü edebî konulara yer veren ayrıntılı bilgilerden oluşmaktadır. Özellikle de değerli şahsiyetlerin edebî kişilikleri, eserleri ve bu eserlerde anlatmak istedikleri yorumlanmıştır. Kimi makaleler birbirine paralel konuları ele almıştır. İmzasız ve Güneş imzalı yazılar da dergide fazlaca yer almıştır.

Derginin tamamında yer alan makaleler ise şunlardır: “Son Şöhretler”, “Süleyman Nazif’in Ölümü”, “Süleyman Nazif”, “Edebî Tetkikler”, “Süleyman Nazif’e Dair”, “Süleyman Nazif Bey”, “Ahmet Haşim”, “Ahmet Haşim’in Estetiği”, “Ahmet Haşim ve İstanbul”, “Lugaviyyat”, “Ahmet Hikmet’in Ölümü”, “Ahmet Hikmet Bey’in Tercüme-i Hali”, “Telsiz Telefon”, “Rönesans Mükâfatı”, “Mevzunun Rolü”, “Söz Söylemek Sanatı”, “Fikret’in Rahlesi Karşısında”, “Edebiyat Dersi Yoluna Girdi”, “Sanatta Güzellik Nedir”, “Hürriyet”, “Vatan Güzellikleri”, “Ada Şairleri”, “Çocukların Şiir Kitabı”, “Gazi’nin Nutku”, “İlim ve Din”.

Daha önce eser tanıtımlarında kısaca sözü edilen Ahmet Haşim ve *Piyâlesi*, Fevzi Lütfi’nin yazılarıyla devam etmektedir. Fevzi Lütfi, “Son Şöhretler”¹¹⁷ başlıklı yazısında Ahmet Haşim’den ve onun ilminden söz etmiştir.

Ahmet Haşim’in şiiri üzerine yazılan bu yazıda onu değerli kılan ve adından söz ettiren en önemli şey olarak görülen sanatı üzerinde durulmuştur. Onun şiiri için “birçok çiçekten toplanan öz” yorumu yapılmıştır. Yazara göre, Ahmet Haşim’i şiirlerindeki bu güçlü bileşeni benzer şekildeki kudreti nesirlerine de yansımıştır. Ayrıca nesirdeki cümlelerini sanatkârane bulan yazar, nesirlerinde bahsettiği konuların gerçeklere işaret ettiği görüşündedir.

Derginin üçüncü sayısında Süleyman Nazif’in ölümü üzerine kaleme alınmış makaleler yer almaktadır. Bunlar: “Süleyman Nazif”, “Nazif’in Ahenk-i Eseri”,

¹¹⁷ Fevzi Lütfi, (15 Kânun-i Sani 1927), “Son Şöhretler”, *Güneş*, Sayı: 2, ss.14-15.

“Süleyman Nazif’e Dair”, “Süleyman Nazif Bey” ve “Süleyman Nazif Bey’e” başlıklı makalelerden oluşmaktadır.

Samipaşazâde Sezai’nin yazdığı “Süleyman Nazif”¹¹⁸ adlı makalede, Süleyman Nazif’in edebî alandaki çalışmaları ve bu alandaki eserleri konu edilmiştir.

Ona göre, Süleyman Nazif her zaman aynı fikir ve kanaati taşımasa bile, hisleri hiçbir zaman değişmemiştir. Vatana bağlılığı ve sevgisi oldukça büyüktür. Halkın zor günlerindeki acılarını eserlerinde en güzel şekilde dile getirmiştir. Bu noktada Süleyman Nazif, büyük bir yazar olmaktan çıkıp, bir kahraman sıfatını almıştır. Böylesine bir yazarın zaman zaman unutulması ise büyük bir sitemle dile getirilmiştir. Yazara göre, Süleyman Nazif unutulmamalıydı; çünkü Süleyman Nazif, yazdığı eserlerle bir anlamda vatanın haklarını müdafaa etmiştir. Yazılarında çaresizlikten söz etmediği gibi hayatın zorlu şartlarına karşın nasıl mücadele verdiği anlatılmıştır. Onun bu tavrı çevresinden büyük bir takdir ve saygı görmesini sağlamıştır.

Cenap Şahabettin’in “Edebî Tetkikler” başlığı altında “Nazif’in Âheng-i Eseri” yazısı, yazara sorulan “Süleyman Nazif nasıl biridir?” sorusunun cevabı niteliğindedir. Cenap Şahabettin bu soruya cevaben şunları söylemektedir: “O daima gençti, fakat o biraz da daima çocuktü. İşte bu son sıfat onu bazı nasutî kusurlarından terbiye kâfidir. O şüphesiz bir eşek arısı değildi. O bir bal arısıydı. Tabir-i kadimiyle hem “Niş” i vardı, hem “Nuş” u vardı. Bal arısının âlâ balı olduğu gibi ağzında ateş gibi bir hançeri vardır. Nasıl bal arısında hem şeker hem zehirli bir iğne bulunuyorsa o da öyleydi. Balıyla damağını telziz edenlerin çok kere ateş gibi iğnesiyle damağını ta’lim etmeyi göze almaları lazımdı. Fakat o mesut bir arıydı. Bal yapmaktan, bal yemekten ziyade sokmaktan mülezziz bir arı.”¹¹⁹

Yine bir başka gazetecinin “Victor Hugo ile Süleyman Nazif Bey arasında ne vech-i şebih bulursunuz?” sorusuna da şu şekilde cevap vermiştir: “Victor Hugo’ya Bahr-i Muhit-i Atlasî, diğerine “ Van Gölü” demek lazımdır” şeklindeki açıklamasına Süleyman Nazif’in Victor Hugo hayranı olduğunu ekleyerek devam etmiştir. Victor Hugo’nun ruhunun, Süleyman Nazif üzerinde büyük bir tesir ettiği de vurgulanmıştır.

¹¹⁸ Samipaşazade Sezai, (1 Şubat 1927), “Süleyman Nazif”, *Güneş*, Sayı: 3, ss.2-3.

¹¹⁹ Cenap Şahabettin, (1 Şubat 1927), “Edebî Tetkikler”, *Güneş*, Sayı: 3, ss.6-7.

Abdullah Cevdet'in "Süleyman Nazif Bey" makalesi, Süleyman Nazif'in edebî kişiliği ve eserleri üzerine yazılmıştır. Abdullah Cevdet onun nesrinin diğer yazarlardan farklı olduğunu söylemiş ve bu farklılığı da şu şekilde açıklamıştır: "Nesine gelelim, onun gibi nesir yazan hiç yok değildir. Onun nesri yüksek dağların başından layenkant dökülen büyük bir su mesela Eğin şehrine muazzam "Kadı Gölü" nün iki bin metreye yakın irtifadan kulak sağır edici gürültülerle aşağı düşen beş metre kutrunda su ve büyük sütunu gibidir. Bu muazzam velvele ve musiki-i elfazın bir mahzuru vardır; insan bu pür tantana-i elfazın sehhar ve sehhar gulgule-i musiki içinde mefkûrenin ve muhakemenin hisse-i tenkidini vermeye meydan bulamaz."¹²⁰ Yazının devamında dostu Süleyman Nazif'i övgülerle yüceltmıştır.

Cenap Şahabettin'in "Lugaviyyat"¹²¹ adlı makalesi, aynı kökten gelen ve mana bakımından aynı olan kelimeleri örneklerle anlattığı yazısıdır. Bu örnekler şu şekilde verilmiştir:

"Eskilere göre aralarında bir fark bulunmayan "güneş", "şems", "mihr", "hurşid", "afitab" gibi kelimeler aynı anlamı taşımaktadır. Kimi kelimeler arasında müteradif manalar olmasına rağmen aralarında teradüf yoktur. Mesela "kalpsiz", "yüreksiz", "gönülsüz" kelimeleri gibi. Bu kelimelerin anlamları farklıdır. Birincisi "merhametsiz", ikincisi "cesaretsiz", üçüncüsü bir manasına göre "kibirsiz", diğer manasına göre "isteksiz" demektir."

Derginin on birinci sayısı Ahmet Hikmet özel sayısı olduğu için bu sayıda Ahmet Hikmet hakkında "Ahmet Hikmet'in Ölümü", "Ahmet Hikmet'e Dair" ve "Ahmet Hikmet Bey'in Tercüme-i Hali" başlıklı makaleler bulunmaktadır.

Bu yazılarda, Süleyman Nazif'ten sonra Ahmet Hikmet gibi bir başka değerli yazarı kaybetmenin üzüntüsü de konu edilmiştir. İmzasız yazılan "Telsiz Telefon"¹²² adlı başka bir yazıda da Ahmet Hikmet'in ölümünden duyulan üzüntü dile getirilmiştir.

Aynı devirde yetişen hatta aynı okulda öğrenim gören bu iki isim birbirinden çok farklı kişiler olarak görülmüştür. Kimi yerlerde de Ahmet Hikmet ile Süleyman Nazif arasında mukayese yapılmıştır. Süleyman Nazif, Şark kültürünü benimseyen

¹²⁰ Abdullah Cevdet, (1 Şubat 1927), "Süleyman Nazif Bey", *Güneş*, Sayı: 3, s.11.

¹²¹ Cenap Şahabettin, (15 Mart 1927), "Lugaviyyat", *Güneş*, Sayı: 6, s.12.

¹²² "Telsiz Telefon", *Güneş*, (1 Haziran 1927), Sayı: 11, s.7.

vatanperver bir Türkçü olarak görülmüş, Ahmet Hikmet ise garp kültürüne daha yakın duran Türk bir yazar olarak akıllarda kalmıştır.

Yazıda Türkçenin bir dil olarak diğer diller arasında bir mevki kazanmasında yardımcı olan isimlerden biri olarak Ahmet Hikmet olmuştur. *Yeğenim* isimli eseriyle de Türkçülük meselelerini en iyi şekilde yansıttığı, aynı kitaptaki “Üzümcü” adlı hikâyesiyle de kendi milletini nasıl sevdiğini söylemiştir. Tüm bunları belirten Ercüment Ekrem, şu yorumu ekleyerek duruma açıklık getirmiştir: “Denilebilir ki Ahmet Hikmet bize kendi faziletlerimizi, kendi güzelliklerimizi en evvel gören ve gösteren biridir.”¹²³

Ali Canip’in “Mevzunun Rolü” adlı makalesinde, güzel sanatların bir kolu olarak görülen edebiyat ve şiirde öne çıkan sanatkârane görüşe değinilmiştir. Bu makalede ele alınan konuyu özetlemek gerekirse şunları söylemek mümkündür: “Bu hususta eser veremeyen ya da eserlerinde bunu göz ardı eden yazarlar unutulmaya yüz tutmuş isimler arasına girmektedir. Mesela sanatkâr olarak doğmuş bir yazarın ya da romancının elinde bir mevzu başarılı bir şekilde yerini en güzel köşede bulur. Bu noktada hemen akıllara Divan edebiyatı gelmelidir. Çünkü Fuzuli, Nedim, Bâkî gibi isimler, güzide şairler ve sanatkârlar olarak bilinir. Gazellerini severek okuduğumuz bu şahsiyetlerin yıllarca aynı şeyi tekrarladıklarını göz ardı etmemek gerekir. İşte bu andan itibaren farklı bir atmosfer içerisinde oluşturulan Tevfik Fikret’in *Rûbab-ı Şikeste*’si bu monotonluğu ve yayvanlığı ortadan kaldıran bir eser niteliği arz eder. Ali Canip’in bu fikirlerini mukaddime olarak vermesi edebiyatımızın daha açık bir şekilde anlaşılması içindir. Kendisi de bu düşüncededir. Yıllarca tekrar eden kalıplar çerçevesinde vefasız sevgiliye yüklenen dizelerle modelsizliğe işaret etmiştir. Fakat yeni modeller gören şairler elbette farklılık yaratmak için de muhtelif fikirleri ortaya koymak için çaba göstermeleri de gerekecektir. Ali Canip’e göre bu konuda pek az eser kendini göstermiştir. Bunlar: *Baykuş*, işte *Han Duvarları*, işte *Binnaz*, işte *Gemiciler* ve *Canavar...dır*”¹²⁴

Değişik yapıtlar ortaya koymak, değerli eserler vermek adına biz gençlerin önünde çok büyük fırsatların olduğundan bahsedilmektedir. Bu fırsatı da sahip olduğumuz kültürde, âdetlerde ve inançlarda bulmak mümkündür. Hatta Anadolu’nun

¹²³ Ahmet Hikmet, (1 Haziran 1927), “Üzümcü”, *Güneş*, Sayı: 11, ss.12-13.

¹²⁴ Ali Canip, (30 Haziran 1927), “Mevzunun Rolü”, *Güneş*, Sayı: 12, s.2.

tüm fiziki yapısı, destanlarımız, masallarımız, âdetlerimiz ve daha nicelerinin bu miras içinde yer aldığı söylenmiştir. Tekrar eden kalıplardan kurtulmak için bu mirastan faydalanarak ve en önemlisi daha çok okuyarak yeni modeller yaratmanın mümkün olduğu vurgulanmıştır. Görüldüğü gibi burada Ziya Gökalp'ın “Halka Doğru” ülküsüne uygun bir hedef gösterilmektedir.

Celal Esat'ın “Söz Söylemek Sanatı”¹²⁵ adlı makalesinde, söz söyleme sanatının öneminden bahsedilmiştir. Resim yapmak, çalgı çalmak gibi söz söylemek de bir sanat olarak görülmüştür. Yazara göre, özellikle de konferanslarda hitap edilen kitleyi etkilemek adına yerinde ve güzel sözler seçmek gerekir. Bu sözler, üzerinde uzunca düşünülmüş ve tasarlanmış sözler olmalıdır. Fakat kimi zaman üzerinde bu kadar çok düşünülen sözlerin ifadesinin tam yankı bulmadığına da dikkat çekilmiştir. Bu durumda düşünülen sözlerin nasıl ifade edileceği söz söyleme sanatıyla ilişkilendirilmiştir.

Kâmuran Şerif'in “Fikret'in Rahlesi Karşısında”¹²⁶ adlı yazısında, Fikret'in ölümünden sonra onun öğretmenlik hayatına dair birkaç anısından söz edilmiştir. Yazı, Fikret'in Robert Koleji'nde öğretmenlik yaptığı dönemlerde derslerde geçen edebiyat konuşmalarını içermektedir.

Ali Canip'in “Edebiyat Dersi Yoluna Girdi”¹²⁷ adlı yazısı, *Güneş* dergisinin daha önceki sayısında çıkan “Liselerde Edebiyat Tedrisatı”¹²⁸ adlı yazısının devamı niteliğindedir. Liselerde zorunlu olarak okutulan edebiyat konularını edebî açıdan kıymetli bulmayan yazar tavsiyelerde bulunmaktadır. Batı edebiyatını öğrenme adına konulan dersler Alman, İngiliz ve Fransız edebiyatlarını daha yakından tanıma fırsatını sağlayacaktır. Kendi kültürümüzün yanı sıra başka edebiyatlarla edinen bu bilgiler ışığında öğrenciler daha iyi yetişecektir.

Güneş imzalı “Vatan Güzellikleri”¹²⁹ isimli yazıda Nedim, Namık Kemal, Samipaşazâde Sezai gibi isimlerin eserlerinde değindikleri güzellikler konu edilmiştir.

¹²⁵ Celal Esat, (15 Ağustos 1927), “Söz Söylemek Sanatı”, *Güneş*, Sayı: 14, ss.6-7.

¹²⁶ Kâmuran Şerif, (1 Eylül 1927), “Fikret'in Rahlesi Karşısında”, *Güneş*, Sayı: 15, ss.2-3.

¹²⁷ Ali Canip, (1 Eylül 1927), “Edebiyat Dersi Yoluna Girdi”, *Güneş*, Sayı: 15, s.4.

¹²⁸ Ali Canip, (15 Ağustos 1927), “Liselerde Edebiyat Tedrisatı”, *Güneş*, Sayı: 14, ss.2-3.

¹²⁹ Güneş, (1 Teşrin-i Evvel 1927), “Vatan Güzellikleri”, *Güneş*, Sayı: 16, s.1.

Orhan Seyfi “Ada Şairleri” yazısında Adalar’da yaşayan ve buralarda uzun zaman hayatını devam ettiren büyük yazarları ele almıştır. Özellikle de İstanbul’daki Büyük Ada, Heybeliada, Kınalıada bu konuda ilk sırada yer almaktadır. Heybeli Ada’da bulunan Hüseyin Rahmi ile daha çok Büyük Ada’da yaşayan değerli yazarlara dikkat çekilmiştir. Yazara göre, yeni edebiyat âlimleri bu sebepten Adalara karşı büyük ilgi ve merakla bakmışlardır. Hatta Yahya Kemal, Tahsin Nihat ve Yakup Kadri gibi isimlerin buralardan feyz aldığı söylenmiştir. Büyük Ada’nın “Viran bağ” isimli en güzel köşesini hatırlatan Yahya Kemal’in dizeleriyle de bu duruma örnek verilmiştir:

Adalardan yaza ettik de vedâ
 Seni hatırlıyoruz Viran bağ!
 Sızlıyor bağrımız üstündeki dağ
 Seni hatırlıyoruz Viran bağ!¹³⁰

Şeklinde açıklamalar yapan Orhan Seyfi, pek çok şairin her fırsatta Adalardan bahsettiğini söylemiştir. Nitekim Yahya Kemal’in şu şiirini de bu duruma örnek vermiştir:

Issız geceler kol kola geldik yarınızda
 Sallandık o şen kızla salıncaklarınızda
 Hülyalı denizlerden rüzgârlarınızda
 Sallandık o şen kızla salıncaklarınızda.¹³¹

İmzasız yazılan “Çocukların Şiir Kitabı” başlıklı yazıda pek çok konu şu şekilde eleştirilmiştir: “Bir genç şairin, ne kadar inkişaf-ı istidadı olursa olsun, ağır, kuru, çetin mevzuları eline alarak onu çocuk ruhuna sunulacak bir iksir haline getirmesi kolay olamaz. Mehmet Bey şiirlerde çocukların ruhuna iktibas edecek kelimeleri seçememiş ve bunu çocukların ruhuna aktaramamıştır. Yani manzumeye hem lüzumsuz mısralar karışmış, hem de mevzuun ruhunu ifade edecek sözler bulunamamıştır.”¹³²

¹³⁰ Orhan Seyfi, (1 Teşrin-i Evvel 1927), “Ada Şairleri”, *Güneş*, Sayı: 16, ss.4-5.

¹³¹ Bkz. Dipnot: 130.

¹³² “Çocukların Şiir Kitabı”, *Güneş*, (1 Teşrin-i Evvel 1927), Sayı: 16, s.16.

Güneş'in kaleme aldığı "Gazi'nin Nutku"¹³³ başlıklı bir başka yazıda M. Kemal'in Samsun'a çıkışı ve İstiklal savaşı mücadelesindeki görüntüler anlatılmıştır. Daha sonra Türk gençliğine bu vatani ve istiklalini koruması gerektiği hatırlatılmıştır.

N. K.'nin yazmış olduğu "İlim ve Din"¹³⁴ başlıklı makalede dinin pek çok durumda ilme hâkim olması, kimi zaman da Yunanistan'da olduğu gibi aklın eseri olan felsefenin dine taarruz etmesine değinilmiştir. Yazara göre, zamanla akıl, dinin hizmetkârı durumuna gelmiştir. Bu durum uzun sürmemiş ve Rönesans ile birlikte aklın galibiyetini ilan ettiği belirtilmiştir.

Makaleler başlığı altında ele aldığımız bu bölüm, yazarların değindiği edebî konulardan oluşmaktadır. Kimi zaman eleştiri mahiyetinde açıklamalarda bulunulmuş kimi zaman da bazı konularda kıyaslamalar yapılmıştır.

2.6.1. Edebiyat ve Dile Dair Yazılar

2.6.1.1. Eski Edebiyat

Bu bölümde Ali Canip'in, eski edebiyatla alakalı bilgiler verdiği "Nefi'nin Gazelleri", "Seyyid Nesimi ve Tuyuğları", "Halet ve Rubaileri" başlıklı yazıları yer alır.

"Nefi'nin Gazelleri"¹³⁵ yazısında Nedim'in bir kasidesinden hareketle tartışma konusu açılmıştır. Ali Canip burada Nefi'nin kasidede güzel söz söylediğini vurgularken, gazel söylemede Bakî ve Yahya gibi olamayacağını da altını çizmiştir. Nefi'nin kasidede olduğu kadar gazelde başarılı olamadığını belirtmiştir.

Nefi'nin koskoca divanına karşın, insanlar asırlarca Nedim'in kasidesine sıkıştırdığı gelişi güzel fikrin tekrarına bağlı kalmaktan ileri gidememiştir. Ali Canip, Nefi'nin gazellerini oldukça görkemli görmüş, gazellerini de ince ve zarif bulmuştur. Ona göre Nedim, duygulu ve lirik bir şairdir. Hatta Nedim, Nefi'den evvel dünyaya gelmiş olsaydı Nefi, Nedim'i taklit ediyor cümlesi hiç tereddütsüz dile gelebilirdi. O da Nedim gibi hayatın gelip geçici manzaralarından ilhamlar toplamaktadır.

¹³³ Güneş, (15 Teşrin-i Sani 1927), "Gazi'nin Nutku", *Güneş*, Sayı: 17, s.1.

¹³⁴ N. K. , (15 Teşrin-i Sani 1927), "İlim ve Din", *Güneş*, Sayı: 17, s.16.

¹³⁵ Ali Canip, (1 Mart 1927), "Nefi'nin Gazelleri", *Güneş*, Sayı: 5, ss.10-11.

Ali Canip'in ortaya koyduğu bu düşünceler, Nedim ile Nefi arasındaki farkı açıklamaya yöneliktir.

“Seyyid Nesimi ve Tuyuğları” yazısında Seyyid Nesimi hakkında Ali Canip'in topladığı bilgiler şu şekildedir: Seyyid Nesimi, Fuzuli'den önce yaşamış Azeri şivesini kullanan bir şairdir. Şiirlerindeki akıcı üslûp, kuvvetli âhengi kendinden sonrakileri de etkilemiştir. Tüm bunlara rağmen onun hayatına dair bilgiler meçhuldür. Nerede doğduğu, nereli olduğu konusunda pek çok araştırmacı bir bilgi edinememişlerdir. Tezkire sahibi Latifi Efendi de onun hakkında şunları söylemiştir:

“Sadat-ı sahihü'l-neseb'den evliya-yı vilayet-i mabedendir. Diyar-ı Bağdat'ta Nesim adlı nahiyeden olduğu münasebetiyle Nesimi tahallüs etmiştir. İsm-i şerifleri Seyyid İmadeddin'dir ve Abdalan Zümresi'ne reis ve reh-bîndir. Türkî şiirle evvel evvel şöhret bulmuştur. Ve Murat Han Gazi devrinde Rum'a gelmiştir. Elsine-i selisenin her birinde bir divanı, ilm-i sülûktan ve esrar-ı meşayihden çok irfanı vardır. Asıl Hazret-i Şeyh Şibli'nin cümle-i fıkaraşından idi. Sonra Fazlullah Hurufi'nin hulefasından oldu.”¹³⁶

Tuyuğ İran'dan alınma Divan Edebiyatı'na Türkler tarafından kazandırılan bir nazım şeklidir. Kafiye itibariyle rubaiye benzer ve mutlaka (fa i la tün/ fa i la tün /fa i lün) vezniyle yazılır.¹³⁷ Ali Canip'in tuyuğ hakkında verdiği bu bilgilerden sonra Seyyid Nesimi'nin tuyuğlarından örnekler verilir.

“Halefî ve Rubailerî”¹³⁸nde 11. asırda yaşamış ve o devrin en büyük şairi olarak görülen Haleti'den bahsedilir.

Rubailerin ustası olarak bilinen Ömer Hayyam'ın, sahip olduğuengin bilgilerle edebiyatımıza nice rubailerini kazandırdığı vurgulanmıştır. Ömer Hayyam'ın güçlü sanatının yanında Haleti'nin rubailerinin geri kaldığı fikri öne çıkmış; fakat başka rubai yazarlara göre de ileride durduğu yorumu yapılmıştır. Daha önceki bir yazısında Nedim ve Nefi arasında mukayese yapan Ali Canip burada, Hayyam ile Haleti arasında bir mukayese yapma yoluna gitmiştir. Haleti'nin hayatından ve sanatından bahsettikten sonra onun da rubailerinden örnek verilmiştir.

¹³⁶ Ali Canip, (1 Nisan 1927), “Seyyid Nesimi ve Tuyuğları”, *Güneş*, Sayı: 7, ss.12-13.

¹³⁷ Bkz. Dipnot: 136.

¹³⁸ Ali Canip, (1 Mayıs 1927), “Halefî ve Rubailerî”, *Güneş*, Sayı: 9, ss.10-11.

Sonuç olarak bu bölümde eski edebiyata dair bazı şairlerin sanat anlayışlarına vurgu yapılmıştır.

2.6.1.2. Yeni Edebiyat

2.6.1.2.1. Eser ve Yazar Tanıtımları

Derginin her sayısında yer alan bölümlerden biri de eser tanıtımlarıdır. Her sayının son sayfasında çıkacak ya da henüz çıkmış eserlerin tanıtımı mahiyetinde bir bölüm oluşturulmuştur. Bunların içinde kimi zaman edebî yön öne çıkarılarak, bilgi edinme ve eleştiri yapabilme açısından büyük ustaların eserleri konu edilir.

Dergide yer alan eser tanıtımlarıyla ilgili başlıklar ise şunlardır: *Piyâle*, *Deniz Sarhoşları*, *Rubaiyyat-ı Hayyam*, *Sönen Kandiller*, *Çoban Çeşmesi*, *İlk Gençlik*, *Büyük Adamlar Serisi*, *Bahar ve Kelebekler*, *Ocak Başında*, *Şeytan Diyor Ki*, *Kına Gecesi Eseri*.

Derginin ilk sayısında Ahmet Haşim'i ve onun sanatını anlatan *Piyâle*¹³⁹ adlı eseri göze çarpmaktadır. Fevzi Lütfi tarafından değerlendirilmiştir. Fevzi Lütfi, yazı hayatına Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'in çıkardığı "*Dergâh*" mecmuasında başlamış ve Ahmet Haşim'in "Bir Günün Sonunda Arzu" isimli şiir için yazılan alaycı yazılara cevap veren kişilerden olmuştur. Yazara göre, Ahmet Haşim, bu manzumelerde, tabiata yüklediği güzel manalara rağmen henüz sanatının başında olduğu gerçeğini değiştirememiştir. Ahmet Haşim'in şiirinde manaya, mevzuya, lisana pek önem vermediği söylenmiş, şiirde üzerinde durduğu ahengi benimsediği vurgulanmıştır. Haşim'in bu eserinde dikkati çeken başka bir nokta ise eserin mukaddimesidir. Yazara göre Haşim'in şiirini anlamak için bu "mukaddime" önemli bir kavşaktır. Derginin ilerleyen sayılarında Fevzi Lütfi'nin Ahmet Haşim ile ilgili makaleleri yer alacağından, bu bilgiler dışında fazla ayrıntıya girilmemiştir.

Dergide tanıtılan şiir kitaplarından bir diğeri de Ömer Bedrettin (Uşaklı)'nın *Deniz Sarhoşları*¹⁴⁰ adlı şiir kitabıdır. Yazarın "genç şair" olarak nitelendirdiği Ömer Bedrettin'in eserinin pek yankı bulmadığı, daha önce sadece iki defa *Papağan'da*

¹³⁹ Fevzi Lütfi, (1 Kânun-i Sani 1927), "Piyâle", *Güneş*, Sayı: 1, s.16.

¹⁴⁰ "Deniz Sarhoşları", *Güneş*, (15 Kânun-i Sani 1927), Sayı: 2, s.16.

şairlerinin çıktığı belirtilmiştir. *Deniz Sarhoşları* adlı değerlendirmede şairin uzun manzumelerinde başarılı olmadığını öne sürmektedir.

Ömer Hayyam'ın *Rubâiyât-ı Hayyam*¹⁴¹ kitabı tanıtılan bir diğer eserdir. Ö. Hayyam'ın o dönemde şiirlerinin tercümesi üç cilt hâlinde yayımlanmıştır. Hüseyin Rıfat Bey tarafından tercüme edilen bu eser, pek çok şahsiyet tarafından çevrilmek istenmiştir. Fakat en güzel şekliyle tercüme eden ve Türk edebiyat âlemine hediye eden isim Hüseyin Rıfat olmuştur.

Halit Fahri (Ozansoy)'un üç perdelik manzum bir piyesi olan *Sönen Kandillerin*¹⁴² tanıtımı yapılmıştır. Bu eserin hecenin en lirik vezniyle (6+5)li hece ölçüsüyle yazıldığına temas edilerek “eserdeki kimi kusurlar göz ardı” edilmiş ve Halit Fahri övgü dolu sözlerle yüceltilmiştir. Bu eser “Beş Hececiler” grubu içerisinde yer alan Halit Fahri ve diğer arkadaşları arasında çıkan hece aruz münakaşası açısından da önemlidir. Halit Fahri başta heceyi kabul etse de daha sonra aruza dönüş yapmış ve bu geçiş onun bulunduğu Beş Hececiler grubundaki arkadaşlarıyla(Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç, Enis Behiç Koryürek, Faruk Nafiz Çamlıbel) yollarını ayırmasına neden olmuştur. Bu sebepten Güneş mecmuasında Halit Fahri'ye ait hiçbir metin yer almamıştır. Buna rağmen “Sönen Kandiller” adlı eserde, heceyi benimseyen bir yapıya yer verildiğinden dergide tanıtımına yer verilmiştir.

İmzasız yazılardan biri olan *Meşhedî ile Devr-i Âlem*¹⁴³ Ercüment Ekrem tarafından neşredilen mizahî seyahat romanıdır. Bu eser, uzun zamandan beri *Akbaba* dergisinde de tefrika edilmektedir. Eser için yapılan yorumların olumlu olduğu görülmektedir:¹⁴⁴ *Çoban Çeşmesi*¹⁴⁵, Faruk Nafiz tarafından hece ölçüsüyle yazılan bir şiir kitabıdır. Faruk Nafiz'in şiirlerini oluştururken çok titiz davrandığı, bir şiirinin diğerinden daha güçsüz, olmasına izin vermediği belirtilmiş ve bu yüzden kusurlarının az olduğu ifade edilmiştir.

¹⁴¹ “Rubâiyât-ı Hayyam”, *Güneş*, (15 Kânun-i Sani 1927), Sayı: 2, s.16.

¹⁴² “Sönen Kandiller”, *Güneş*, (1 Şubat 1927), Sayı: 3, s.16.

¹⁴³ “Meşhedî Devr-i Âlem”, *Güneş*, (1 Şubat 1927), Sayı: 3, s.16.

¹⁴⁴ Evliya Çelebiyi takliden yazdığı ve pek muvaffak olduğu eserler ile mizah vadisinde kendisini tanıtan ve sevdiren Ercüment Ekrem Bey, taklit sahasında da büyük bir maharet göstererek Meşhedî diye bir tip yaratmış, tanıtmış ve sevdirmiştir. Meşhedî Cafer artık bütün Türk kârilince malum bir şahsiyettir. Her sözünde sevimli bir mübalağa, her mübalağasında ince bir zekâ şu'lesi vardır. Meşhedî Cafer'e Avrupa'yı, Asya'yı, Amerika'yı dolaştıran Ercüment Ekrem Bey, bu eserini aynı zamanda ciddi bir tettebbu ve kuvvetli bir müşahede sayesinde vücuda getirmiştir.

¹⁴⁵ Yusuf Ziya, (15 Şubat 1927), “Çoban Çeşmesi”, *Güneş*, Sayı:4, s.8.

İbrahim Alaaddin tarafından neşredilen *İlk Gençlik*¹⁴⁶ eseri ile ilgili tetkik ve müşahedeler yer alır. Bir zamanlar gençlerde tehlikeli bir hastalık gibi görünen şiir yazma hevesinin korkulacak bir durum olmadığına değinilmiştir. Aynı zamanda şair ve âlim görünmek isteyen gençlerin bu hevesinin nerden geldiğine temas edilmektedir.

İlk Gençlik eserinin devamı niteliğinde çıkan ve imzasız yazılan *Çocuk Ruhü*¹⁴⁷ adlı eser, beş yüz sayfadan oluşmaktadır. Burada çocuk psikolojisine dayanarak çocukların hâl ve hareketlerine açıklık getirilmektedir. Bu konuda anne ve babalara düşen görevlerin de altı çizilmektedir. Annelere ve babalara hitap edilirken söylenen sözler ise şunlardır: “Çocuk mücerret zaman içinde müşahhas bir istikbâl demektir. Yalnız sevmeye değil, aynı zamanda tetkike ve ihtimama onun kadar muhtaç ve layık dünyada başka hiçbir mevzu tasvir edilemez. Çocuklarımızı münhasıran şahsi hazzımız için sevmekle iktifa etmemeli, neslimizin ve milletimizin istikbali namına tetkik etmeyi de bir vazife bilmeliyiz. Çocuklarınızla meşgul olunuz onların ruhuna nüfus etmeye çalışınız. Göreceksiniz ki bu ‘ilmi mevzu’ ile iştiğal size hem çocuğunuzu hem insanlığınızı daha fazla sevdirecektir.”¹⁴⁸

İbrahim Alaaddin’in *Büyük Adamlar Serisi*’nde¹⁴⁹ Jean Jack Rousseau ve Sadi’den başlayarak Doğu ve Batı’nın çeşitli zaman ve mekânlarında yetişmiş büyük adamlar ele alınmıştır. Kitapta bahsedilen şair ve yazarların hayatları ilginç bir şekilde yorumlanmıştır. Yazarın Rousseau ve Sadi’den başka ‘Hugo’, ‘Roden’, ‘Pasteur’, ‘Napolyon’, ‘Bismack’, ‘Fuzuli’ gibi birbirinden farklı pek çok isme yer verdiği de görülmektedir.

*Bahar ve Kelebekler*¹⁵⁰, Ömer Seyfettin’in ölümünden sonra bir kısım hikâyelerinin bir araya getirildiği eseridir. O dönemlerde Ömer Seyfettin, hikâyelerini bir araya toplayarak kitap hâline getirmektedir. Bu kitabı sabırsızlıkla bekleyen meraklı dostuna güzel haberlerle gelir. Fakat bir süre sonra Ömer Seyfettin’in vefat ettiğini duyan dostu, büyük bir üzüntü yaşar. Yıllar sonra *Bahar ve Kelebekler* adlı bu kitabı gören dostu, Ömer Seyfettin ile bu kitap hakkındaki konuşmalarını anımsar. Yazı, *Bahar ve Kelebekler* adlı kitabın içeriği hakkında bilgi vererek son bulur.

¹⁴⁶ İbrahim Alaaddin, (1 Mart 1927), “İlk Gençlik”, *Güneş*, Sayı: 5, s.16.

¹⁴⁷ “Yeni Eserler”, *Güneş*, (15 Mart 1927), Sayı: 6, s.16.

¹⁴⁸ Bkz. Dipnot: 147.

¹⁴⁹ İbrahim Alaaddin, (1 Nisan 1927), “Büyük Adamlar Serisi”, *Güneş*, Sayı:7, s.16.

¹⁵⁰ “Bahar ve Kelebekler”, *Güneş*, (15 Nisan 1927), Sayı: 8, s.16.

Nazım Hikmet'in bir sayı sonra tefrika edilmeye başlayacak olan *Ocak Başında*¹⁵¹ adlı manzum bir piyesin küçük bir tanıtımı yapılmıştır.

*Şeytan Diyor ki*¹⁵², Fazıl Ahmet Bey'in çeşitli gazetelerde yer alan yazılarından oluşan bir eserdir. Yazıya göre eser, ince, zarif, mizahî manzumelerden oluşmaktadır.

*Kına Gecesi Eseri*¹⁵³, Fahri Celal'e aittir. Bu eserin tanıtımına geçmeden evvel, o dönemde çıkan eserler hakkında açıklamalarda bulunulmuş ve bu eserlere yönelik eleştiriler yapılmıştır. Yazıda edebî açıdan bir değer arz etmeyen eserlerin nasıl övgüler yağdırılarak reklâmının yapıldığından bahsedilmiştir. Tam da bu noktada Fahri Celal'in eserinin, edebî mahiyet taşımayan diğer eserlerden ayrıldığına temas edilmiştir. Övgüye ve reklâma gerek duyulmayan bu eserin Fahri Celal'in yazmış olduğu tüm hikâyelerin toplamından oluştuğu belirtilmektedir. Yazıda tahkiyelerin pürüzsüz ve saf, tiplerin canlı olduğu, hatta bu tiplerin adeta gerçek hayatta rastlayacağımız kişiler olduğu iddia edilmiştir.

*Çakıl Taşları*¹⁵⁴, Necmeddin Halil tarafından kaleme alınan şiir dergisidir. Yazara göre bu eserde göze çarpan ilk hususun, dilinin temiz ve düzgünlüğüdür.

Ali Canip'in yazdığı "Tali'siz Bir Ada şairi"¹⁵⁵ yazısında, Ali Canip bu talihsiz yazarı Mehmet Celal olarak göstermiş ve onun şiirlerinden hareketle sanatını yorumlamıştır.

Edebî mahiyeti yüksek olan bu bölümde çeşitli yazarlar hakkında bilgiler verilmiştir. Bazen de yazarların en kıymetli eserleri üzerinde durulmuştur. Bu eserlerin içeriği hakkında yorumlar yapılmıştır.

2.6.1.2.2. Tarihi Yazılar

Daha çok tanıtma yazılarından oluşan bu bölümde, tarihî açıdan önemi olan yerler üzerinde durulmuştur. Ahmet Refik Altınay'ın "Beyazıt Köşkü", "Yalı Köşkü" ve "Bizanslılar Devrinde Büyük Ada" başlıklı yazıları kaleme almıştır.

¹⁵¹ "Ocak Başında", *Güneş*, (1 Mayıs 1927), Sayı: 9, s.16.

¹⁵² Fazıl Ahmet, (1 Mayıs 1927), "Şeytan Diyor ki", *Güneş*, Sayı: 9, s.16.

¹⁵³ Fahri Celal, (30 Haziran 1927), "Kına Gecesi Eseri", *Güneş*, Sayı: 12, s.10.

¹⁵⁴ Necmeddin Halil, (30 Haziran 1927), "Çakıl Taşları", *Güneş*, Sayı: 12, s.16.

¹⁵⁵ Ali Canip, (1 Teşrin-i Evvel 1927), "Tali'siz Bir Ada Şairi", *Güneş*, Sayı: 16, ss.2-3.

“Beyazıt Köşkü”¹⁵⁶ adlı yazı, 2. Beyazıt zamanında inşa olmuş bir köşkün eski ve yeni görüntüsü arasındaki değişimi konu edinmiştir. Topkapı Sarayı’nın bölümlerinden olan Beyazıt Köşkü, tarihi açıdan görüntüsünü zamanla kaybetmiş ve harap bir hâle gelmiştir. Bu durumun yazarda uyandırdığı üzücü duygular dile getirilmiştir. Yazar, Beyazıt Köşkü’nün tarihî güzelliklerini anlatırken, tarihte hangi olaylara sahne olduğunu da söylemiş ve tarihî bilgilerle bu durum kuvvetlendirilmiştir.

“Yalı Köşkü”¹⁵⁷ yazısı da “Beyazıt Köşkü” yazısıyla benzerlik gösterir. Kanuni zamanında inşa edilen önemli köşklerden birisi Yalı Köşkü’dür. Bu köşkün en önemli özelliği adından tarihî vakalar neticesinde söz ettirmesidir. Köşk tanıtılırken, tarihteki yeri, ehemmiyeti, ticaretteki, donanmadaki rolü gibi pek çok husus göz önünde bulundurulmuştur.

“Bizanslılar Devrinde Büyük Ada”¹⁵⁸ yazısı, Ada’nın sahip olduğu tüm güzellikler ele alınır. Ada’da yer alan imparatoriçeler, aşk ve ihtiraslarıyla kimisi de haysiyetiyle nam salmış kimseler hâline gelmiştir. Bu kadınların sarayda lider olmak üzere oynadıkları oyunlar anlatılmış, çeşitli entrikalar ortaya konmuştur. Tüm bu mücadelelerden sonra tahta geçen ve oldukça yaşlı olan “İrini” adındaki bir kadından bahsedilir. Bir süre sonra İrini’yi tahtan indirmeyi başaran diğer rakipleri, onun aleyhine isyanlar düzenlemiştir. Bunun sonucunda İrini, Büyük Ada Manastırı’na gönderilmiştir. Onun yerine geçen Nigekurus bununla da yetinemeyip İrini’yi daha uzaklara göndermeyi arzular. Bundan sonra onu Midilliye gönderir ve İrini burada zorlu günler geçirdikten sonra vefat eder. Onun vefatından sonra torunu Efruzuni de Büyük Ada Manastırı’nda kalmıştır. Kendini rahibeliğe adanmak isteyen Efruzuni bir süre sonra imparatorun ısrarıyla Mihail ile evlenir. Daha sonra Mihail de vefat eder. Yeni İmparator Teofilos, Efruzuni ile hükümet sürmek istemez ve bu kadını manastıra yeniden arttırır. O da hayatının sonuna kadar burada yaşar. Büyük Ada Manastırı imparatoriçelerden mahrum kalır. Fakat İmparatoriçe Zui’nin Büyükada Manastırı’na getirilmesi, manastırın tarihinde mühim bir hadise teşkil eder. Onun zekâsı, diğerlerinden farklı bir hayat yaşamasına neden olur. Fakat tüm bunlar Manastır’ın

¹⁵⁶ Ahmet Refik Altınay, (1 Kânun-i Sani 1927), “Beyazıt Köşkü”, *Güneş*, Sayı: 1, ss.12-13.

¹⁵⁷ Ahmet Refik Altınay, (15 Kânun-i Sani 1927), “Yalı Köşkü”, *Güneş*, Sayı: 2, ss.11-12.

¹⁵⁸ Ahmet Refik Altınay, (1 Teşrin- i Evvel 1927), “Bizanslılar Devrinde Büyük Ada”, *Güneş*, Sayı: 16, ss.6-7.

Latinlerin saldırılarına maruz kalmasını engellemez. Ada, perişan bir hâle getirilerek yıkılır.

Görüldüğü gibi bu yazılar, bilimsel bir mahiyet taşımaktan ziyade, konusu tarih olan popüler ve magazinél bir mahiyet taşımaktadır.

2.6.1.3. Batı Edebiyatı

Bu bölümde Batı Edebiyatında yer alan yazarlar ve eserleri, edebî akımlar üzerine yazılmış makaleleri, hatıraları ve nükteleri incelemeye çalışacağız.

İlk sırada yer alan yazarlar ve eserleri başlığı altında şu konulara göz atmak mümkündür: Batı edebiyatı yazarlarından “Jean Richepen”, “Hypolitte Ten”, “Goethe ve Schiller”, “Victor Hugo”, “Julien Green”, “Molier”, “Rabindranath Tagore”, “Edgar Allan Poe”, “Emile Zola”, “Dante Gabriel Rossetti” gibi isimler hakkında bilgiler verilmiştir.

Rıfat Avni'nin “Jean Richepen”¹⁵⁹ başlıklı yazısında, Jean Richepen'in hayatı hakkında bilgiler verilirken en başta onun halkçı oluşuna dikkat çekilmiştir. Bununla beraber her türlü sıkıntıyla mücadele etmesi ve mihnet dolu günlerini eserlerinde işlemesi de ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

Cezayir'de dünyaya gelen ‘Jean Richepen, o dönemde Almanya-Fransa Savaşı'na katılıp vatanî görevini yerine getirmiştir. Tahsil hayatı boyunca edebiyata olan merakı, onun bu dalda başarılarla imza atmasını sağlamıştır. Zamanla kendini yetiştirmesi onun alelade bir öğretmen değil, aynı zamanda iyi bir konferansçı olmasına zemin hazırlamıştır. Rıfat Avni, verdiği bu bilgilerden sonra, Jan Rişpan'ın eserlerini üç başlık altında toplamıştır. Bunlar: manzumeleri, romanları ve tiyatrolarıdır. Manzumelerini ince, derin duygular ihtiva eden eserler olarak görmüştür. Ayrıca manzumelerinde her şeyi bulabilmenin mümkün olduğunu da belirtmiştir.

Reşat Nuri'nin “Hypolitte Taine”¹⁶⁰ adlı yazısında, Taine'in mizahi yönü üzerinde durulmuştur. Ve ardından kadınlara yönelik alaycı bir üslup takınılmıştır. Yazar, Kadınların en önem verdiği konular ve bu konular hakkında düşündüklerini

¹⁵⁹ Rıfat Avni, (15 Şubat 1927), “Jean Richepen”, *Güneş*, Sayı: 4, ss.14-16.

¹⁶⁰ Reşat Nuri, (15 Mart 1927), “Hypolitte Taine”, *Güneş*, Sayı: 6, s.7.

kaleme almış ve okuyucuyu güldürmeyi amaçlamıştır. Kadınlarla ilgili söylediği sözler ise şunlardır:

“Kadın sosyete ve salon hayatına girmek, erkek de ondan çıkmak için evlenir.”

“Bir genç kız ilk balosunda şöyle düşünüyor: İyi yürüyor muyum? Dans ederken düşecek miyim acaba?”

“İkincisinde; beni güzel buldular mı? Muvaffakiyet kazandım mı acaba?”

Şeklinde pek çok madde sıralanmıştır.

Kamuran Şerif’in “Victor Hugo Âşık” adlı bir başka yazısı Victor Hugo’ya ait bir anıdan oluşur. Kâmuran Şerif’e göre, Victor Hugo genç, güzel ve akıllı olmasına rağmen tüm bu özellikleri onu şımartmadığı gibi başarısına da hiçbir zaman engel teşkil etmemiştir. Bundan sonra Victor Hugo’nun âşık olduğu zamanlardan söz edilir.

Victor Hugo, Brüksel’e gittiği zaman Madam Katie adında biriyle tanışmıştır. Paris’ten apar topar ayrılması onu perişan bir hâle sokmasına rağmen, edebî açıdan kalemini kullandığı en parlak ve güçlü bir devridir.

Yazının sonunda, ilerlemiş yaşına rağmen bir genç kızla tanışır ve aralarında bir aşk başlar. Genç kıza sorulan “onu sever miydiniz” sorusuna da şu cevap verilmiştir: “Hiç de hoşuma gitmez değildi. Hürriyet, insaniyet, ihtilal gibi kocaman ve benim mukaddes bildiğim şeyleri, bana medh ederdi. Ruhlarımızın lâyemut olduğunu ve bir gün gelip cennette birbirimize kavuşacağımızı söylerdi. Sonra öyle güzel konuşurdu ki...”¹⁶¹

“Julien Green” hakkında Fransız asıllı Amerikalı bir romancı olduğu ve Amerika’da doğduğuna dair bilgiler verilmiştir. Daha sonra Fransa’da büyüyen ve eğitimini burada devam ettiren yazar, *Mon Senyör* adındaki romanı Fransa’nın en çok bahsedilen maruf romancılarından birini ele alması açısından önemlidir. Julien Green’in ağzından şu sözler nakledilmiştir:

“İngiliz ve Anglosakson edebiyatının zevkini yirmi yaşında Amerika’ya gittiğim zaman tatmıştım. Henüz İngilizceyi Fransız aksanıyla konuşuyordum. O zamana kadar Fransızca eserlerden başkasını okumadığım gibi ancak Fransızca olarak

¹⁶¹ Kâmuran Şerif, (15 Mayıs 1927), “Victor Hugo Âşık”, *Güneş*, Sayı: 10, ss.3-4.

yazılmış şeyleri okumaktan zevk duyuyordum. Amerika'dan avdetimde, 1922'den beri, İngilizce müelliflerini okumaya devam etmekle beraber, eskisi kadar zevkle yine Fransız edebiyatına sarılmakta gecikmedim. Bizzat yazı yazmaya başladığım zaman, bittabi Fransızca yazdım. Bu bir intihap ve terhis meselesi değildi. Bu benim için daha ziyade derin bir temayül, Fransa'da yetişmiş olmamdan mütevellit bir tabiat meselesi idi. Acaba hiç İngilizce eser yazacak mıyım? Şimdilik bunu düşünmüyorum bile... Buna aklım yatmıyor, İngilizce yazmak benim için mümkün olmayacak gibi görünüyor.”¹⁶²

Kendine örnek aldığı Balzac'ı, beğenerek okuduğunu söyleyen Julien Green, onun romanlarında bulunduğu zevki şu cümlelerle bize nakletmiştir:

“Ben isterim ki roman ilerledikçe, vakanın eşhasından biri, eserde esasa taktik etmeyen her ne varsa yavaş yavaş hepsini silip atsın, o şahsı sevk ve tahrik eden ihtiras her ne ise bütün esere hâkim olsun. İşte ben Balzac'ta bunu buldum. Kahramanları ilk önce ahlâk ve âdât tasvirleriyle muhattır ki böyle olmak icap eder.”¹⁶³

Selim Sırrı'nın “Molier Nasıl Bir Adamdır” yazısı, adından da anlaşılacağı gibi Molier'i anlatmaktadır. Selim Sırrı, Molier'i Ahmet Vefik Paşa'dan öğrendiğinin de altını çizmektedir.

Molier'in tercümeleleri aradan uzun zaman geçmesine rağmen, hiç eskimemiş gibi yeni durmaktadır.

Molier asıl ismi Jean Baptiste Pokuelin olan bu yazar, 1620 yılında dünyaya gelmiştir.

Molierin büyük babası sanat meraklısı biri olduğundan Molier'i de gittiği tiyatrolara götürmüş, koleje yazılmasına vesile olmuştur. Bu eğitime karşı duran babası, Molier'e kendi eğitimini vermek istemiştir. Bu süre içerisinde koleje girerek kazandığı ilk başarısından sonra okulunu birincilikle bitirerek ikinci başarıyı elde etmiştir. Ardından Armando Burgune'nin edebiyat kurslarına kayıt olmuş. Buradaki arkadaşlarıyla çeşitli başarılarla imza atarak Molier 22 yaşında Pokuelin takma adını alıp meşhur olmuştur.

¹⁶² “Julien Green”, *Güneş*, (15 Ağustos 1927), Sayı: 14, s.16.

¹⁶³ Bkz. Dipnot: 164.

Zamanla yazdığı eserleri ve başarılı piyesleriyle kendini daha geliştiren Molier, 1658'den 1673' e kadar on beş senede otuz piyes meydana getirmiş ve trajediye de el atmıştır. Onu yakından tanıyan Matmazel Koruvazi ise Molier hakkında şu sözleri söylemiştir:

“Ne zayıf ne de fazla şişmandı, boyu kırsadan ziyade uzuna yakındı. Bacakları zarif ve biçimli idi. Vakarlı bir yürüyüşü, ciddi bir tavrı vardı. Burnu irice, kirpikleri uzun ve siyahtı. Çehresini istediği şekle sokar, yüzüne istediği empresyonu verebilirdi. Her haliyle insanı güldürdü. Yumuşak başlı, haluk, civanmert, tatlı ve merhametli bir adamdı. Nutuk vermekten hoşlanırdı, diğer aktörlere vazifelerini talim ederken ailelerini ve çocuklarını da birlikte getirmelerini tembih ederdi.”¹⁶⁴

Kısa zamanda kendisini herkese sevdiren Molier'i düşmanları bile komedideki başarısından dolayı takdir etmiştir.

Molier, mutlu bir adam olmasına karşın aile hayatındaki bedbahtlıkları onu üzmüştür. Çünkü uzun bir süre metresiyle yaşadıktan sonra onun kızıyla evlenen Molier, ahlaksızlıkla suçlanmıştır. Kendi kızıyla evlendi diyerek pek ağır eleştirilere maruz kalmıştır.

Yaşadığı bu tatsız hadiseler onu yıpratmış ve hastalanmasına sebep olmuştur. Doktorlar, Molier'e sahne hayatını bırakmasını söylemiş, o ise tüm gücüyle çalışmaya devam etmiştir. Oyununu sahnelerken ağzından kan gelerek hayata veda ettiği bilgilerine Selim Sırrı'nın yazdığı makaleden ulaşıyoruz.

O dönemde tiyatroya çıkan aktörler dinsizlikle suçlandıklarından papazlar Molier'in cenazesini kaldırmamışlardır. Selim Sırrı'ya göre onlar böylesine değerli sanat dünyasının mihenk taşını kaybettiklerinin farkında bile değillerdir.

İmzasız olarak kaleme alınan bir başka yazı “Rabindranat Tagore”¹⁶⁵dur. Yazarın hayatı hakkındaki bilgileri içermektedir. Rabindranat Tagore, 1761 senesinde doğmuş yedi kardeşten en küçükleri olup, çocukluğundan beri tabiat aşığı biri olarak dikkatlere sunulmuştur. 23 yaşında evlenip babasından kalan araziyi idare etmek üzere Şilan'a gitmiş ve burada halk ile iç içe olduğundan, halk masallarını ve halk türkülerini

¹⁶⁴ Selim Sırrı, (1Eylül 1927), “Molier Nasıl Bir Adamdır”, *Güneş*, Sayı: 15, ss.6-7.

¹⁶⁵ “Rabindranat Tagore”, *Güneş*, (1 Eylül 1927), Sayı: 15, ss. 0-11.

benimseyerek sanatında da sadeliğe yönelmiştir. O, daha çok dünyevî bir şair olup, eserlerinde de bu insanîliği vermeye çalışmıştır.

Eserlerinde doğu ve batıyı işleyen yazar, sadece kendi milletini kapsayan konuları değil, herkes hitap edecek şeyleri ele almıştır.

Behçet Rauf, “Edgar Allan Poe”¹⁶⁶ başlıklı yazısında, Edgar adındaki şair hakkında bilgiler verirken onun dünyadaki en talihsiz şair olduğunun da altını çizmiştir. Hayatının her safhası sıkıntılı geçmiş, pek çok isimden olumsuz eleştiriler almıştır. Behçet Rauf’a göre bu durum, şairin sanatını dürüst bir şekilde icra etmesine engel olmamıştır.

Kâmuran Şerif’in “Emile Zola Elim Bir Kaza Neticesinde Nasıl Öldü” yazısı, yaşanan kötü hadisenin sonuçlarını içermektedir. “Büyük bir konakta yaşayan Emile Zola, evin ısınması için şöminenin yakılmasını istemiş, fakat şömineden çıkan keskin gaz kokuları Emile Zola’nın hayatını kaybetmesine neden olmuştur” şeklindeki bilgileri Kâmuran Şerif, okuyuculara sunmuştur.¹⁶⁷

“Dante Gabriel Rossetti”¹⁶⁸’yi anlatan Mehmet Rauf, onu resim âleminde derin, esaslı izler bırakan biri olarak tanımlar. Hatta bugünkü modern art denilecek, bu sanatın yeşermesinde adımı atan ilk isim olarak görmüştür.

*Elem Çiçekleri*¹⁶⁹ şair Charles Baudelaire’in 1861 yılında Alişanzade İsmail Hakkı tarafından tercüme edilmiş bir eseridir.

Yeni Eserler başlığı altında kaleme alınan Victor Dosames’in, Afrika örf ve âdetini, cazip ve heyecanlı bir vaka ile anlattığı *Kahinor* adlı romanı Fransa’da büyük bir ilgi görmüştür.

Romanın konusu, on asır evvel, sihirli bir nur ile aydınlanan bir kuyuya gömülmüş otuz milyon kıymetinde bir hazineyi ele geçirmek isteyen iki düşman gurubun birbiriyle çarpışmasıdır. Eseri kıymetli yapan ise, Afrika hayatının ve halk ruhunun canlı bir surette tasviridir.

¹⁶⁶ Behçet Rauf, (15 Teşrin-i Sani 1927), “Edgar Allan Poe”, *Güneş*, Sayı: 17, ss.6-7.

¹⁶⁷ Kâmuran Şerif, (15 Teşrin-i Sani 1927), “Emile Zola Elim Bir Kaza Neticesinde Nasıl Öldü”, *Güneş*, Sayı: 17, ss.4-5.

¹⁶⁸ Mehmet Rauf, (1 Teşrin-i Evvel 1927), “Dante Gabriel Rossetti”, *Güneş*, Sayı: 16, ss.11-12.

¹⁶⁹ “Elem Çiçekleri”, *Güneş*, (1 Eylül 1927), Sayı: 15, s.16.

Fernan Vanderan *Gençler* başlıklı “Notlar ve Hikmetler” mevzuuyla edebiyatla alakalı olmak üzere bir eser neşreder. Bu eserde gençlere edebî konularda tavsiyelerde bulunur. Bunlardan birkaç örneği şu şekilde vermek mümkündür:

“Her şeyde olduğu gibi edebiyatta da gençliğin tecrübe-i tali devresi kısadır. Genç ya muvafık olur, mesut bir cilve-i talihe ağabeyleri arasına girer yahut ilerlemez, bir taraftan da yenileri geldiği için arada süratle unutulur.

Gençliğin gayr-ı tabii uzaması gibi hâllerden manidar, mucize gibi gençleşmelere tesadüf edildiği vakidir.”¹⁷⁰

Kâmuran Şerif’in bir başka çevirisi de *Hamlet Temsili Münasebetiyle* adlı eserdir.

Hamlet adlı eseri Türk sahnesinde oynayan ilk isim Ertuğrul Muhsin’dir. Shakspeare, *Hamlet* adlı eserinin ölümsüz olduğunu kendisi de tekrarladığı gibi Türk aydınları da bu fikri doğrulamaktadır. Aşk, elem, sır, hiddet, ihtiras gibi pek çok duygu *Hamlet* ismi adı altında bir şahısta vücuda gelmiştir. Varlık, yokluk kavramları çerçevesinde yaratılan monologda Hamlet en güzel şekilde kendisini bulmuştur. Shakspeare (Hamlet) trajedisini 1598-1602 senelerinde yazmıştır. Shakspeare 1594 yılında Londra’da Lord Leicester’in tiyatrosunda aktör olarak kendini göstermiştir.

Shakspeare’in bu noktadan itibaren hayat hikâyesi verilmeye başlanır. 1577 de babasının işlerinin bozulması nedeniyle okuldan alınır. 1587 de Londra’ya gelerek kendi hayatını kazanmaya başlar. Shakspeare, Kont Leicester’in tiyatrosuna bağlandıktan sonra kendi eserlerine yazmaya başlar.

1598–1602 seneleri zarfında yazılan *Hamlet*, 1604’te asıl şeklini bulmuştur. Onun bu ölümsüz eseri eski zamanlardan beri Doğuda ve Batı’da bilinen bir İskandinav masalından alınmıştır. Shakspeare’in bir başka özelliği eserlerinin konusunu halkın sevdiği ve ilgi duyduğu eserlerden almasıdır. Hatta başka başka yerlerde yazılan eserleri kendi mizacına göre yeniden ortaya koymuştur. Buradaki gayesi yazara göre belki de halkın ilgi duyduğu eserlerden kendi başarısını yaratmaktır. O, pek çokları gibi kendi dehasının farkında olmayan bir yazardır.

¹⁷⁰ Fernan Vanderan, (15 Ağustos 1927), “Gençler”, *Güneş*, Sayı: 14, ss.8-9.

Hamlet'in kaynağını Latin edebiyatında bulmak da mümkündür. Yazarın bu noktadaki tespiti şu gerçekleri de ortaya koymuştur: “Sakso'nun Hamlet'iyle Latin üdebasından (Dionysos)'un eserinde birbirine benzeyen nükteler pek çoktur. Aynı masala şarkta da tesadüf edilmiştir. Sakso'nun ve diğer şimal müelliflerinin tasvir ettikleri vaka ile Firdevsi'nin...”¹⁷¹

Hamlet adlı esere Doğu hikâyelerinde rastlamak mümkündür. Ve hamlet adlı eser şu şekilde özetlenir:

“Sakso'nun eserinde Hamlet Jutland Kralı'nın oğlu olarak gösterilmiştir. Hamlet'in amcası babasını öldürmüş, öteden beri kendi aşkı olan Hamlet'in anasıyla izdivaç etmiş. Hamlet'in babasının taht ve tacını gasp etmiştir. Hamlet bu sırada kendini gasıp ve katil amcasının zulmünden kurtarabilmek için kendini deliliğe vurmuştur. Fakat amcası, yeğenin hakikaten deli olup olmadığını anlamak için onu bir gün annesiyle bir odada yalnız bırakmış, aynı zamanda hafiye vasıtasıyla kendisini test ettirmiştir. Fakat yanlış bir hareket, casusun vücudunu hissettirmiş, sırrının ortaya çıkacağından korkan Hamlet, casusu derhal öldürmeye mecbur olmuştur. Bunun üzerine Hamlet, amcası tarafından İngiltere'ye gönderilir. Fakat orada kendisine karşı kurulan suikast planını bozarak bir fırtına esnasında kaçıp Danimarka'ya gelir. Amcasını öldürür yerine kral olur. İşte Shakspeare, Hamlet'i asırlarca diyar diyar terennüm edilen bu mevzuun hamurunu dehasının parmaklarıyla yoğurarak vücuda getirmiştir. Shakspeare'in Hamlet'inde mevzu tamamen bunun aynı olmakla beraber dahi tiyatrocu eseri 'dramatize' ederken 'karakterleri' tamamıyla değiştirmiştir.”¹⁷²

Sonuç olarak bu Hamlet'i Hamlet yapan, bu eseri ölümsüz kılan Shakspeare'in dramatisindeki dâhi kudretidir.

Dergide, edebî akımlar üzerine yazılan tek yazı, romantizm üzerinedir. Kâmuran Şerif'in kaleme aldığı bu konu, Avrupa milletleri tarihinde en çok tartışılan konu olması gerekçesiyle bu dergiye de alınmış olabilir.

Romantizm, Fransa'da 1820 senesinde başlayıp 1850'ye kadar devam etmiştir. Bu akım bütün feyzini muhayyileden ve hassasiyetlerden almıştır. 17. ve 18. asrın

¹⁷¹ Kâmuran Şerif, (1 Nisan 1927), “Hamlet Temsili Münasebetiyle”, *Güneş*, Sayı: 7, ss.6-7.

¹⁷² Bkz. Dipnot: 174.

klasik sanatıyla tamamen zıt olan romantizm, İngiltere’de, Almanya’da hatta Rusya’da bile varlığını sürdürmüştür.

Romantizme iki anlam verilmiştir. Bunlardan ilki etimolojik mana diğeri edebiyat tarihince verilen manadır.

Alman romantizmine gelince, bu konuda olduğu gibi pek çok konuda da Alman yazarları birbirlerine uzak kalmışlardır. Hiçbir fikre itimat etmemişler ve mazisini unutmuş gibi davranmışlardır. Kimisi de 13.Lui devrinin Fransız edebiyatını taklit etmiş kimisi de İtalya’yı örnek almıştır.

İngiliz romantizmi başlığı altında, Almanya ve İngiltere’nin, Fransız klasisizmin etkisi altında kaldığı vurgulanmıştır. Romantizm, bu etkiyi yok eden bir reaksiyon olmuştur. Fakat İngiliz edebiyatı Fransız tesirine, Alman edebiyatı derecesinde zayıf kalmamış, aksine daha müstakil olduğu için İngiltere’de daha az hissedilmiştir. Almanya’da romantizm, Fransız romantizmine tepki olarak oluşmasına karşın, İngiltere’de sadece Orta Çağ’a karşı tepki olarak sergilenmiştir.

“Çekoslovakya Muasır Romancıları”¹⁷³ adlı yazıda, Avrupa’nın yeni tanımaya başladığı edebiyatlarından biri olan Çekoslovak edebiyatı anlatılır.

Jelinek isimindeki yazar tarafından son günlerde Fransızca olarak neşrolunan *Çekoslovak Tebliğcileri* isimli bir eserde, Çekoslovakya’nın çağdaş romancılarından detaylı bir şekilde bahsedilmiştir. Bu makaleyi yazan yazar için mühim olan, bize yakın olan milletin henüz duyulmamış edebiyatlarından bîhaber olmamız açısından değerlidir.

Rabindrant Tagore’un “Kitanyalı” başlıklı yazısı İbrahim Hüseyin tarafından tercüme edilen, felsefi nitelik taşıyan çeşitli sözlerden oluşur. Buna birkaç örnek:

“Sen beni ebedî ve ezelî kıldın. Senin zevkin işte böyledir. Bu nazın kathisin tekrar ve tekrar boşaltıyor ve her zaman taze hayatla öldürüyorsun. Derelerden tepelerden aşarak yanında taşıdığın bu küçük neye üflediğin nağme ve ahenkler ebediyen saf ve bakiredir.

Ellerinin la-yemut dokunuşuyla benim küçük kalbim neşe içinde varlığını kaybediyor ve anlatılmayacak derecede dile geliyor.

¹⁷³ Kâmuran Şerif, (30 Haziran 1927), “Çekoslovak Muasır Romancıları”, *Güneş*, Sayı: 12, ss.4-5.

Senin nametinahi hediyelerini yalnız bu gayet küçük “eller”in bana ulaştırıyor. Asırlar geçer sen yine yağıdırırsın, onları alacak yer, yine vardır.”¹⁷⁴

Batı edebiyatı başlıklı bu çalışmamızda eser ve yazar tanıtımlarının özetlerini vermeye çalıştık. Ayrıca bahsi geçen yazarlara ait anıları da önem sırasına göre inceledik. Çeşitli edebiyatlar arasında mukayeseler yapıldığı gibi dergide yer verilen edebî akımları da yorumlamaya çalıştık.

2.6.1.4. Tartışmalar

Bu bölümde ele alacağımız yazıların edebî mahiyeti oldukça yüksektir. Diğer bölümlerde olduğu gibi ne bir eser tanıtımı ne de bir yazarın şahsiyeti üzerine sözleri içerir. Edebî açıdan husumetleri içeren, tartışmalara yer veren, karşılıklı cevaplar şeklinde cereyan eden bu yazılar, dönemin değişik anlayışlarını göstermesi açısından önem taşır. Dergide görülen ilk polemik yazısı dördüncü sayıdaki “Yeni Âlimlerimizden Ali Canip Bey”dir.¹⁷⁵

Orhan Seyfi, bir yazısında “gençleri ve edebiyatı allâmelerin elinden kurtarmak gerekir” sözü üzerine bu münakaşa başlamıştır. Bu ifadeye karşılık Ali Canip de, *Hayat* mecmuasında yazdığı yazıda “ilimsiz şiir” olamayacağını savunur.¹⁷⁶ Bunun üzerine Orhan Seyfi, *Güneş* mecmuasının 4.sayısında, "Yeni Âlimlerimizden Ali Canip Bey'e" başlıklı bir yazısında, Ali Canip'e cevap vermiş ve şiir için ilmin gerekmediği görüşünü tekrarlamıştır. Ali Canip, *Hayat* mecmuasında "Orhan Seyfi Bey'e Cevap"¹⁷⁷ başlıklı yazısıyla son kez cevap vermiş ve kendince tartışmayı sonlandırmıştır.

Genel olarak verdiğimiz polemiğin içeriğini şu şekilde özetlemek de mümkündür.

¹⁷⁴ İbrahim Hüseyin Hoyi, (15 Teşrin-i Sani 1927), “Kitanyalı”, *Güneş*, Sayı: 17, s.8

¹⁷⁵ Orhan Seyfi, (15 Şubat 1927), “Yeni Âlimlerimizden Ali Canip Bey”, *Güneş*, Sayı: 4, s.13.

¹⁷⁶ Ali Canip, (3 Şubat 1927), “Bugünün Edebî Meselelerine Dair: Edebiyat Meraklısı Bir Gence Mektup”, *Hayat Dergisi*, C. 1, S.10, ss.2-3.

¹⁷⁷ Ali Canip,(3 Mart 1927), “Bugünün Edebî Meselelerine Dair: Orhan Seyfi Bey’e Cevap”, *Hayat Dergisi*, C.1, S.14, , ss. 3-5.

Ali Canip'in ilimsiz şiirin olamayacağı düşüncesinden hareketle, Fransız yazarı Cuyau'nun *Muasır Bediiyat Meseleleri ve İçtimaî Nokta-i Nazardan Sanat* adlı iki kitabını kendi görüşlerini temellendirmek açısından örnek göstermiştir.¹⁷⁸

Cuyau, sanattaki güzellik üzerinde dururken, hayatın kendisiyle iç içe olduğu gerçeğini anlatır. Ona göre sanat, ilhamını hayattan almalıdır. İlhamını hayattan almayan sanat, güzel heyecanlar yaratmaz. Hatta daha ileri giderek sanatın bir diğer anlamının hayat olduğunu söyler. O hâlde yüksek sanat, yüksek hayat demektir sonucuna varır.

Tanzimat'tan bu yana batıya yönelme çabası içerisine giren Türkiye, diğer alandaki hızlı adımları edebiyatta pek fazla görülememiştir. Bunu en iyi açıklayan durum ise; şiirin gelişimini tamamlayamamış olması, romanın zayıf kalması, tiyatrunun sahnede güldürü unsuru olarak işlenmesidir. Bu durum, edebiyatın bir inkılâba ihtiyacı olduğu düşüncesini akla getiriyor ki Orhan Seyfi de bu fikri savunur. Fakat Ali Canip, her inkılâbın, yüksek bir edebiyatı meydana getirmediği görüşündedir. Öyle ki sadece kendi topraklarını değil, tüm dünyayı etkileyen Fransız inkılâbı için de bunu söylemek mümkündür. Fransız edebiyatının tarihini en iyi bilen Potri de Jolvil “inkılâp devri edebiyat için müsait olmadı” sözü de bu durumun örneği olarak gösterilir. Yine başka bir tarihçi Gustave Lanson bir eserinde inkılâp devrinin yazılarını tamamıyla basit bulması, yapılan her inkılâbın olumlu sonuçlar doğurmayacağına delili olarak gösteriliyor. Çünkü devrimlerin olduğu zamanlar, büyük girişimlerin yapıldığı, kimsenin karşı koyamadığı güçlü zamanlardır. Herkes büyük bir sarsıntı içerisinde iken, aydınlar bedî eserler veremez.

Edebiyatın gelişimini tamamlayamamış olması, eksik yanlarını rahatça görmemize vesile oluyor. Bu hususta tekrara düşülmüş konular; kadın aşkları, kadın sadakatsizliği gibi alışılmış şeyler üzerinde sıkça durulması eleştirilmesi gereken bir durumdur. Çünkü cemiyet, yalnızca bunlardan ibaret değildir.

Batıya yönelik çabaların edebiyatta tam olarak kendini gösterememesi, Türk âlimlerine ve Türk sanatkarlarına düşen görevin arttığını gösteriyor. O hâlde “canım

¹⁷⁸ Ali Canip, (13 Kânûn-i Sâni 1927), “Hayat Karşısında Edebiyat-Genç Karilere”, *Hayat*, C. 1, S. 7, ss. 3-5.

nasıl isterse öyle yazarım” tavrı takınmadan sanat eserleri meydana getirmek gerekir. Aksi hâlde sanat yapılmış olmaz.

Fikret bir sözünde “hakiki sanatkâr insanlara ve milletlere örnek olan ve örnek verenlerdir” demiştir. Bir şiir, farklı bir duygu, yeni bir düşünceyi okuyucuya veriyorsa o yüksek bir şiirdir. Örneğin Türk şairleri arasında “Abdülhâk Hamîd için lirik bir filozoftur” yorumu yapılıyor. Böylesine bir unvan ancak irfanla elde edilir. Goethe, devrinin irfan itibariyle en yüksek şairidir. Hayyam, asrının her türlü ilmini biliyordu. Hamîd, bütün klasikleri, romantikleri, Acem şairlerinin tamamını okumuştur. O hâlde Fuzuli’nin de dediği gibi ve A.Canip’in baştan beri savunduğu “ilimsiz şiir olmaz” düşüncesi sonucuna varılıyor.

Tüm bunlar ilmin ne denli önemli olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor.

Denebilir ki Türk inkılâbının yararlanacağı kaynaklardan ilki; milli kaynaklardır. Alman edebiyatı da bundan beslenerek, güçlenmiştir. Türk şairleri de Türk menkıbelerinden esinlenerek, Türk mitolojisini araştırarak gelişimini tamamlayacaktır. İkincisi ise, garp şaheserleridir.

Yukarıda bahsedilen hususlar neticesinde gençlere düşen görev, zekâlarını beslemek adına durmadan çalışmalarıdır. Ali Canip için ilim gereklidir ki bu noktada “ilimsiz şiir olmaz” fikrini ısrarla savunur ve örneklerle mukayese eder. Hatta edebî bir zekânın gelişmesini engelleyen şeyin irfan kıtlığından ileri geldiği görüşündedir. Buna zıt bir fikir oluşturan Orhan Seyfi ise, edebiyatı ilmin elinden kurtarmak gerektiğini tekrarlar.

Sonuç olarak, ilmin her alanda gerekliliği vurgulanırken, usta şairlerin dahi kendinden önceki üstatlarını okuyarak bu seviyeye geldikleri aşikârdır. Böylesine bir durum inkâr edilemezken tek yapılması gereken şey okumaktır. Başka edebiyatları bilmek ve onları yazmak için de gereken budur.

Ali Canip’in söylediği sözlerden ötürü “büyük bir şaşkınlık içinde” olduğunu söyleyen Orhan Seyfi, onun ilim ahlâkının değiştiği görüşündedir. Hatta uzun zamandan beri âlim olmaya heveslenen Ali Canip’in bu durumu fırsat bilerek konuştuğunu da iddia etmiştir. Daha önceden Ali Canip’in şairliği hakkında bir söz söylemediğini, âlimliğine de söyleyecek sözün kendisinin haddi olmadığını alaycı bir üslupla dile

getirmiştir. Âlimin ilk görevinin gerçeği değiştirmemek olduğunu savunurken, kendisine ait bir sözün Ali Canip tarafından değiştirildiği fikrini iler sürmektedir.

Edebiyatı ilmin elinden kurtarmalı sözünü inkâr eden Orhan Seyfi, edebiyatı allamelerin değil, “edebiyatı *allame mukallitlerinin* elinde kurtarmak gerekir” demek istediğini belirtir. Bu allame mukallitlerinin sahte bir vatanperverlikle gösteriş yaparak “millî şiiri bekliyoruz” gibi manasını anlaşılamayan sözler kullanmalarını sitemli bir dille eleştirmiştir. Onların şaire şunu yazma, bunu yaz gibi tavsiyelerde bulunmaları yanlış bir tutum olarak değerlendirilmiştir.

Bundan sonra gelişen tartışma, karşılıklı cevaplar içeren bir mahiyette, biraz da sert bir üslupla devam eder.

Orhan Seyfi’ye göre masallarda söylenen, “Az gittim, uz gittim, dere tepe düz gittim, bir de arkama baktım ki bir arpa boyu yol gitmişim” sözünü Ali Canip’in çalışmalarıyla bağdaştırarak ona alaycı bir üslupla yaklaşmıştır. Buna karşılık Ali Canip de “Kimisi bütün hayatında bir arpa boyu yol yürür, kimisi bir incir çekirdeği dolduramaz” şeklindeki cevabıyla Orhan Seyfi’nin dikkate alınacak çalışmalarda bulunmadığının altını çizmiştir. Çok ilginç bir şekilde -bütün bu sözlere rağmen- bir süre sonra Ali Canip derginin yazar kadrosu içinde yer alacak ve derginin hemen her sayısında bir yazısı yayımlanacaktır.

Ali Canip’in “Edebiyat Meraklısı Bir Genç’e Mektup” makalesinde, Orhan Seyfi’ye göre Ali Canip, hayalî bir şahıs yaratarak bu şahıs üzerinden dilediği gibi eleştiri yapma fırsatını yakalamaya çalışmıştır. Ali Canip ise bazı makalelerin böyle mektup şeklinde yazılacağını, bir daha bu tarz şeyler yazdığında altına gerekli açıklamaları Orhan Seyfi için yapmak gerektiğini alaylı bir üslupla belirtir.

Bir başka tartışma konusu ise Orhan Seyfi’nin, Homeros’un âlim olduğuna inanmaması üzerinedir. Ona göre, Eşref gibi cahilliğiyle tanınan adamın nasıl büyük bir şair unvanı aldığını merak konusudur. Jean Richepen için eserlerinin hiçbir satırında basitliğe düşmemiş, gücünü kaybetmemiştir yorumunu da gülünç bulan Orhan Seyfi’ye cevabı şu şekilde olmuştur: “Homeros ve Jean Richepen için söylenenleri gülünç bulan erbablar karşısında Orhan Seyfi’ye “Sen neden ağlamadın ki?” sorusunu yöneltir.

Ali Canip, Homeros gibi bir dâhinin dünyaya bir daha kolay gelemeyeceğini söyler. Bu yazar için çeşitli görüşler ortaya atılmış, kimileri onun varlığını inkâr etmiş,

hatta kimileri İlyada ve Odise’yi başkasının yazdığını söylemiştir. Dünyanın en meşhur filologu Michel Breal’in 1907’de Pour Mieux Connaitre “Homeros” adıyla yayımladığı eserinde Homeros kimdir, İlyada ve Odisse nasıl eserlerdir sorularına cevap vermiştir. Sahip olduğu irfan sayesinde yorumlarını yapan filolog, kendi kavminin tüm mitolojisine vakıf bir şairdir. Yani İlyada ve Odisse, Yunanlıların irfansız bir devrinde meydana gelmemiştir.”

Sonuç olarak bu tartışmada Orhan Seyfi’nin her türlü sorusuna cevap veren Ali Canip, tartışmayı kendi lehine sonuçlandırmıştır. Fakat burada dikkati çeken husus ise bu polemiği sürdürmeye çalışan Orhan Seyfi’nin maksadının ne olduğudur? Bunun da cevabını Ali Canip, Güneş dergisinin reklâmını yapmak amaçlı olduğunu yukarıdaki satırlarda vurgulamıştı.

Güneş dergisinin zaman zaman kaleme aldığı, belli konulara eleştiri mahiyetinde yayımlanan “Şaire Yol Gösterenler” başlıklı yazı da tartışmaya açık kapı bırakmaktadır. Burada genç, hevesli edebiyat meraklılarının, edebî açıdan olgunluğa erişmeden, şairlere yol gösterme çabaları eleştirilmiştir. Fakat bundan ziyade belli bir birikime sahip olan kudretli bir şairin bile bir başka şaire yol göstermesi mevzusu da eleştirilmiştir. Her ne olursa olsun şaire sen şöyle yaz, böyle yaz gibi ifadelerle yol göstermek mümkün değildir. Yine “Allame Mukallitleri”¹⁷⁹ başlığı altında Güneş’in açıklamaya çalıştığı başka bir konu, Ali Canip ile Orhan Seyfi arasında münakaşaya neden olan sözleri içerir. Bu allamelere alaylı bir üslupla eleştiriler yapılmıştır. “Canlı Mevzular”¹⁸⁰ başlığıyla Güneş’in ele aldığı bir diğer konu ise, genç âlimlerin yürümesi gereken yolu bilmeleri ve edebî açıdan yapacakları çalışmalarının ne olduğu konusu üzerine yazılmıştır. Bununla beraber edebiyatın pek çok sorunu olduğu; fakat bu dalda emek vermiş isimlerin bu sorunlara ya da açıklanması gereken konulara değinmemeleri eleştirilmiştir. Örneğin Abdülhâk Hamit için dâhi unvanı verilmiş; fakat bu deha sahibi olmasının altındaki gerçek nedir, onu bu kadar kudretli bilgin yapan hangi eseridir gibi hususlar üzerine pek fazla düşünülmemiştir.

¹⁷⁹ Güneş, (15 Şubat 1927), “Allame Mukallitleri”, *Güneş*, Sayı: 4, s.1.

¹⁸⁰ Güneş, (1 Mart 1927), “Canlı Mevzular”, *Güneş*, Sayı: 5, s.1.

Sadri Ethem'in "Sanatkâra İlim Aşısı"¹⁸¹ yazısı da "Şaire Yol Gösterenler" yazısıyla benzer mahiyettedir.

"Türklüğe Hakaret"¹⁸² başlıklı başka bir yazıda da, o dönemlerde öldürülen Yahudi kız üzerine gelişen olaylar anlatılır.

Mehmet Rauf'un "Edebiyatımızın Bir Noksanı da"¹⁸³ adlı yazıda yazar, basılan yeni eserlerin eleştiriden yoksun olmaları üzerinde durmuştur. Bir kitap hakkında bilgi edinmek için falancanın yorumundan hareket etmenin onun zevkine bağlı kalmak demek olduğu ifade edilir. Bu noktada eleştirinin ortaya koyduğu tespitler, yorumlar okuyucunun kafasında, eser hakkında olumlu ya da olumsuz bir fikir edinmesine vesile olacaktır. Ancak Mehmet Rauf'a göre Türkiye'de kabiliyetli eleştirilenler yetişmemiştir ve bu gerekçeyle bazı eserlerin asıl değeri de anlaşılammaktadır. Ali Canip'in, "Liselerde Edebiyat Tedrisatı"¹⁸⁴ adlı yazısı liselerde gösterilen edebiyat tarihi anlayışına yönelik hem bir açıklama hem de sistematik bir eleştiridir. Ali Canip'in, "Güneş Edebiyat Meselesine Dair"¹⁸⁵ adlı yazıda benzer konuya değinmektedir.

Güneş imzasıyla yayımlanan "Edebiyatta Tesir ve Taklit"¹⁸⁶ yazısı Paul Moron ile yapılan mülakattan sözleri içermektedir.

Kâmuran Şerif'in kaleme aldığı "Sinema Sanat mıdır Değil midir"¹⁸⁷ yazısı sinemanın kati surette sanat olduğu fikrini aşlamaya yönelik bir yazıdır.

Mehmet Rauf, "Kıymetsiz Muvaffakiyetler"¹⁸⁸ adlı yazısında edebiyatta olması gereken edebî faaliyetlerin bulunmamasının ve yeni kudretli eserlerin neşredilmemesine eleştiri yapmaktadır. Fakat çok fazla okuyucu bulmak adına niteliksiz eserler yayımlamayı da doğru bulmamaktadır. Sabri Emin'in "Esersizlik"¹⁸⁹ adlı yazısı da bu konuyla paralel hususları ele almıştır.

¹⁸¹ Sadri Ethem, (1 Mart 1927), "Sanatkâra İlim Aşısı", *Güneş*, Sayı: 5, ss.2-3.

¹⁸² Güneş, (1 Eylül 1927), "Türklüğe Hakaret", *Güneş*, Sayı: 15, s.1.

¹⁸³ Mehmet Rauf, (15 Ağustos 1927), "Edebiyatımızın Bir Noksanı da", *Güneş*, Sayı: 14, s.10.

¹⁸⁴ Ali Canip, (15 Ağustos 1927), "Liselerde Edebiyat Tedrisatı", *Güneş*, Sayı: 14, ss.2-3.

¹⁸⁵ Ali Canip, (15 Teşrin-i Sani 1927), "Güneş Edebiyat Meselesine Dair", *Güneş*, Sayı: 17, s.2.

¹⁸⁶ Güneş, (15 Ağustos 1927), "Edebiyatta Tesir ve Taklit", *Güneş*, Sayı: 14, s.1.

¹⁸⁷ Kâmuran Şerif, (1 Ağustos 1927), "Sinema Sanat mıdır Değil midir", *Güneş*, Sayı: 13, ss.6-7.

¹⁸⁸ Mehmet Rauf, (1 Ağustos 1927), "Kıymetsiz Muvaffakiyetler", *Güneş*, Sayı: 13, s.2.

¹⁸⁹ Sadri Ethem, (1 Mayıs 1927), "Esersizlik", *Güneş*, Sayı: 9, s.1.

Güneş imzalı “Türkçeye Hürmet”¹⁹⁰ adlı yazıda İngilizce ve Fransızca gibi dillerin tesiri altında kalması özellikle de gençlerin Türkçe kelimeler yerine yabancı kelimeleri tercih etmeleri eleştirilmiştir.

Yine Güneş imzalı “Edebiyat-ı Cedide Bahsi”¹⁹¹ adlı yazıda edebiyatın geçmişten günümüze uzanan edebi türler üzerindeki mukayeseleri Doğu - Batı çerçevesinde ele alınmıştır. Tekrara düşen eserler, özgün olmayan aydınların yanı sıra Halit Ziya gibi kudretli sanatçıların değerinin anlaşılmadığı üzerine bir değerlendirmedir.

“İlim ve Sanat Münazarası” adlı yazısında Cenap Şahabettin, öncelikle ilim ve din arasındaki münasebete değinmiştir. Ona göre biri hakikati, diğeri güzelliği savunur. Fakat ilim ve din arasında geçimsizlik söz konusu iken, ilim ve sanat arasında böyle bir şey görülmediğinin altını çizmektedir. Çünkü ilim ve sanatın hudutlarını birbirinden ayrı görmüştür. Bu durum şu sözlerle dile getirilmiştir:

“İlim ile sanat hedefleri gibi tarz-ı tekâmüllerinde de ayrılırlar. Biri fütuhât-ı nazariye ile beslenir filhakika müterakkidir. Diğeri ‘hissin’ temellük hevesiyle ancak mütehavvil ve mütemevvicdir”.¹⁹²

Orhan Seyfi “Müderrisler Kavgasına Dair”¹⁹³ adlı yazısında Hüseyinzade Ali Beyle yapılan bir mülakattan sözleri ihtiva eder. Ali Bey, edebiyat konusunda yetkin tek isim olarak gösterilmekte ve ona edebiyatla ilgili pek çok konuda sorular sorulup cevaplar alınmaktadır.

Güneş dergisinde dikkat çeken en önemli polemiklerden biri de Cenap Şahabettin ile İsmail Habip (Sevük) arasında geçmiştir. Tartışmanın temelinde İsmail Habip’in *Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi* adlı eseri vardır. Cenap Şahabettin bu eserde Servet-i Fünûn hakkında haksız bulduğu bazı hükümleri ortaya koyan “Türk Teceddüd Edebiyatı”¹⁹⁴ adlı bir yazı yazmış, İsmail Habip de buna “Cenap Şahabettin Üstadımıza”¹⁹⁵ adlı yazısıyla cevap vermiştir. Bunun üzerine Cenap Şahabettin

¹⁹⁰ Güneş, (1 Ağustos 1927), “Türkçeye Hürmet”, *Güneş*, Sayı: 13, s.1.

¹⁹¹ Güneş, (15 Mart 1927), “Edebiyat-ı Cedide Bahsi”, *Güneş*, Sayı: 6, s.1.

¹⁹² Cenap Şahabettin, (1 Nisan 1927), “İlim ve Sanat Münazarası”, *Güneş*, Sayı: 7, ss.2-4.

¹⁹³ Orhan Seyfi, (15 Nisan 1927), “Müderrisler Kavgasına Dair”, *Güneş*, Sayı: 8, ss.14-15.

¹⁹⁴ Cenap Şahabettin, (1 Kânun-i Sani 1927), “Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi”, *Güneş*, Sayı: 1, ss.2-5.

¹⁹⁵ İsmail Habip, (15 Şubat 1927), “Cenap Şahabettin Üstadımıza”, *Güneş*, Sayı: 4, ss.2-5.

“Cevabın Cevabı”¹⁹⁶ başlıklı ikinci bir yazı yazmış ve yine İsmail Habip karşılık olarak “İkinci Cevap”ı¹⁹⁷ yazmış ve tartışma sona ermiştir.

Cenap Şahabettin yazısının başında Batı edebiyatlarından çeşitli örnekler getirerek edebiyat tarihinin duygulara göre yazılmasının yanlış olduğunu, yazarın kişiliği ile eserini birbirinden ayırmak gerektiğini ifade eder. Yani bir edebiyat tarihçisinin hükümlerini verirken yazar hakkındaki şahsî düşüncelerinden sarf-ı nazar etmesi gerektiğini vurgular. Yine bir dönemi değerlendirirken de o dönemin içinde bulunduğu zaman, mekân, eğitim ve sosyal şartların hesap edilmesi gerektiğini ileri sürer ve bu konuda kendi neslini örnek verir: “Mesela Servet-i Fünûn edebiyatı münakaşa edilirken tahattur etmek lazım gelir ki, biz en ağır istibdat altında ezilmiş bir nesl-i edebîyiz; bizim dilimiz bütün kuvvetiyle söylemek için kösteklenmiş bir rakid-i uzvî idi.”¹⁹⁸

Bundan sonra eleştirilere başlayan Cenap, İsmail Habip’in kendisinden bahsettiği bölümde dilinin bile farklı bir hal aldığı belirttikten sonra, dolaylı bir şekilde “fena yazıyorsun” demesiyle kitabının yirmi sayfasını kendisine ayırması arasındaki çelişkiye ironik bir dille temas eder.

Cenap’ın bu kitaba itirazlarından biri de İsmail Habip’in kendisi hakkında söylediği “...hissin göreceği işi zekâ ifâ edebilir” sözüdür. Cenap bu konuyla ilgili bazı açıklamalarda bulunduktan sonra “... Bence sanat histen mayasını almalı ve ancak zekânın darü’l-istifadesinden sonra saha-yı şüruda çıkmalı.” sözüyle konuyu tamamlar.

Bir diğer itiraz, eserlerde görülen ve herkesin bildiği hataların üzerine gidilmiş olmasıdır. Cenap’a göre bu kolay olan yoldur. Çünkü bunu zaten herkes görmektedir. Önemli olan –ki bu münekkidin en faydalısı işidir- her gözün göremeyeceği güzellikleri göstererek toplumun estetik zevkini yükseltmektir. Bunu yine bir Servet-i Fünûn şairi olan Faik Ali’yi örnek göstererek açıklar.

Bu yazıdaki son eleştiri kitaba alınan kişilerle ilgilidir. Cenap burada âdeta yukarıda söylediği kişilik ve eser ilişkisi konusunda çelişkiye düşer ve “Mesela Muallim Naci’ye otuz sayfa ayrılmışken...” diye başlayan sözleriyle kendinin ve neslinin

¹⁹⁶ Cenap Şahabettin, (15 Mart 1927), “Cevabın Cevabı”, *Güneş*, Sayı: 6, ss.2-6.

¹⁹⁷ İsmail Habip, (15 Nisan 1927), “İkinci Cevap”, *Güneş*, Sayı: 8, ss.1-4.

¹⁹⁸ Bkz. Dipnot: 196.

Muallim Naci düşmanlığını ortaya koyar. Son olarak da bu edebiyat tarihinde Ali Ruhi, Tokadîzade Şekip ve Mithat Cemal gibi isimlerin yer almamasını eleştirir.

İsmail Habip bu yazıya verdiği cevapta Cenap'ın ileri sürdüğü bütün eleştirileri reddeder ve iyilere iyi, kötülere kötü dediğini belirtir. Bunun en büyük delili olarak Servet-i Fünûnculara ayırdığı sayfaları gösterir. Cenap'ın eleştirilerine katıldığı tek nokta edebiyat tarihine alınan isimlerle ilgilidir. Hatta Cenap'ın yazdığı isimlerin dışında çeşitli sebeplerle kitabına koyamadığı Samih Rıfat, Mehmet Behçet, Müfit Ratip, Ahmet Ağaoğlu, Enis Avni, Peyami Safa gibi isimler için de üzüntü duyduğunu belirtir.

İkinci yazısında Cenap, İsmail Habip'in hissi davrandığını ve edebiyat dışı birtakım hususlarla eseri açıklamanın doğru olmadığını belirtir. Buna örnek olarak da İsmail Habip'in kitabında bahsettiği Süleyman Nazif'in Malta'ya sürgün edildiğinde oradan kurtulmak için nüfuzlu bazı kişilere mektup yazarken Fikret'in kendisine dayatılmak istenen durumlar karşısında hemen okul müdürlüğünden istifa etmesi olayını hatırlatır. Cenap bu gibi tespitlerin o şairlerin eserlerini açıklamada hiçbir işe yaramadığını belirtir. Cenap'ın bir diğer eleştirisi ise kitapta hep ifrat ve tefritin ardı ardına sıralandığını söylemesidir. Diğer taraftan İsmail Habip'in birtakım önyargılarının olduğu ve bu ön yargılara göre fikirler üretmesi de Cenap tarafından eleştirilmektedir.

İsmail Habip ikinci yazıya verdiği cevapta, Cenap'ın, “kitabını heyecanla yazmış” olmasına dair tenkidini kabul eder gibi yapar:

“Kitabın bariz noksanlarından birini de eserimi heyecanla yazmağında buluyorsunuz. Bu noksanı memnuniyetle kabul ediyorum. Cenap Beyefendi, şair duyduğu heyecanı anlatırsa münekkit de şairden duyduğu heyecanı anlatandır. Şair nasıl kendi heyecanını samimi görmelidir. Heyecansız münekkit hangi heyecanı duyar?”¹⁹⁹

Buna karşılık edebiyat dışı birtakım hususlara başvurma meselesinde, Cenap'a katıldığını, ancak Fikret, Nazif hatta Namık Kemal gibi isimlerin aynı zamanda birer mürşit olduklarını, o yüzden de onların kişiliklerini de vermek gerektiğini söyler.

İfrat ve tefrit meselesini ise âdeta alaycı bir dille geçiştirir: “Bunu söylemekle bir yerde şahikaya çıkıp, bir yerde uçuruma indiğimi anlatmış oluyorsunuz değil mi? Ah

¹⁹⁹Bkz. Dipnot: 197.

muhterem Cenap Bey hiç düz yolda yürümek istemez miydin? Böyle yürüyüş ki daha rahat, daha kolay, hatta daha tehlikesizdir.”

İsmail Habip, yazının sonunda Cenap’a takdir ve teşekkür duygularını ifade eder ve tartışmayı sonlandırır.

Sonuç olarak edebî açıdan büyük bir önem arz eden tartışmalar bize farklı bakış açıları kazandırmaya yöneliktir. Dergide yer alan iki önemli tartışma ise karşılıklı cevap niteliğindedir. Bunlardan ilki Ali Canip ile Orhan Seyfi Orhon arasında, diğeri İsmail Habip ve Cenap Şahabettin arasında geçmektedir. Diğer tartışma konuları ise kısmen açıklama mahiyetinde olup bu iki tartışmaya nazaran daha az sansasyonel bir görünüm içermektedir.

2.7. VECİZELER, FELSEFİ DÜŞÜNCELER

Derginin tüm sayılarında “Felsefi düşünceler”, “Vecizeler”, “Kadınlara Dair”, “Saadete Dair”, “Felsefe Kırıntıları” genel başlıkları altında özlü sözlere yer verilmiştir.

Bu sözlerdeki ortak tema, aşk, kadın ve saadete dairdir. Aşk, kimi zaman güzel bir duygu olarak algılatılmış kimi zaman da üzüntünün ana sebebi olarak gösterilmiştir. Kadınlar konusunda ise kötü eleştiriler hâkimdir. Bu noktada dergiyle çelişen durumları vardır. Çünkü derginin hemen hemen tüm sayılarında kapak resmi olarak kadın portrelerine yer verilirken vecizelerde, felsefî düşüncelerde kadın tehlikeli ve kötü bir varlık olarak verilmiştir. Bu konudaki birkaç örneği şu şekilde sıralamak mümkündür: Balzac birinci sayıda, “Bir kadın âşık mı, ondan her şey beklenir?” derken, aynı sayıda “Karnızı nefisiniz gibi seviniz ve halınız gibi dövünüz.” diyen Büyük Petro daha sert bir üslup kullanmıştır.

On altıncı sayıda geçen “Kadınlar nefis surette sunidirler. Fakat sanat hakkında en ufak bir anlayıştan bile mahrumdurlar.”²⁰⁰

Derginin ilk sayısında Balzac, Madam De Lafayette, Alfred Kapo, Renan Oraman, Büyük Petro, Voltaire, L. Guzyan, Lui Denoya gibi pek çok ismin sözlerine yer verilmiştir.

²⁰⁰ “Vecizeler”, *Güneş*, (1 Teşrin-i Evvel 1927), Sayı: 16, s.10

Yine kadın ve aşk üzerine, sadakatsizlik konulu sözlere yer verilmiş, aşkın her şeyin üstünü örtebileceğine dair fikir vurgulanmıştır.

İkinci sayıya gelindiğinde benzer konuların devam ettiğini görürüz. Bunlara ilim, güzellik, hakikat, dost, düşman, zekâ gibi konular da eklenmiştir.

Dördüncü sayıda biraz daha farklı bir durum görülür. Halil Nimetullah'ın yazdığı "Felsefi Düşünceler"²⁰¹ başlıklı sözleri mesaj verme amacı güder. Türk inkılâbı üzerine fikirlere oluşur. Osmanlı zihniyetinden tamamen uzaklaşıldığında, Türk zihniyetini hakıyla edindikten sonra, inkılâp sonsuzluk kazanacaktır görüşündedir. Ayrıca Türk millî benliğinin idrakinde olmak, buna sahip çıkmak, vatan olma bilincini hatırlatması açısından önemlidir. Hatta geçmişi iyi bilen toplumun, geleceğe daha emin adımlarla yürümesi söz konusudur.

Yine altıncı sayıda Halil Nimetullah "Felsefi Düşünceler" ile karşımıza çıkar. Bu kez güncel konulara değinir. Eski Osmanlı ile bugünkü Türkiye arasındaki farkı ortaya koyar. Daha önceki sayıda geçen millet olma bilinci yinelenmiştir. Batıya yönelik eleştirilerde bulunulmuştur. Bunun dışında insanın kendi yaşantısında yapması gerekenler ve yapılmaması gerekenler izah edilmiştir:

"Evladına vereceğin terbiyeyi kendi terbiyene hasretme. Çünkü o senin yaşadığın zamandan başka bir zamanda yaşamak için dünyaya gelmiştir." diyen garp hükmü bugünkü terbiyemize esas olarak ne güzel bir düstur vaaz etmiştir.

Asrımızda cemiyet hayatının en müttekâmil safhası 'iş bölümünün meslekleri vücuda getirmiş olmasıdır. Fakat mesleklerin cemiyete müfit olması mesleğe mensup olan fertlerin 'mesleki vicdan' edinmiş olmalarıyla meşruttur.

Millet duygusunun en vicdanlı heyecanı ruhunda kendi hırsını bütün şiddetiyle bütün ateşiyle yaşayan fertlerde tecelli eder."²⁰²

Bundan sonra ilerleyen tüm sayılarda, aşk, kadın güzelliği daima söz konusu olmuştur. Buna ilave olarak, aşkın insanda bıraktığı etki, kötü huylara eleştiri yapılmış, vicdan gibi her konuya atıfta bulunulmuştur. On birinci sayı Ahmet Hikmet özel sayısı

²⁰¹ Halil Nimetullah, (15 Nisan 1927), "Felsefi Düşünceler", *Güneş*, Sayı: 8, s.9.

²⁰² Halil Nimetullah, (15 Mart 1927), "Felsefi Düşünceler", *Güneş*, Sayı: 6, s.9.

olması nedeniyle onun sözleri yer almıştır. Bu sözlerden birkaçını şöyle sıralamak mümkündür.

“Saadetlerin sebepleri sayılır. Elemlerin sebepleri sayılmaz.

Cihan bir çiçek ve meyve bağı değil, bir gözyaşı ırmağıdır.”²⁰³

On üçüncü sayıda biraz daha farklı konulara değinilmiştir. Bu konular daha çok siyasi olmak üzere, hapisane, adalet kavramları üzerinedir.

“Siyasi fırkalar anlamaya gayr-ı muktedir bir ekseriyetle, anlamayan ekseriyeti istihdam eden bir akliyattan terkip eder.

Tefekkür hareketi felce uğratar. Mühim bir fiilin bi-lumum netayic muhtemelesini sarih bir rüyetle görece kadar geniş bir dimağa malik bir adam gayet az hareket eder.”²⁰⁴

İlerleyen sayılarda Chautebrian, Şarлак, Andre Şeniye, Taristan Britan, Ernest Renan, Şiiler gibi isimler karşımıza çıkar. Önceki sayılarda söylenen sözlere paralel konulara vurgu yapılmıştır.

On beşinci sayıda farklı bir durum göze çarpmaktadır. Bernard Shawdan ve Oscar Wilde başlıkları altında bu şahıslara ait her konuyu içeren sözler yer almaktadır.

Sonuç olarak aşk, baskın bir şekilde bu kategoride de işlenmiştir. Ardından kadına yönelik genellikle olumsuz eleştiriler, tarihi konular, güncel konularla ilgili mesajlar, saadet, zekâ, zaman gibi pek çok konu, bu grubun içerisinde kendine yer edinmiştir.

2.8. MEŞAHİRE DAİR NÜKTELER VE FIKRALAR

Derginin hemen her sayısında meşâhire dair nükteler başlığı altında geçen bu grup, anılardan oluşmaktadır. On birinci sayıya kadar devam eden bu bölüm, on ikinci ve on yedinci sayılarda ise hiç yer almamıştır.

²⁰³ “Ahmet Hikmet’in Vecizeleri”, *Güneş*, (1 Haziran 1927), Sayı: 11, s.5.

²⁰⁴ Gustave Le Bon, (1 Ağustos 1927), “Felsefe Kırıntıları”, *Güneş*, Sayı: 13, s.8.

Birinci sayıda geçen “meşahire dair nükteler”²⁰⁵ başlığı altında “öksürüklü evet”, “kaç numarada”, “aradaki fark”, “daha beter olsun” nükteleri vardır. “Öksürüklü evet” nüktesi, İsmail Safa Bey ile Fikret Bey arasında geçen konuşmadır. Göz için kafiye mi yoksa kulak için kafiye mi daha mühim tartışması yapılır. “Kaç numarada” nüktesi, Roman Körtlin ile Paul Varlen arasında geçer. Bu nükteler içerisinde en dikkat çeken “Daha Beter Olsun” nüktesidir. Mehmet Rauf’un anılarında da geçen bu konu, derginin sekizinci sayısında ayrıntılı bir şekilde yer almıştır. Burada devrin siyasi yapısına eleştiride bulunulmuştur. Ahmet Mithat ‘ın padişahı övmesine de ayrı bir sitem söz konusudur. “Şâir Hayret Efendi, aksi, titiz sözünü saklamaz bir tabîatte idi. İstibdâd devrinde saraya Abdülhâmid’e o zamanın birçok mütefekkirleri gibi o da düşman idi. Zamanın en ma’rûf muharrirlerinden olan Ahmet Mithat Efendi sarayla hoş geçinmeyi muvafık görmüş, Abdülhâmid’in şerrinden korkarak saraya iltifat göstermeye başlamıştı. Bu hal şair Hayret Efendi’nin fevkalâde canını sıkıyor, bu sebepten dolayı Hayret Efendi, Ahmet Mithat Efendi’yi hiç sevmiyordu. Devrin hürriyet ricâli arasında saraya boyun eğmek bir zûl addolunuyordu. Bir gün Hayret Efendi oturuyordu. Biri telâşla Hayret Efendi’nin yanına geldi.

-Efendi Hazretleri, Ahmet Mithat Efendi bâlâ oldu! Dedi,

Bu haberi getiren zât, Hayret Efendi’nin kıskanacağını zannediyordu. Hâlbuki o, suratını

Ekşiterek sadece şu cevabı verdi:

-Daha beter olsun!”

Aynı konu Mehmet Rauf’un anıları başlığı altında “Hüseyin Cahid ile Hayret Efendi”²⁰⁶ başlığı altında şu şekilde geçmektedir:

“Hayret Efendi, o zaman meclis maarif azasından, sarıklı bir hoca olup huşumeti ve fikrinin istiklali bilhassa saraya karşı inatla pek meşhurdur. Mithat Efendi’nin rütbe-i bala aldığını söyleyenlere ‘Daha beter olsun’ cevab-ı müessirini verdiği nakl olunurdu.”

²⁰⁵ “Meşahire Dair Nükteler”, *Güneş*, (1 Kânun-i Sani 1927), Sayı: 1, s.7.

²⁰⁶ Mehmet Rauf, (15 Nisan 1927), “Hüseyin Cahit ile Hayret Efendi”, *Güneş*, Sayı: 8, ss.6-7.

Birinci sayıdan geçen tarihi fıkralar başlığı altında, “ Hangi Asır” ve “Ne Gibi” nükteleri de yer alır.

İkinci sayıya baktığımızda “Meşâhire Dair Nükteler”²⁰⁷ genel başlığı altında; “ Tiyatro Koltuğu”, “Kim Kime Benziyor”, “Selam Nasıl Gidiyor” nükteleri yer almaktadır. İkinci bir başlık altında “ İthaf”, “Dünyanın Yüzü”, “Nehirle Denizin Farkı” da yazılmıştır.

Meşâhire dair nükteler genellikle edebî münakaşalara yer veren bir anlatım içerisindedir. Onuncu sayıda geçen “Kani” başlıklı nüktede şiirdeki kafiye üzerine bir yoruma yer vermiştir.

Vecizelerde geçen kadınlara yönelik olumsuz eleştirilere on birinci sayıda “Dikkat Et”²⁰⁸ nüktesinde de şu şekilde geçmektedir.

“Haristan ve Gülistan muharriri bir kutu kibritin parlamasıyla elini yakan bir dostunun ziyaretine gitmişti. Bir gün evvel güzel ve vefasızlığıyla meşhur bir kadının yanında gördüğü dostuna söz arasında şöyle dedi;

-Dikkat et, Azizim. Seni dün de bir kutu kibrit ile oynarken görmüşler.

Kadına yönelik tariz açıkça kendini bu nüktede bir kez daha gösterir.”

Kısaca bu bölümde yer alan nükteler kimi zaman edebî bir tartışmayı yer vermiş kimi zaman da yalnızca okuyucuları güldürmek amaçlı kaleme alınmıştır.

²⁰⁷ “Meşâhire Dair Nükteler”, *Güneş*, (15 Kânun-i Sani 1927), Sayı: 2, s.8.

²⁰⁸ “Dikkat Et”, *Güneş*, (1 Haziran 1927), Sayı: 11, s.11.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Güneş dergisi 1927 yılında Orhan Seyfi Orhon tarafından çıkarılan dönemin sanat ve edebiyat dergilerinden biridir. Dergi, bazı aksamalarla birlikte on beş günde bir yayımlanmıştır. Derginin 17. ve son sayısı 15 Teşrin-i Sani 1927 tarihini taşımaktadır.

Dergi dönemin diğer dergilerinden farklı olarak; biraz daha serbest, aktüaliteye ve magazine yakın bir atmosfere sahip olmasıdır.

Dergide şiir, hikâye, tiyatro gibi edebî türlerin yanı sıra edebiyat ve edebiyat dışı makalelere de yer verilmiştir. *Güneş*'te yer alan edebî hatıralar ve edebî tartışmalar edebiyat tarihini özellikle de Servet-i Fünûn döneminin aydınlatılması açısından büyük önem taşımaktadırlar.

Şiir sahasında dergide Abdülhak Hamit, Faik Ali, Abdullah Cevdet, Süleyman Nazif, Yahya Kemal, Neyzen Tevfik, Mithat Cemal gibi eski dönemlere ait ve genellikle aruzla yazan şairlerin yanında, Enis Behiç, Yusuf Ziya, Fark Nafiz, Şükûfe Nihal, Orhan Seyfi, Yahya Saim, Sabahattin Ali, Halil Nihat gibi hececiler çevresinde yer alan şairler de vardır. Halit Fahri'yi -muhtemelen- heceden aruza geri dönüşü gerekçesiyle, bu derginin dışında görüyoruz. Fakat Halit Fahri'nin *Sönen Kandiller* adlı şiir kitabının -heceyi savunmasından dolayı- derginin ilk sayılarında tanıtımı yapılmıştır.

Dergideki şiirler tematik açıdan incelendiğinde aşk, memleket, tabiat ve ölümü konu alan şiirlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Aşk şiirleri genel olarak karamsar bir ruh halini, hayal kırıklıklarını, üzüntüleri yansıtan şiirlerdir. Bu aşklarda karamsarlığa, hayal kırıklığına ve üzüntülere sebep olan büyük ölçüde kadınlardır. Kadınlara yönelik bu olumsuz fikirler sadece şiirlerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda dergi sayfalarında sık sık yer alan vecizelerde, felsefî düşüncelerde, meşahire dair nüktelerde de varlığını hissettirmiştir.

Aşk şiirlerinde dikkatimizi çeken en önemli hususlardan biri geleneksel şiire ait mazmunların bazen gelenekteki şekliyle bazen de yeni bir üslupla işlenmesidir.

Şiirlerde vezin olarak az sayıdaki aruzlu şiirlere karşılık, hece vezninin kesin hâkimiyeti vardır. Sadece Nazım Hikmet'in serbest tarzda bir şiirine yer verilmiştir. Heceyle yazılmış şiirler büyük ölçüde Halk edebiyatı nazım şekillerini hatırlatmaktadır.

İkinci grup şiirler memleket şiirleridir ki bilindiği gibi, Anadolu coğrafyasının ve insanının anlatılması bu dönemin en önemli özelliklerindedir. Milli Edebiyatla birlikte başlayan İstanbul dışına çıkma eğilimi, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki Memleket Edebiyatı anlayışıyla oldukça yaygın bir hal almıştır. Sanatçılar bu coğrafyanın insanlarını anlatırken onların toplumsal sıkıntılarını da dile getirmiştir.

Diğer taraftan Türkiye bir kurtuluş mücadelesini tamamlayalı çok olmamıştır ve bu savaşa ait izler Güneş'in çıktığı yıllarda hafızalarda hâlâ yaşamaktadırlar. Bu açıdan Güneş'teki memleket şiirleri “vatan” ve “kahramanlık” şiirleri şeklinde iki grup içinde düşünülebilir. Böyle bir ayırım zaman zaman ortadan kalkmakta ve iç içe geçmiş bir şekilde işlenmektedir. Kahramanlığın öne çıkarıldığı şiirlerde güç, kararlılık, azim ve coşku duyguları sezilir. Dolayısıyla şiirlere lirik tonun hâkim olduğu görülür. Derginin 12. sayısında o sırada İstanbul'u ziyaret eden Mustafa Kemal için de çok sayıda şiirin kaleme alındığı görülmektedir.

Bu şiirlerde tam olarak hitabet tonunun öne çıktığı görülmektedir. Buna karşılık aşk şiirlerindeki karamsar, hüznü atmosferinin yerini mutlu ve umutlu bir atmosferin aldığı görülmektedir. Bu değişim şiirde olması gereken tüm şekil özellikleriyle kendini göstermektedir.

Ölümü konu alan şiirler yine hüznü tonunun hâkim olduğu şiirlerdir. Zaten derginin iki sayısı henüz ölmüş olan iki sanatçıya ayrıldığı için bu tip şiirlerin bir kısmı bu sanatçıların (Süleyman Nazif, Ahmet Hikmet) ölümü üzerine yazılmıştır. Ölüm bu şiirlerde insan hayatını derinden etkileyen bir unsur olarak yer almaktadır.

Ölüm duygusu şiirlerde kullanılan kelimelere de yansımış, “son ümit”, “inlemek”, “ayın kararması”, “ocağın sönmesi”, “vahşi vahşi”, “kararmak”, “baykuş”, “meş’um meş’um” gibi hüznü bildiren kelimeler şiire hâkim olmuştur.

Tabiat, Memleket Edebiyatı anlayışının en çok işlediği konulardan biridir. Bu şiirlerde tabiat tasvirlerinin yanında aşk duygusunun da paralel olarak işlendiği görülür. Bu şiirlerde daha çok baharın coşkusu ve neşesi vardır. Bu yüzden “koşmak”, “tebessüm”, “bahçe”, “gül”, “yeşillik”, “bulut”, “menekşe” gibi kelimeler öne çıkmaktadır. Tabiat tasvirlerinin yanında köy ve kır hayatına dair unsurlara da bu şiirlerde yer verildiği görülmektedir. Sadece bir şiirde (Nal Sesleri-Şinasi Gündoğdu) olumsuz tabiat şartlarının işlendiği görülmektedir.

Dergideki hikâyelerin temaları da aşk, tabiat ve ölüm konuları etrafında geliştirilmiştir. Bunların içinde aşk konulu olanlar baskın bir mahiyet göstermektedirler. Hikâyelerin tamamı Çehov tarzı, yani durum hikâyesidir. Dergide en fazla Celal Esat'ın hikâyeleri yer almıştır.

Aşk hikâyelerinde genel olarak yaşanan olumsuzluklar dile getirilmiştir. Bu hikâyelerin hiçbiri mutlu sonla bitmemiştir. Hikâyelere benzer şekilde yayımlanan “gezi yazıları” bölümünde ayrıntılı olarak Venedik, Pompei gibi şehirlerin görüntüsü anlatılmıştır. Bu anlatımlarda kimi zaman kişileştirmeye başvurulmuştur.

Halit Fahri'nin heceden aruza geri dönüşü gerekçesiyle, onu bu derginin dışında görüyoruz. Fakat Halit Fahri'nin *Sönen Kandiller* adlı şiir kitabı heceyi savunmasından dolayı derginin ilk sayılarında tanıtımına yer verilmiştir.

Sunuş yazısında kuru, cansız yazıların varlığından uzakta, oldukça renkli bir mahiyet taşıyacağını belirttikleri dergide, tiyatro eserlerine de yer verilmiştir. Bu başlık altında Nazım Hikmet'in *Ocak Başında* adlı tiyatro oyunundan belli bölümler ile Oscar Wilde'nın *Salome* adlı piyesi tefrika edilmiştir. Kimi zaman uzun süren makalelerin, tartışmaların ardından okuyucunun soluk almasını sağlamak amacıyla vecizelere ve en çok da şiirlere yer verilmiştir.

Hatıralar başlığı altında yer alan bölüm, makalelerle paralel olarak edebî bir mahiyet taşımaktadır. Burada sıklıkla Mehmet Rauf'un anılarına yer verilmiş ve dönemin eleştirisi yapılmıştır. Bu açıdan önemli olan nokta, Servet-i Fünûn dönemine ait konulara yer verilmesi ve bu bazda eleştirilerin yapılmasıdır.

Makalelerde daha çok imzasız ve Güneş'e ait yazılar yer almaktadır. Burada yazar ve şairlerin edebî yönleri, sanatları, hayatları anlatılırken kimi zaman da bu isimlerin eserlerine yer verilmiştir. Eski edebiyat ile alakalı bölümlerde Ali Canip'in “Nefi'nin Gazelleri”, “Seyyid Nesimi ve Tuyuğları”, “Halet ve Rubaileri” başlıklı yazıları yer almaktadır. Tarihî yazılar ise Ahmet Refik (Altınay)'ın “Beyazıt Köşkü”, “Yalı Köşkü” ve “Bizanslılar Devrinde Büyük Ada” başlıklı yazıları, edebî mahiyeti olmayan ve magazinî yanı ağır basan yazılardan oluşmaktadır.

Batı edebiyatı söz konusu olduğunda Victor Hugo, Balzac, Emile Zola, Oscar Wilde gibi önemli isimlere ait bilgiler verilmiştir. Kimi zaman bu isimlere ait anılar anlatılmış kimi zaman da edebî kişilikleri vurgulanmıştır.

Dergide incelemeye çalıştığımız edebî eserlerin yanı sıra polemikler de göze çarpan ve önemli bir yere sahip olan yazılardır. Ali Canip ve Orhan Seyfi arasında geçen “şiiir ve ilim” tartışması önemli bilgileri içermekle beraber âdetâ sansasyon çıkararak okuyucuların ilgisini çekmek maksadına yönelik bir tartışma hissini vermektedir. Güneş dergisinde dikkat çeken en önemli polemiklerden biri de Cenap Şahabettin ile İsmail Habip (Sevük) arasında geçmiştir. Tartışmanın temelinde İsmail Habip’in *Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi* adlı eseri vardır. Cenap Şahabettin bu eserde Servet-i Fünun hakkında haksız bulduğu bazı hükümleri ortaya koyan “Türk Teceddüd Edebiyatı” adlı bir yazı yazmış, İsmail Habip de buna “Cenap Şahabettin Üstadımıza” adlı yazısıyla cevap vermiştir. Bunun üzerine Cenap Şahabettin “Cevabın Cevabı” başlıklı ikinci bir yazı yazmış ve yine İsmail Habip karşılık olarak “İkinci Cevap”ı yazmış ve tartışma sona ermiştir.

Güneş, döneminde çıkan iyi niyetli, usta ve genç kalemleri bir arada toplamaya çalışan bir dergi olarak edebiyat ve basın tarihimizde yerini almıştır. Bu açıdan dergide usta işi şiirlerin yanı sıra oldukça acemice ve rahatsız edici bir duygusallıkla şiirlerin de kaleme alındığı görülmektedir. Bu durum aslında Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Kemalettin Kamu, Ömer Bedrettin Uşaklı gibi istisnaların dışında, hecenin henüz emekleme devrini yaşamasından dolayı, Türk şiirinin genel problemlerinden biridir.

Derginin niçin kapandığı konusunda bir bilgiye rastlanmamakla birlikte harf inkılâbının doğuracağı okuyucu kaybı düşünülerek yayınına son verdiği düşünülebilir.

GÜNEŞ DERGİSİ BİBLİYOGRAFYASI

nr. 1, 1 Kânun-i Sani 1927

- 001) **İmzasız**, Güneş'e Dâir (sunuş yazısı) , s. 1.
- 002) **Cenap Şahabettin**, Türk Teceddüd EdebiyatıTârîhi, (makale) , s. 2-5.
- 003) **Yusuf Ziya**, Özlediğim Aşk (şiir), s. 3.
- 004) **Orhan Seyfi**, Diyorlar (şiir), s. 4.
- 005) **Lui Poyye**, Bir Kadına (şiir), s. 6.
- 006) **Mithat Cemal**, Tesâdüf (şiir), s. 6.
- 007) **Gustave Le Bon**, Felsefe Parçaları, s. 6.
- 008) Meşâhire Dair Nükteler: “ Öksürüklü Evet”, “Kaç Numarada”, “Aradaki Fark”, “Daha Beter Olsun” (fıkralar), s. 7.
- 009) **Faruk Nafiz**, Muztaripler: “Aç” , “Kahpe”, “Âşık”, “Pek Çokları” (şiir), s. 8.
- 010) Vecizeler, s. 8.
- 011) **İmzasız**, Bir Borç Hikâyesi (hikâye), s. 9.
- 012) **Necdet Rüştü**, Yüz Bir Sene (şiir), s. 9.
- 013) **Faik Ali**, Marmara'ya Karşı (şiir), s. 10-11.
- 014) **Enis Behiç**, İstiğna (şiir), s. 11.
- 015) **Ahmet Refik**, Beyâzıd Köşkü (tanıtma), s. 12-13.
- 016) **Fazıl Behiç**, Şarkı (şiir), s. 13.
- 017) Târihî Fıkralar: “Hangi Asır”, “Ne Gibi” (fıkralar), s. 13.
- 018) **Yahya Saim**, İtirâf (şiir), s. 13.
- 019) **Selami İzzet**, Bir Şümendifer Kıssası (hikâye), s. 14-15.
- 020) Yeni Eserler: “Piyâle” (tanıtma), s. 16.

nr. 2, 15 Kânun-i Sani 1927

- 021) **Güneş**, Şâire Yol Gösterenler (makale), s. 1.
- 022) **Ercüment Ekrem**, Bir Safha-i Mazi (hatıra), s. 2-3.
- 023) **Faik Ali**, Semaviler (şiir), s. 2.
- 024) **Mithat Cemal**, Ben Değilim (şiir), s. 3.
- 025) **Nazım Hikmet**, Kitab-ı Mukaddes (şiir), s. 4.

- 026) Vecizeler, s. 4.
- 027) **Gustav Le Bon**, Felsefe Kırıntıları (sözler), s. 5.
- 028) Vecizeler, s. 5.
- 029) **Ziya Gökalp**, Ali Kemal'e (şiir), s. 5.
- 030) **Semiha Cemal**, Züleyha (hikâye), s. 6-7.
- 031) **Yusuf Ziya**, Ölüm (şiir) , s. 7.
- 032) Meşâhire Dair Nükteler : “Tiyatro Koltuğu”, “Kim Kime Benziyor”, “ Selam Nasıl Gidiyor” (fıkralar), s. 8.
- 033) **Enis Behiç**, Bir Kıta (şiir), s. 8.
- 034) **Abdullah Cevdet**, Şâir (şiir), s. 9.
- 035) Meşâhire Dair Nükteler : “İthaf”, “Dünya'nın Yüzü”, “Nehirle Denizin Farkı” (fıkralar), s. 9.
- 036) **Enis Behiç**, Son Aşkıma (şiir), s. 10.
- 037) **S. Esat**, Yılbaşı Hediyesi (şiir), s. 10.
- 038) **Osman Cemal**, Sanmayın Ki Karga Delmiş (hikâye), s. 11.
- 039) **Necdet Rüştü**, Tanburla Beraber (şiir), s. 11.
- 040) **Ahmet Refik**, Yalı Köşkü (tanıtma), s. 11-12.
- 041) **Salih Zeki**, Leylak Fidanı (şiir), s. 12.
- 042) **Sabahattin Ali**, Babam İçin (şiir), s. 12.
- 043) **Fevzi Lütfi**, Son Şöhretler : “Mukaddime”, “Ahmet Haşim”, “Ahmet Haşim Ve İlim” (makale), s. 14-15.
- 044) **Fâzıl Behiç**, Ne İstiyorum (şiir), s. 15.
- 045) Yeni Eserler : “Deniz Sarhoşları”, “Rubaiyat-ı Hayyam”, s. 16.

nr. 3, 1 Şubat 1927

- 046) **Güneş**, Süleyman Nazif'in Ölümü (makale), s. 1.
- 047) **Samipaşazâde Sezai**, Süleyman Nazif (makale) s. 2-3.
- 048) **Abdülhâk Hâmid**, Süleyman Nazif İçin (şiir), s. 2.
- 049) **Ercüment Ekrem**, Nazif İle Dostluğumuz (hatıra) s. 4-5.
- 050) **Mithad Cemal**, Süleyman Nazif'e (şiir), s. 4.
- 051) **Süleyman Nazif**, Türk İlahisi (şiir) , s. 5.
- 052) **Ercüment Ekrem**, Süleyman Nazif'e Nazire (şiir), s. 5.

- 053) **Cenap Şehabettin**, Edebi Tedkikler : “Nazif” in Ahenk-i nesri (makale), s. 6-7.
- 054) Süleyman Nazif’e Dair Müşahedeler Ve Tahassüsler: **Necmi Nurettin**, Süleyman Nazif’in Mezarında; **Tokadizâde Şekip**, Ah Süleyman Nazif, s. 8.
- 055) Süleyman Nazif’e Dair Nükteler Ve Fıkralar : “Deniz Nasıl”, “En Güzel Beyit”, “Yıl Başında”, “Kömür Ticareti”, “Bir Mısra”, s. 9.
- 056) **Abdullah Cevdet**, Süleyman Nazif’e Dair, (makale) s. 10-11.
- 057) **Ali Hadi**, Mersiye (şiiir), s. 10.
- 058) **Osman Cemal**, Merhum Üstada Dair Bazı Hatıralar, s. 12-13.
- 059) **Fazıl Ahmet**, Süleyman Nazif Bey’e (makale), s. 14.
- 060) **Tokadizâde Şekip**, Elemlî Sanihalar (şiiir), s. 15.
- 061) **İmzasız**, Sönen Kandiller, tanıtma, s. 16.
- 062) **İmzasız**, Meşehed ile Devr-i Âlem, (tanıtma), s. 16.

nr. 4, 15 Şubat 1927

- 063) **Güneş**, Allame Mukallidleri, (makale), s. 1.
- 064) **İsmail Habib**, Cenap Şahabettin Bey Üstadımıza (makale), s. 2-5.
- 065) **Süleyman Nazif**, “Şarkı”, “Bir Güfte” (şiiir), s. 2.
- 066) **Necmi Nurettin**, Eski Bir Aşınaya (şiiir), s. 4.
- 067) **Celal Esat**, Seyahat Notlarından: fırtına, s. 6-7.
- 068) Meşâhire Dair Nükteler, s. 7.
- 069) **Halil Nimetullah**, Felsefî Düşünceler, s. 7.
- 070) **Yusuf Ziya**, Çoban Çeşmesi, s. 8.
- 071) **Mithat Cemal**, Vatan Hisleri (şiiir), s. 9.
- 072) Ömer Hayyam’dan (şiiir), s. 10.
- 073) Vecizeler, s. 10.
- 074) Ömer Hayyam’dan, s.11.
- 075) Vecizeler, s. 11.
- 076) **Faik Ali**, Bu Da Bir Kaside (şiiir), s. 12.
- 077) **Orhan Seyfi**, Yeni Âlimlerimizden Ali Canip Bey’e (makale) , s. 13.
- 078) **Rıfat Avni**, Jan Richepen, s.14-16.
- 079) **Le Conte De Lisle**, Hamlikar’ın Kalbi (hikâye) , s. 16.

- 080) **Emin Recep**, Ağlayan Keman (şiiir), s. 17.
 081) Vecizeler, s. 17.
 082) **Sabri Esat**, Sel ve Göl (şiiir), s. 17.
 083) Vecizeler, s.17.
 084) **Fevzi Lütüfi**, Son Şöhretler (makale) : “Ahmet Haşim”, “Ahmet Haşim’in Estetiği”, “Ahmet Haşim Ve İstanbul”, s. 18-19.
 085) **Ekrem Reşit**, Çoban Kızı (şiiir), s. 18.
 086) **Behçet Rüştü**, İçimden Kopan (şiiir), s. 19.
 087) Matbuat Âlemi : “Hayat”, s. 20.

nr. 5, 1Mart 1927

- 088) **Güneş**, Canlı Mevzular (makale) , s. 1.
 089) **Sadri Ethem**, Sanatkâra İlim Aşısı (makale) , s. 2-3.
 090) **Mithat Cemal**, Kahpeler (şiiir), s. 2.
 091) **Ercüment Ekrem**, Hümapervaz, s. 4-5.
 092) Vecizeler, s. 5.
 093) **Celal Sahir**, Bir Genç Kıza (şiiir), s. 5.
 094) **Celal Esat**, Siyah ve Kırmızı (hikâye), s. 6-7.
 095) **İbrahim Alaaddin Bey**, Libido (şiiir), s. 6.
 096) **Halil Nimetullah**, Felsefî Düşünceler, s. 7.
 097) **Emin Recep**, Siz De Bir Çiçeksiniz (şiiir), s. 7.
 098) **Rıfat Ahmet**, Gönlüm (şiiir), s. 7.
 099) **Faik Ali**, İlk İtiraf (şiiir) ,s. 8.
 100) **Ekrem Reşit**, Gurbet Eşiğinde (şiiir), s. 8.
 101) Halk Edebiyatı: Karacaoğlan, Türkü; Âşık Hasan, Türkü; Gevheri, Tecnis, s. 9.
 102) **Ali Canip**, Nefi'nin Gazelleri (makale) , s. 10-11.
 103) **Belma Suat**, Nekâhet (hikâye), s. 11.
 104) **Nazım Hikmet**, Eski Anadolu (şiiir) , s. 12-13.
 105) Kadınlara Dair, s. 13.
 106) Saadete Dair, s. 13.
 107) Vecizeler, s. 14.

- 108) **Enis Behiç**, Milli Neşide (şiiir), s. 14.
 109) Vecizeler, s. 14.
 110) Meşâhire Dair Nükteler: ispat etmeyenler için de dinleseydi, “Ertuğrul”, “Mahrum Kılması İçin”, “Okunur Mu”, “Kim Bozmuş”, “Bir Cevap”, s. 15.
 111) Yeni Eserler: “İlk Gençlik”, “Güneş’e Eser Gönderenlere”, “İçtihad”, s.16.

nr. 6, 15 Mart 1927

- 112) **Güneş**, Edebiyat-ı Cedide Bahsi, (makale), s. 1.
 113) **Cenap Şahabettin**, İsmail Habib Bey’e, (makale), s. 2-6.
 114) **Abdülhâk Hamit**, “Yaran-ı Safaya”, “Ma’lul Gaziler” (şiiir), s. 3.
 115) **Mithat Cemal**, Adem (şiiir), s. 5.
 116) **Sabri Esat**, Soyтары (şiiir), s. 6.
 117) **Suut Kemalettin**, Bulutlar (şiiir), s. 6.
 118) **Reşat Nuri**, Hypolite Taine Mizah Muharriri, s. 7.
 119) **Doktor Cemil Süleyman**, Kanarya (hikâye), s. 8.
 120) **Halil Nimetullah**, Felsefi Düşünceler, s. 9.
 121) **Şükufe Nihal**, Çaldın (şiiir), s. 9.
 122) Vecizeler, s. 9.
 123) **Celal Esat**, Pompei (gezi yazısı), s. 10.
 124) **Faik Ali**, Hep O Sevda, O İştiiyak, O Emel (şiiir), s. 11.
 125) **Emin Recep**, Tabiatın Şiiirleri (şiiir), s. 11.
 126) **Cenap Şahabettin**, Lugaviyat (makale), s. 12.
 127) **Hakkı Sûha**, Sürek Avı (hikâye), s. 13-15.
 128) **Rafet Ahmet**, Aşkım (şiiir), s. 14.
 129) Yeni Eserler: “Güneş’e Eser Gönderenlere”, “İçtihad”, s. 16.

nr. 7, 1 Nisan 1927

- 130) **Güneş**, Sadede Rücu (sunuş yazısı), s. 1.
 131) **Cenap Şahabettin**, İlim ve Sanat Münazarası (makale), s. 2-4.
 132) **Mithat Cemal**, Vatan Hisleri (şiiir), s. 3.
 133) **Sabri Esat**, Geçti (şiiir), s. 4.
 134) **Fuat Hulusi**, Ayla Ruhun Hasbıhali (şiiir), s. 4.

- 135) Vecizeler, s. 4.
- 136) **Celal Esat**, Nermin’le Fikret (hikâye), s. 5.
- 137) **Faik Ali**, Hamlet Temsili Münasebetiyle (makale), s. 6-7.
- 138) **Ali Hadi**, Kahpe (şiiir), s. 6.
- 139) **Faik Ali**, Odanın Yâd-ı Hasret-efzası (şiiir), s. 7.
- 140) Meşâhire Dair Nükteler: “İçmem Efendim”, “Kimin Eseri”, “Merak Etme”, “Kibarlık Nasibi”, “Çok Şey”, s. 8.
- 141) **Halil Nimetullah**, Felsefî Düşünceler, s. 9.
- 142) Vecizeler, s. 9.
- 143) **Mehmet Rauf**, Servet-i Fünûn’da Sansür (makale), s. 10-11.
- 144) **Emin Recep**, Bir Genç Kıza Mersiye (şiiir), s. 11.
- 145) Vecizeler, s. 11.
- 146) **Ali Canip**, Seyyid Nesimi ve Tuyuğlar (makale), s. 12-13.
- 147) **Cenap Şahabettin**, Lugaviyat (makale), s. 14.
- 148) **Alfonse Daudet**, Fransa’nın Peri Kızları (hikâye), s. 15.
- 149) Yeni Eserler: “Büyük Adamlar Serisi”, “Türkçe Mushaf-ı Şerif”, “İçtihad”,

nr. 8, 15 Nisan 1927

- 150) **İsmail Habip**, İkinci Cevap, (makale) s. 1-4.
- 151) **Celal Sahir**, Hayat (şiiir), s. 3.
- 152) **Yusuf Ziya**, Kalbim (şiiir), s. 5.
- 153) **Ali Hadi**, Sefil (şiiir), s. 5.
- 154) **Mehmet Rauf**, Hüseyin Cahit İle Hayret Efendi (hatıra), s. 6-7.
- 155) **Sabri Esat**, Bahçemde İlk Gül Açtı (şiiir), s. 7.
- 156) Vecizeler, s. 7.
- 157) Meşâhire Dair Nükteler: “Haklı Bir İftira”, “Sanki Âlem Bilmiyor”, “Şöhret Saati”, s. 8.
- 158) **Halil Nimetullah**, Felsefî Düşünceler, s. 9.
- 159) Kadınlara Dair, s. 9.
- 160) **Celal Esat**, Tivoli (gezi yazısı), s. 10.
- 161) **Cenap Şahabettin**, Müteradifler (makale), s. 11.
- 162) **Kâmuran Şerif**, Romantizm (makale), s. 12-13.

- 163) **Orhan Seyfi**, Müderrisler Kavgasına Dair (makale), s. 14-15.
 164) **Enis Recep**, Yalak (şiiir), s. 15.
 165) Yeni Eserler: “Bahar ve Kelebekler”, “Manzum ve Resimli Hikâyeler”, “İçtiihad”,

nr. 9, 1 Mayıs 1927

- 166) **Sadri Ethem**, Esersizlik, (makale) s. 1.
 167) **Ercüment Ekrem**, İlk Ders (hatıra), s. 2-3.
 168) **Mahmud Ekrem**, Yakışmadı (şiiir), s. 3.
 169) **Celal Esat**, Venedik (hikâye), s. 4-5.
 170) **Abdullah Cevdet**, Mefkûreye (şiiir), s. 5.
 171) **Mehmet Rauf**, Yeşilyurt Hikâyesi (hatıra), s. 6-7
 172) **Ali Hadi**, Anne (şiiir), s. 6.
 173) **Şantor**, Bir Nükte, s. 7.
 174) **Emin Recep**, Menba (şiiir), s. 7.
 175) Meşâhire Dair Nükteler: “Değişen Kim”, “Birinden Biri”, “Mal Kendisini Belli Eder”, “Doktorun Haremi”,s. 8.
 176) **Yahya Kemal**, Açık Deniz (şiiir), s. 9.
 177) **Ali Canip**, Haleti ve Rubaileri, (makale) s. 10-11.
 178) Vecizeler, s. 11.
 179) **Şükûfe Nihal**, Hicran Ne Kelimedir? (şiiir), s. 11.
 180) **Muvakkar Ercüment Ekrem**, Boğazda Grup (şiiir), s. 11.
 181) **Doktor Cemil Süleyman**, Dudakların Zehri (hikâye), s. 12-13.
 182) Aşka ve Kadınlara Dair, s. 13.
 183) **Halil Nimetullah**, Felsefî Düşünceler, s. 13.
 184) **Kâmuran Şerif**, Alman Romantizmi, (makale) s. 14-15.
 185) **Sabri Esat**, Tufan (şiiir), s. 15.
 186) Vecizeler, s. 15.
 187) Yeni Eserler: “Şeytan Diyor Ki”, s. 16.

nr. 10, 15 Mayıs 1927

- 188) **Ahmet Haşim**, Edebî Seyahat, (hatıra) s.1.

- 189) **Mehmet Rauf**, Dostluklar,(hatıra) s. 2.
- 190) **Kâmuran Şerif**, Victor Hugo Âşık (makale), s. 3-4.
- 191) **Emin Recep**, Köyde Sabah (şiir), s. 4.
- 192) **Mebrure Hurşit**, Cadı (hikâye), s. 5-6.
- 193) Vecizeler, s. 6.
- 194) **Reşat Nuri**, Haset (şiir), s. 7.
- 195) Kadınlara Dair, s. 7.
- 196) Meşâhire Dair Nükteler: “Ahrete Dair”, “Kafiye”, “Yavuz Hırsız”, s. 8.
- 197) Garp Edebiyatı’ndan : “Adolf Gayef”, “Çin İşi”, “Çan”, s. 9.
- 198) **Reşat Nuri**, Japon Romanından Bir Numune, (makale) s. 10-11.
- 199) **Ali Hadi**, Yol Verin Dağlar (şiir), s. 10.
- 200) **Fazıl Behiç**, Ümitsiz (şiir), s. 11.
- 201) **Halil Nimetullah**, Felsefî Düşünceler, s. 11.
- 202) Vecizeler, s. 11.
- 203) **Nazım Hikmet**, Ocak Başında, (piyes) s. 12-14.
- 204) İngiliz Romantizmi , (makale) s. 15.
- 205) Yeni Eserler: “Garp Edebiyat Âleminde”, s. 16.

nr. 11, 1 Haziran 1927

- 206) **Güneş**, Ahmet Hikmet’in Ölümü, s. 1.
- 207) **Ercüment Ekrem**, Ahmet Hikmet’e Dair (makale), s. 2-3.
- 208) Ahmet Hikmet’in Vecizeleri, s. 3.
- 209) **İmzasız**, Ahmet Hikmet Bey’in Tercüme-i Hali, (makale) s. 4-5.
- 210) Ahmet Hikmet’in Vecizeleri, s. 5.
- 211) **Mehmet Rauf**, Ahmet Hikmet’i Nasıl Tanıdım? (hatıra), s. 6.
- 212) **İmzasız**, Telsiz Telefon, s. 7.
- 213) İzzet Melih Bey’in İhtisası, s. 7.
- 214) **Abdülhâk Hamit, Halit Ziya**, Ahmet Hikmet Hakkında İhtisaslar, s. 8.
- 215) Ahmet Hikmet Hakkında İhtisaslar (**Hüseyin Rahmi, Celal Sahir, Yusuf Ziya**), s.9.
- 216) Ahmet Hikmet ve Hususiyetleri, s. 10-11.
- 217) Ahmet Hikmet’in Vecizeleri, s.11.

- 218) Ahmet Hikmet'in Nükteleri : "Rus Kadınları", "Dikkat Et", s. 11.
 219) **Ahmet Hikmet**, Üzümcü (hikâye), s. 12-13.
 220) **Ahmet Hikmet**, Ahmet Hikmet Bey'in Mektubu, s. 13.
 221) **Nazım Hikmet**, Ocak Başında, (piyes) s. 14-15.
 222) Rönesans Mükâfatı, s. 16.

nr. 12, 30 Haziran 1927

- 223) **Abdülhâk Hamit Tarhan**, Büyük Gazi'ye (şiiir), s. 1.
 224) **Ali Canip**, Mevzunun Rolü (makale), s. 2.
 225) **Halil Nihat**, Gazi Hazretlerine Kudumiye (şiiir), s. 3.
 226) **Kâmuran Şerif**, Çekoslovakya'nın Muasır Romancıları, (makale) s. 4-5.
 227) **Kadircan**, Veriniz (şiiir), s. 4.
 228) **M. Fikret**, Saray Burnundan (şiiir), s. 5.
 229) **G. Süruri**, Duyduğum Zevke Bakın (şiiir), s. 5.
 230) **Celal Esat**, Pamuk Hanım (hikâye), s. 6-7.
 231) Vecizeler, s. 7.
 232) **Emin Recep**, Kahramanlar (şiiir), s. 7.
 233) **Faruk Nafiz**, Büyük Misafir (şiiir), s. 8.
 234) **Yusuf Ziya**, Gazimize Tarih (şiiir), s. 8.
 235) **Orhan Seyfi**, Gazimize (şiiir), s. 9.
 236) **Mehmet Rauf**, Kına Gecesi Eseri, s. 10.
 237) **Mebrure Hurşit**, Deli (hikâye), s. 11-13.
 238) **Refik Fikret**, Büyük Sevgilime (Şiiir), s. 11.
 239) **Nazım Hikmet**, Ocak Başında, (piyes) s. 14-15.
 240) Yeni Eserler: Çakıl taşları, Manzum ve resimli masallar s.16

nr. 13, 1 Ağustos 1927

- 241) **Güneş**, Türkçeye Hürmet,(makale) s. 1.
 242) **Mehmet Rauf**, Kıymetsiz Muvaffakiyetler, (makale) s. 2.
 243) **Abdülhâk Hamit**, Şiiir Değil Nazım: "Diğer", "Bu Eğer Şiiir İse", s. 3.
 244) **H.A.**, Lahika (şiiir), s. 3.
 245) **Ercüment Ekrem**, Bir Ceza, (hikâye) s. 4.

- 246) **Faruk Nafiz**, Suda Halkalar (şiiir), s. 5.
 247) **Kâmurân Şerif**, Sinema Sanat Mıdır, Değil Midir?, (makale) s. 6-7.
 248) **Emin Recep**, Dağlı Kız (şiiir), s. 7.
 249) **Gustave Le Bon**, Felsefe Kırıntıları, s. 8.
 250) Fikir Kırıntıları, s. 9.
 251) **Ali Canip**, Edebî Lisanda İnkılâp Meselesi, (makale) s. 10-11.
 252) **Şükufe Nihal**, Bülbülüm (şiiir), s. 11.
 253) **Sabri Esat**, Çınlayan Ev (şiiir), s. 11.
 254) Vecizler, s. 11.
 255) **İbrahim Hüseyin Hoyî**, Yarasa (hikâye), s. 12-13.
 256) **İmzasız**, Büyük Bir Ziya, s. 13.
 257) **Nazım Hikmet**, Ocak Başında, (piyes.) s. 14-15.
 258) Ayn Tarihi, s. 15.
 259) Miras, s. 15.
 260) Yeni Eserler: Çakıl Taşları, s. 16.

nr. 14, 15 Ağustos 1927

- 259) **Güneş**, Edebiyatta da Tesir ve Taklit, (makale) s. 1.
 260) **Ali Canip**, Liselerde Edebiyat Tedrisatı, (makale) s. 2-3.
 261) **Halil Nihat**, Kıt'a (şiiir), s. 2.
 262) **Hamdi Ali**, Gülüm (şiiir), s. 3.
 263) **Ercüment Ekrem**, Ada Bey'i (hatıra), s. 4-5.
 264) **Şinasi Gündoğdu**, Nal Sesleri (şiiir), s. 5.
 265) Vecizeler, s. 5.
 266) **Celal Esat**, Söz Söylemek Sanatı, s. 6-7.
 267) Felsefe Kırıntıları, s. 7.
 268) **Emin Recep**, Köylerde Akşam (şiiir), s. 7.
 269) Vecizeler, s. 7.
 270) **Fernan Vanderan**, Gençler, s. 8.
 271) **Fernan Vanderan**, Gençler, s. 9.
 272) **Mehmet Rauf**, Edebiyatımızın Bir Noksanı da... (makale), s. 10.
 273) **Yonganikel**, İki Küçük Çukur, s. 11.

- 274) **Neyzen Tevfik**, Koşma (şiiir), s. 11.
 275) **Edgar Alan Poe**, Mustatil Sandık (hikâye), s. 12-15.
 276) “Julien Green”, “Yeni Bir Edebî Mükâfat”, s. 16.

nr. 15, 1 Eylül 1927

- 277) **Güneş**, Türklüğe Hakaret,(makale) s. 1.
 278) **Kâmuran Şerif**, Fikret’in Rahlesi Karşısında, (makale) s. 2-3.
 279) **Ali Canip**, Edebiyat Dersi Yoluna Girdi,(makale) s. 4.
 280) **Celal Esat**, Pompei ve Serçe, (gezi yazısı) s. 5.
 281) Vecizeler, s. 5.
 282) **Selim Sırrı**, Molier Nasıl Bir Adamdı? (makale) , s. 6-7.
 283) **Bernard Shaw**, Vecizeler, s. 8.
 284) **Oscar Wilde**, Vecizeler, s. 9.
 285) **(İmzasız)**, Rabindranat Tagore,(makale) s. 10-11.
 286) Vecizeler, s. 11.
 287) **Sabri Esat**, Coşan Kaynak (şiiir), s. 11.
 288) **Sabahattin Ali**, Çakır (şiiir), s. 11.
 289) **Vahit**, Sanatta Güzellik Nedir? (makale) , s. 12.
 290) Vecizeler, s. 12.
 291) **İbrahim Hüseyin Hoyî**, Görünmeyen Yara (hikâye), s. 13-15.
 292) İki Neşriyat: “Hürriyet”, “Elem Çiçekleri”, s. 16.

nr. 16, 1 Teşrin-i Evvel 1927

- 293) **Güneş**, Vatan Güzellikleri, s. 1.
 294) **Ali Canip**, Tali’siz Bir Ada Şairi: Mehmet Celal, s. 2-3.
 295) **Orhan Seyfi**, Ada Şairleri, s. 4-5.
 296) **Ahmet Refik**, Bizanslılar Devrinde Büyük Ada, s. 6-7.
 297) **Celal Esat**, Bir Temmuz Günü, (hikâye) s. 10.
 298) Vecizeler, s. 10.
 299) **Mehmet Rauf**, Dante Gabriel Rossetti, (makale), s. 11-12.
 300) **F. Celaleddin**, Tokat, (hikâye), s. 13-14.
 301) Vecizeler, s. 14.

302) **Sabri Esat**, Kandil Akşamları (şiiir), s. 14.

303) Vecizeler, s. 14.

304) **Fazıl Behiç**, Başkasının Sevdiği (şiiir), s. 15.

305) Vecizeler, s. 16.

306) Çocukların Şiiir Kitabı, s. 16.

nr. 17, 15²⁰⁹, Teşrin-i Sani 1927

307) **Güneş**, Gazi'nin Nutku, s. 1.

308) **Ali Canip**, Güneş Edebiyat Meselesine Dair, (makale) s. 2.

309) **Celal Esat**, Bahr-i Muhitte,(hikâye) s. 3.

310) **Mehmet Refet**, Dere (şiiir), s. 3.

311) Vecize, s. 3.

312) **Kâmuran Şerif**, Emile Zola Elim Bir Kaza Neticesinde Nasıl Öldü?, s. 4-5.

313) **Enis Behiç**, Gazi Hazretlerine (şiiir), s. 5.

314) Vecizeler, s. 5.

315) **Behçet Rauf**, Edgar Allan Poe, s. 6-7.

316) **Emin Recep**, Ada Kızları (şiiir), s. 7.

317) **İbrahim Hüseyin Hoyî**, Kitanyalı, s. 8.

318) Meşâhirin Sözlere, s. 9.

319) **İbrahim Hüseyin Hoyî**, Sene Başı Arifesinde Bir İtiraf (hikâye), s.10-12.

320) Vecizeler, s. 12.

321) (**İmzasız**), Turgenyev (makale), s. 13.

322) **Kâmuran Şerif**, Salome (tiyatro), s. 14-15.

323) **N. K.**, İlim ve Din, (makale) s. 16.

²⁰⁹ Dergide sehven 1 Teşrin-i Evvel 1927 şeklinde çıkmıştır. Bu tarih bir önceki sayının tarihidir.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Şerif, (2003), **Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş**, Akçağ Yayınları, Altıncı Basım, Ankara.
- AYDEMİR, Hürdünya, (2010), “Eşref/Musavver Eşref Dergisi Üzerinde Bir İnceleme”, Yüksek Lisans Tezi, **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İzmir.
- ÇAĞIN, Sabahattin, (1998), “Tokadîzade Şekip”, Doktora Tezi, **Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İzmir.
- ÇAĞIN, Sabahattin, “Millî Edebiyattan Memleket Edebiyatına Üç Manifesto Şiir”, **Yeni Türk Edebiyatı Dergisi**, Yıl: 2010, Sayı: 1, İstanbul, ss. 47-57.
- ÇANDIR, Muzaffer, (1992), “Milli Mecmua (1-50. Sayılar), İnceleme ve Seçilmiş Metinler”, Yüksek Lisans Tezi, **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Sivas.
- ENGİNÜN, İnci, (2010), **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- ENGİNÜN, İnci, (2010), **Tanzimat’tan Cumhuriyet’e (1839-1923)**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- ERCİLASUN, Bilge, (t.y.), **Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler 1**, Akçağ Yayınları, İstanbul.
- GÜDEK, Orhan, (2007), “Halka Doğru Dergisi, Tahlili Fihrist, İnceleme, Seçme Metinler”, Yüksek Lisans Tezi, **Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul.
- HABİB, İsmail, (t.y.), **Edebi Yeniliğimiz**, Üçüncü Tabı, İstanbul.
- KAPLAN, Mehmet, (2000), **Şiir Tahliller 1 (Tanzimat’tan Cumhuriyete)**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- KAPLAN, Mehmet, (2011), **Şiir Tahlilleri 2 (Cumhuriyet Devri Türk Şiiri)**, Dergâh Yayınları, On Dokuzuncu Baskı, İstanbul.

KAPLAN, Mehmet, İnci, ENGİNÜN, Zeynep, KERMAN, Necat, BİRİNCİ ve Abdullah, UÇMAN, (1992), **Atatürk Devri Fikir Hayatı 1**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

KAPLAN, Mehmet, İnci, ENGİNÜN, Zeynep, KERMAN, Necat, BİRİNCİ ve Abdullah, UÇMAN, (1992) **Atatürk Devri Fikir Hayatı 2**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

KORKMAZ, Ramazan, (2005), **Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı (1839-2000)**, Grafiker Yayınları, İkinci Baskı, Ankara.

KUDRET, Cevdet, (1978), **Edebiyatımızda Hikâye ve Roman 2 (1859-1959)**, Varlık Yayınları, Üçüncü Baskı.

ÖZSARI, Mustafa, (2002), “Ege Bölgesi Halkevi Dergilerindeki Edebî Kültürel Muhteva Üzerine Bir İnceleme”, Doktora Tezi, **Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İzmir.

TARIM, Rahim, (2001), **Mehmet Rauf’un Anıları**, Özgür Yayınları, 1.Basım, İstanbul.

DİZİN

A

- Abdullah Cevdet, 10, 15, 23, 73, 108,
113, 114, 119
- Abdülhâk Hamit Tarhan, 10, 15, 42,
121
- Ahmet Haşim, 2, 4, 8, 10, 11, 71, 72,
80, 114, 116, 120
- Ahmet Hikmet, 9, 10, 14, 67, 69, 70, 71,
74, 75, 105, 109, 121
- Ahmet Refik, 10, 84, 111, 112, 113, 124
- Alfonse Daudet, 10, 53, 118
- Ali Canip, 10, 75, 76, 78, 79, 80, 83, 84,
94, 95, 96, 97, 98, 99, 103, 111, 115,
116, 118, 119, 121, 122, 123, 124
- Ali Hadi, 15, 22, 24, 25, 33, 34, 37, 38,
114, 118, 119, 120

B

- Behçet Rauf, 89, 124
- Behçet Rüştü, 116
- Belma Suat, 56, 116
- Bernard Shaw, 10, 105, 123

C

- Celal Esat, 10, 45, 48, 49, 53, 54, 56,
64, 65, 66, 76, 110, 115, 116, 117,
118, 119, 121, 123, 124
- Celal Sahir, 15, 18, 20, 24, 71, 116, 118,
121

- Cenap Şahabettin, 10, 22, 67, 73, 74,
100, 101, 103, 111, 112, 115, 117,
118, 119

D

- Doktor Cemil Süleyman, 117, 120

E

- Edgar Allan Poe, 85, 89, 124
- Ekrem Reşit, 116
- Emin Recep, 15, 21, 24, 25, 33, 36, 40,
41, 115, 116, 117, 118, 119, 120,
121, 122, 123, 124
- Enis Behiç, v, vi, 9, 14, 15, 21, 22, 24,
32, 33, 81, 108, 112, 113, 116, 124
- Enis Recep, 16, 119
- Ercüment Ekrem, 10, 16, 25, 36, 37, 56,
69, 70, 71, 74, 81, 82, 113, 114, 116,
119, 121, 122, 123

F

- F. Celaleddin, 55, 124
- Faik Ali, v, vi, 10, 26, 101, 108, 112,
113, 115, 116, 117, 118
- Faruk Nafiz, v, vi, 3, 9, 14, 22, 31, 32,
82, 112
- Fazıl Ahmet, 11, 83, 115

Fazıl Behiç, 10, 15, 20, 23, 26, 112,
120, 124

Fernan Vanderan, 10, 90, 123

Fevzi Lütüfi, 2, 10, 72, 80, 114, 116

Fuat Hulusi, 16, 118

G

Gustav Le Bon, 113

Güneş, v, vi, vii, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 14,
15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25,
26, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37,
38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 62, 64,
65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74,
75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84,
85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 97,
98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106,
107, 108, 109, 110, 111, 112, 113,
114, 115, 116, 117, 121, 122, 123,
124

H

Hakkı Sûha, 51, 117

Halil Nihat, 11, 30, 108, 121, 123

Halil Nimetullah, 10, 104, 115, 116,
117, 118, 119, 120

Halit Ziya, 67, 71, 100, 121

Hamdi Ali, 16, 123

Hüseyin Rahmi, 71, 77, 121

İ

İbrahim Alaaddin, 82

İbrahim Hüseyin Hoyî, 122, 124, 125

İmzasız, 56, 71, 74, 77, 81, 89, 112,
115, 121, 122, 123, 125

İsmail Habip, 100, 101, 102, 103, 111,
118

K

Kadircan, 16, 41, 121

Kâmurân Şerif, 11, 62, 76, 86, 87, 89,
90, 91, 92, 93, 99, 119, 120, 121,
122, 123, 124, 125

L

Le Conte De Lisle, 47, 56, 115

Lui Poyye, 10, 26, 112

M

M. Fikret, 16, 121

Mahmut Ekrem, 36

Mehmet Rauf, 10, 67, 68, 69, 71, 90,
98, 99, 106, 107, 110, 118, 119, 120,
121, 122, 123, 124, 127

Mehmet Refet, 16, 124

Mithat Cemal, 10, 15, 26, 28, 36, 38,
42, 43, 102, 108, 112, 113, 115, 116,
117

Muvakkar Ercüment Ekrem, 119

N

Nazım Hikmet, 3, 5, 10, 16, 43, 62, 63,
64, 83, 109, 110, 113, 116, 120, 121,
122

Necdet Rüştü, 10, 15, 20, 39, 112, 113

Necmi Nurettin, 16, 114, 115

Neyzen Tevfik, 16, 108, 123

O

Orhan Seyfi, v, vi, 8, 9, 11, 14, 15, 19,
20, 31, 32, 43, 76, 77, 81, 94, 95, 96,
97, 98, 100, 103, 108, 111, 112, 115,
119, 122, 124

Oscar Wilde, 5, 10, 62, 63, 105, 110,
111, 123

Osman Cemal, 10, 47, 113, 114

R

Rafet Ahmet, 117

Refik Fikret, 16, 122

Reşat Nuri, 16, 21, 86, 117, 120

Rıfat Avni, 85, 86, 115

S

Sabahattin Ali, v, vi, 3, 10, 16, 37, 108,
113, 123

Sabri Esat, v, vi, 10, 15, 20, 21, 40, 42,
115, 117, 118, 120, 122, 123, 124

Sadri Ethem, 98, 99, 116, 119

Salih Zeki, 10, 16, 113

Samipaşazâde Sezai, 10, 72, 76, 114

Selami İzzet, 10, 46, 113

Selim Sırrı, 87, 88, 89, 123

Semiha Cemal, 48, 113

Shakespeare, 90, 92

Suut Kemalettin, 117

Süleyman Nazif, v, vi, 8, 10, 14, 15, 30,
34, 36, 37, 67, 70, 71, 72, 73, 74,
102, 108, 109, 114, 115

Ş

Şantor, 10, 119

Şinasi Gündoğdu, 16, 33, 42, 110, 123

Şükûfe Nihal, 15, 21, 23, 35, 108, 119

T

Tokadizâde Şekip, 10, 114, 115

V

Vahit, 123

Victor Hugo, 73

Y

Yahya Kemal, 2, 10, 16, 28, 29, 77, 80,
108, 119

Yahya Saim, 3, 10, 16, 18, 19, 108, 113

Yonganikel, 48, 49, 123

Yusuf Ziya, v, vi, 3, 9, 14, 15, 18, 20,
21, 22, 23, 24, 31, 37, 38, 71, 81, 82,
108, 112, 113, 115, 118, 121

Z

Ziya Gökalp, 10, 16, 43, 75, 113